

Onsdagen den 13 november

Kl. 09.00–16.43

§ 1 EU-politisk partiledardebatt

*EU-politisk
partiledardebatt*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! I lördags var det precis 30 år sedan Berlinmuren föll. Järnridån och kallt krig gav vika, och i stället växte ett ökat samarbete i Europa fram – ett historiskt samarbete. Och just i dag för 25 år sedan gick svenskar till vallokaler över hela landet i en folkomröstning om EU-medlemskap. Inför den omröstningen var Sverige ett land av debatt. På kavajslag och stötfångare kunde man läsa antingen ”Ja till Europa” eller ”Nej till EU”. Vår tillhörighet som européer var inte självklar för alla. Sverige hade sluppit de krig som plågat resten av Europa. Vi såg oss kanske mer som skåningar, stockholmare eller svenskar än som en del av kontinenten. Samtidigt var och är EU ett unikt fredsprojekt där länder blir starkare genom utbyte och handel.

Herr talman! I dag för 25 år sedan röstade en majoritet för att Sverige skulle gå med i Europeiska unionen. Det känns därför extra passande att just i dag för första gången ha möjlighet att presentera regeringens EU-politiska deklaration.

Jag vill delge er regeringens syn på Europeiska unionen och presentera de fem viktigaste prioriteringarna under kommande år. Den politiska debatten om EU handlar inte längre om ja eller nej, för eller emot. Nu diskuterar vi i stället sakfrågor, samhällsproblem och Sveriges roll i unionen.

Även om det går att tycka olika i de frågorna ska vi veta det här: Ett sammanhållet EU är vår bästa tillgång när omvärlden är orolig, ett öppet EU är Sveriges bästa verktyg för fler jobb och ekonomisk utveckling och ett enat EU är den bästa garanten för fred.

Herr talman! Medlemskapet i Europeiska unionen är ett fundament för Sverige. Det är avgörande för vår ekonomi, vår säkerhet och vår röst i världen. Sverige är ett exportland, och 70 procent av alla varor som vi exporterar – papper, bilar, elektronik – går till andra länder i Europa.

Sverige har i dag ett starkt inflytande i EU. Vår röst hörs. Det vi gör har betydelse. Men ibland har det också uppfattats som att Sverige tvekat för mycket inför EU-samarbetet, och det har inte alltid tjänat våra intressen. Vår möjlighet att påverka EU:s beslut, inriktning och utveckling är av fundamental betydelse för att värna våra nationella intressen. Sveriges utgångspunkt ska vara att vi fullt ut deltar i EU-samarbetet och är aktiva i utformningen av alla dess delar på ett sätt som värnar svenska intressen.

Sverige ska vara pådrivande inom frågor som vi prioriterar. Vad innebär det? Jo, att de andra länderna ska veta att Sverige går att räkna med. Vi kan välja att stå utanför ibland, som med eurosamarbetet. Det valet ligger fast, men huvudregeln är att Sverige ska använda möjligheten att påverka EU eftersom det är ett grundläggande nationellt intresse. Vi tar vår chans att förbättra unionen. Det är därför regeringen vill att Sverige ska gå med i EU:s åklagarmyndighet, att vi ska fortsätta engagera oss i det fördjupade försvarssamarbetet, att vi ska göra mer i EU för att bekämpa brott och att vi ska överväga möjligheten till medlemskap i bankunionen.

Vi i Sverige försöker alltid få genomslag för våra idéer. Vi skapar nya allianser men vet samtidigt att i ett samarbete krävs det kompromisser därför att alternativet till samarbete är slutenhet och nationalism – någonting som vi kan se den yttersta konsekvensen av på Europas krigskyrkogårdar.

Herr talman! För att förbättra samarbetet anser regeringen att de fem viktigaste frågorna för EU:s arbete kommande år är: demokrati och rättsstaten, klimatet, jobb, migration och säkerhet.

Låt mig börja med själva grunden för allt vårt arbete i unionen. Alla medlemsstater har kommit överens om några grundläggande värderingar, bland annat människors lika värde, demokrati och rättsstatsprincipen.

Efter murens fall var Europa en kontinent av optimism. Känslan var att friheten och demokratin inte kunde hejdas. I dag är läget annorlunda. I några medlemsländer hotas det oberoende rättsväsendet, mediers frihet och universitetens självständighet. Det skadar hela unionen. Även om länder kan ha olika uppfattningar i sakfrågor och behöver kompromissa måste alla respektera de grundläggande värderingar som samarbetet bygger på – både för att vår kontinents historia visar vad som kan ske när vi blundar för grundläggande mänskliga rättigheter och för att hela EU-samarbetet annars blir urvattnat. Förtroendet mellan länder urholkas, investeringar uteblir, handeln minskar och jobben riskeras.

Sverige kommer aldrig att kompromissa om människors lika värde, demokrati och rättsstaten, och det behöver vi i EU se till att inte heller resten av Europa frestas att göra.

Herr talman! Att leda klimatomställningen är en gigantisk möjlighet för Europa. Ingen människa och inget företag eller land klarar av att ställa om på egen hand. Så enkelt är det. Här behövs det som i grunden är EU:s paradgren, nämligen samarbete. EU ska leda omställningen, inte bara för att det är en skyldighet gentemot våra barn utan också för att stärka våra länder. När våra medlemsländer leder omställningen med innovationer och forskning har våra företag också klimatsmarta lösningar som en hel värld efterfrågar.

Det här skapar miljönytta i importländerna, förbättrar de exporterande ländernas ekonomi och innebär fler jobb i Europa och mer pengar till välfärd. Det stärker EU:s ställning när vi visar att en rättvis klimatomställning är möjlig. Häri ligger möjligheten. En klimatomställning nu bidrar till fler jobb och en starkare välfärd i dag och i framtiden. Sverige ska därför driva på för en klimatlag på EU-nivå. Vi ska också arbeta för en skärpning av övrig klimatlagstiftning och för att en allt större del av EU-budgeten ska gå just till klimatomställningen.

EU:s mål för minskade utsläpp till 2030 ska skärpas så att ambitionen är i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål, och EU ska nå nettonollutsläpp senast 2050. EU ska ta möjligheten att leda omställningen av det enkla skälet att vi människor, våra företag och klimatet tjänar på detta.

Herr talman! Mäns och kvinnors vardag, liv och arbetsvillkor ska förbättras genom EU. Ett sätt är att samarbetet ska bidra till fler jobb. För att det ska vara möjligt i en allt hårdare tid av global konkurrens behöver EU en modern och hållbar industripolitik som bygger på handel och inre marknad snarare än på protektionism. Men EU ska inte bara ha fler jobb, utan vi ska ha sjysta jobb. Om du jobbar i Sverige ska svenska regler följas. Så är det bara. Lönedumpning och osund konkurrens ska bort.

Jag är stolt över Sveriges framgångar när det gäller sjysta jobb. Nu fortsätter vi. Principerna i den sociala pelaren ska efterlevas, och Sverige ska fortsätta leda arbetet för en tryggare arbetsmarknad. Regeringen ska arbeta för en nollvision inom EU vad gäller dödsolyckor i arbetet. Vi vill ha en lagstiftning som förbjuder cancerframkallande ämnen i arbetslivet.

Vår nordiska arbetsmarknadsmodell ska värnas. Den är bäst i världen. Nu när ett initiativ gällande minimilöner diskuteras på EU-nivå måste den nordiska modellen respekteras. Genom en modern industri, fler jobb med sjysta villkor och en stark nordisk modell får vi ett EU som förbättrar människors vardag på riktigt.

Herr talman! Under flyktingkrisen 2015 blev en sak uppenbar: Migrationen måste vara ett gemensamt ansvar för EU:s medlemsländer. EU har inte klarat av detta. Det har gjorts flera försök att nå en uppgörelse om flyktingpolitiken, men få framsteg av betydelse har nåtts. Det är djupt otillfredsställande.

I slutänden kommer alla att behöva kompromissa. Men vi måste arbeta brett. Vi måste arbeta utanför EU:s gränser med att bidra till fred och utveckling så att färre tvingas söka sig till Europa på farliga vägar. Vi måste arbeta vid EU:s gränser för att knäcka den hänsynslösa människosmugglingen, rädda liv och ha kontroll över våra gränser. Vi måste arbeta innanför EU:s gränser för en jämnare fördelning av de människor som enligt asylrätten har skäl att stanna. Om några medlemsstater vägrar att ta sitt ansvar ska det kosta. Bara genom gemensamt ansvar kan EU hitta en väg framåt.

Herr talman! I Sverige bekämpas kriminaliteten med samhällets fulla kraft mot dagens organiserade brottslighet. Vi känner inga gränser. Internationella stöldligor står enligt polisens bedömning för hälften av alla bostadsinbrott. Och vapen som smugglas in i unionen används vid skjutningar i svenska storstäder.

Regeringen kommer därför att ta nya steg för att fördjupa EU-samarbetet mot gränsöverskridande brottslighet och terrorism. Vi ska vara med där vi kan. Regeringen vill stärka de europeiska polisiära och straffrättsliga samarbetena Europol och Eurojust. Vi måste bli bättre på att samarbeta om polisiära underrättelser, bevisinsamlingar och förundersökningar. EU:s lagstiftning mot sprängämnen behöver skärpas. Och säkerheten vid EU:s yttre gräns behöver höjas genom biometrisk verifiering så att vi kan veta vilka som passerar. Så får vi en tryggare union och ett tryggare Sverige.

EU ska också bidra till en säkrare värld utanför unionen. När antidemokratiska krafter spänner musklerna behövs EU som en stark röst för fred, demokrati och mänskliga rättigheter. Det finns goda exempel: sanktionerna mot Ryssland, det östliga partnerskapet och insatserna mot pirater vid Afrikas horn. Men alltför ofta saknas EU:s röst i världspolitik. Vi borde kunna bättre.

Att samarbetet på utrikesområdet utgår från enighet kan vara en styrka. Men i praktiken kan det ibland vara en hämsko. Ett exempel är att EU ibland misslyckas med att göra gemensamma uttalanden om mänskliga rättigheter i globala forum som FN, eftersom något eller några länder har valt att blockera. I syfte att stärka EU:s röst i omvärlden bör vi därför titta på möjligheten att gå över från krav på enhälliga beslut till kvalificerade majoritetsbeslut inom vissa områden av utrikespolitiken, utan att göra avkall på varje lands rätt att själv besluta om sin säkerhetspolitiska linje. Det gäller frågor som rör mänskliga rättigheter och internationella konflikter.

Herr talman! Storbritannien är på väg att lämna unionen. Samtidigt vill länder som står utanför vara med i samarbetet. Det finns ibland en oro över att EU går för fort fram, att vi inte är redo att ta in fler medlemmar.

Mycket har hänt sedan den förra utvidgningen. Det måste vi ta hänsyn till. Vi har samtidigt goda skäl att fördjupa samarbetet med våra grannländer. Om EU inte är närvarande tar andra makter det utrymme. Här är möjligheten att på sikt bli medlem viktig. Regeringen stöder tanken på översyn av hela utvidgningsprocessen. Processen för medlemskapsförhandlingar måste vara strikt. Alla krav som ställs ska vara helt uppfyllda och fortsätta efterlevas när ett land väl har accepterats som medlem. Det ska alla vara trygga med. Så bygger vi ett starkare samarbete.

Herr talman! Vi är många som minns novemberdagen för 25 år sedan då vi sa ja till det europeiska samarbetet. Men det är också många som inte vet annat än att Sverige är medlem i EU. De har lärt sig om vår folkröstning på historielektionerna, har studerat utomlands med hjälp av Erasmus eller har säsongarbetat i ett annat land och ser sig kanske som just européer.

Sverige sa ja för 25 år sedan. Vi ser kraften av EU-samarbetet i dag. Vi har redan gått från krig och konflikter till fred och sammanhållning. Det är någonting att vara stolt över. EU har förbättrat människors liv. Medlemskapet har stärkt våra länder. När vi i EU väl bestämmer oss sätter vi en standard för resten av världen, som i arbetet mot farliga kemikalier.

Nu ska vi ta nästa steg. Vi ska leda klimatomställningen, fortsätta fredsarbetet och stärka samarbetet. Sverige ska framför allt fortsätta samarbeta i EU för att förbättra människors vardag och människors liv, både här hemma och i resten av Europa.

(Applåder)

Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Moderaterna har varnat från dag ett för att EU:s sociala pelare är ett hot mot den svenska modellen. Vi läste nämligen EU-kommissionens officiella dokument, och vi lyssnade när kommissionens ordförande talade om krav på europeiska minimilöner, krav på europeisk föräldraförsäkring och krav på europeisk sjukpenning. Socialdemokraterna avfärdade alla varningar, de från höger och de från vänster. Stefan Löfven anklagade mig för att fara med osanning. Sverige skulle tvärtom vara med

och leda arbetet. Den svenska regeringen bjöd in till eget EU-toppmöte. Stefan Löfven sa: "Vi ska vara väldigt stolta."

Det här är egentligen en ganska tragisk historia. Ett svenskt parti som har en tidigare fackföreningsledare som partiledare blir drivande för ett projekt som hotar den svenska modellen. Den tillträdande kommissionen lovar nu att driva igenom bindande lagstiftning för europeiska minimilöner inom 100 dagar. LO och Svenskt Näringsliv krokas arm på DN Debatt och säger: "Den svenska kollektivavtalsmodellen står ... inför ett allvarligt hot." De kräver att regeringen, som finns mitt emot mig här i salen, agerar nu.

Moderaterna och Kristdemokraterna gör allt vi kan för att stoppa ett sådant direktiv. Vi jobbar hårt i EU-parlamentet för att skydda Sverige från klåfingrighet och för att, som statsministern säger, den svenska och nordiska modellen ska respekteras.

Min fråga till Stefan Löfven är: Vad gör egentligen Socialdemokraterna?
(Applåder)

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vi börjar med fakta, och det är ett faktum att frågan om minimilöner har diskuterats i många år, långt före den sociala pelaren. Reglerna om föräldraförsäkring fyller snart 30 år, om jag kommer ihåg rätt. Det är frågor som har funnits långt tillbaka och som har diskuterats länge.

Jag är väldigt stolt över den sociala pelaren. Jag är stolt över att alla EU:s medlemsländer går samman och säger: För det första ska vi, var för sig och utifrån våra villkor och våra regler, se till att öka jämlikheten för tillträde till arbetsmarknaden, så att fler människor kommer i arbete. För det andra ska vi se till att villkoren på den arbetsmarknaden är goda och att det finns sjysta jobb. För det tredje ska vi se till att öka den sociala tryggheten när man inte kan arbeta på grund av att man är sjuk eller arbetslös.

Vilken av de frågorna tycker Moderaterna är sämst? Vi jobbar stenhårt för bra villkor. Det ska vara en öppen och bra marknad där man kan flytta företag och sälja varor och tjänster. Men den marknaden måste vara av det slaget att löntagarna känner trygghet. När löntagarna inte känner trygghet är det dåligt för dem själva, men det försvagar också hela marknaden. Någon gång måste också högerpartier förstå att det är löntagarna som utför jobbet. Det är de som bygger välfärden. Det är inte partier. Det är varken Kristersson eller jag som gör det. Det är löntagarna. De ska ha sjysta villkor. Det kan inte vara så svårt.

Det ska vara lika lön för lika arbete. Det var därför vi såg till att ändra utstationeringsdirektivet. Nu gäller dessa regler när man kommer hit, och svenska fackföreningar kan stå upp för kollektivavtalen så att vi inte får lönedumpning. Här hemma tog vi bort lex Laval av samma skäl.

Vi socialdemokrater tänker fortsätta så här, Ulf Kristersson, för vi står på löntagarnas sida. När ska ni välja att göra detsamma?
(Applåder)

Prot. 2019/20:31

13 november

EU-politisk

partiledardebatt

Anf. 4 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Med all respekt var detta inte ett ögonblick ett svar på den fråga som jag ställde. Jag ställde den mer exakt och precist. Vad kommer Socialdemokraterna och den svenska regeringen att göra i faktisk handling för att de hot inte ska genomföras som LO och Svenskt Näringsliv i går pekade på vad gäller kommissionens kommande förslag?

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det handlar inte om vad vi kommer att göra utan vad vi redan gör. Vi ska slå vakt om den nordiska modellen, vår avtalsmodell. Därför säger vi exakt samma sak: Vi ska inte ha direktiv på detta område. Den dialogen är redan igång.

Vi måste också förstå att resten av Europa vill ha sjysta villkor på sina arbetsmarknader. Jag tycker att det är rätt att man eftersträvar det. Men det ska inte ske på bekostnad av den svenska modellen. Vi har världens bästa lönebildningssystem, inte bara Europas bästa. Det ska inte förstöras. Jag hoppas att moderater, socialdemokrater och alla andra partier i Sveriges riksdag hjälps åt i denna fråga. Det vore bra.

Det vore också bra om vi kunde hjälpas åt att fundera på andra sätt att förstärka löntagarnas villkor, så att vi har en arbetsmarknad som präglas av sjysta jobb och inget annat.

(Applåder)

Anf. 6 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag hade tänkt tala om något helt annat, men jag blir provocerad av statsministerns totala brist på förmåga att svara på enkla konkreta frågor i dessa debatter. Jag upprepar därför Ulf Kristerssons fråga men ställer den möjligen på ett lite annat sätt.

Låt mig återge vad statsministern sa: Den nordiska modellen måste respekteras. När statsministern sedan svarar på Ulf Kristerssons fråga talar han om vad han tycker, vad som är bra och vad som är dåligt, men han svarar inte på frågan vad regeringen gör och vad den tänker göra. Om statsministern vill att den nordiska modellen ska respekteras ställer jag frågan: Hur ska statsministern se till att den nordiska modellen respekteras? Kan statsministern här och nu garantera att den nordiska modellen respekteras?

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tar det igen. Vi ska inte ha direktiv på detta område. Detta budskap är väldigt tydligt till EU-kommissionen och alla andra runt om i EU. Det är inte ett direktiv som behövs utan en annan reglering. Det viktiga är att åstadkomma sjysta villkor på hela den europeiska arbetsmarknaden. Det är många som längtar efter det, och jag tycker att vi ska hjälpa dem till det. Jag förstår att Sverigedemokraterna kanske inte är inresserade av det, men det är vi. Vi är helt upptagna av det.

Samtidigt måste vi bevara vår kollektivavtalsmodell. Det går att införa en reglering som inte gör skada på den svenska kollektivavtalsmodellen. Den ska gälla. Stater ska inte lägga sig i lönebildning i Sverige, utan det ska parterna göra. Och det går att göra så. Det vore bra om också Sverigedemokraterna i sina forum ägnade sig åt löntagarnas villkor, hur de kan förbättras samtidigt som vi behåller den svenska avtalsmodellen. Det är fullt möjligt.

Anf. 8 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Här är det inte fråga om att staten ska lägga sig i svensk lönebildning utan om att Bryssel ska göra det, vilket är än värre.

Jag ställer frågan igen: Hur?

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag svarar på samma sätt som jag har gjort förut. Om det svaret inte har framgått lär vi få stå här länge utan att Åkesson förstår. Det får nog falla på honom.

Anf. 10 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Den europeiska unionen ska göra rätt saker. På det sättet blir det en handlingskraftig, vass och framtidsorienterad union. EU ska arbeta offensivt med frågor som är gränsöverskridande, såsom miljö och klimat, gränsöverskridande brottslighet, migration och handel, men inte med frågor som bäst hanteras på nationell nivå eller kanske inte ens där utan mellan arbetsmarknadens parter.

Jag är nu den tredje personen som lyfter upp den sociala pelaren. Vi gör inte detta för att vi tycker att det är roligt att debattera, utan vi gör det av omsorg om den svenska modellen som har varit en föregångare för Sverige under väldigt lång tid.

Vid valet till Europaparlamentet bedyrade statsministern och Socialdemokraterna att det inte skulle utgöra någon risk för den svenska arbetsmarknaden om man harmoniserar de sociala frågorna genom pelaren. Trots detta varnade många av oss för motsatsen. I går varnade parterna, såväl arbetstagsarsidan som arbetsgivarsidan, för just detta. Nu har vi facit. Frans Timmermans, socialdemokraternas egen kandidat till posten som kommissionsordförande, gick redan i slutet av april ut och sa att det behövs en minimilön i EU. Den tillträdande kommissionen har nu blivit så charmad av europeiska socialdemokrater att den har lovat att lägga fram ett förslag redan under våren.

Jag undrar: Vad trodde Socialdemokraterna egentligen att den sociala pelaren skulle leda till? Ska Socialdemokraterna ägna de kommande fem åren till att säga nej till allt konkret och skarpt innehåll som kommer att läggas fram inom den sociala pelaren? Socialdemokraterna var ju själva med och drev fram den. Hade det inte varit bättre att tänka efter före och inse att sociala frågor och saker som läggs på EU-nivå också leder till skarpa och konkreta lagförslag?

(Applåder)

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att Annie Lööf inleder på ett bra sätt. Det handlar precis om att göra rätt saker på rätt nivå. Men det gäller att inte blanda ihop korten. Frågorna om minimilöner, föräldraförsäkring och annat har varit uppe för diskussion långt innan den sociala pelaren över huvud taget diskuterades. Sådana frågor kan komma när som helst. Förslag av olika slag kan komma från kommission precis när som helst.

Som jag sa syftar den sociala pelaren till att skapa ett jämlikt tillträde till arbetsmarknaden. Det handlar om utbildningsfrågor och jämställdhetsfrågor. Det handlar också om att det ska vara sjysta villkor på arbetsmarknaden. Det tycker jag är bra och säkert. Arbetsmiljön måste vara bra. Om

man inte kan jobba ska det finnas en rimlig social trygghet. Det är bra för löntagarna; det är de som bär fram välfärden.

I inget av dessa fall står det att beslut här ska fattas på EU-nivå i Bryssel. Gå in på kommissionens hemsida och titta på uppföljningen av den sociala pelaren! Där kan man se alla dessa punkter uppräknade. Man kan också se en scoreboard där länder jämförs och man kan se vilka som har kommit längst. Hela poängen är att länder får göra som de vill i just dessa frågor. Det ligger på länderna.

Jag fick en fråga om minimilöner. Jag känner Frans Timmermans något bättre. Jag träffar honom regelbundet liksom även de andra socialdemokratiska företrädarna. Det är sant att de vill ha drägliga löner på hela den europeiska arbetsmarknaden. Det vill jag också. Men jag säger lika tydligt till Frans Timmermans eller vem det vara månne: I Sverige har vi världens bästa lönebildningssystem. Ni tittar ju faktiskt på oss och undrar hur vi kan klara av det vi gör, det vill säga leverera reallöneförbättringar och produktivetsförbättringar i 20 år på raken, och ha så få konflikter. Jag säger då att det beror på vår kollektivavtalsmodell. Den ska ni inte ge er på. Skapa gärna regler om lika löner för lika arbete, men ge er inte på vår modell.

(Applåder)

Anf. 12 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Det är ju faktiskt inte bara vi partiledare som ställer frågor till Stefan Löfven, utan det gör även arbetsmarknadens parter. Såväl LO som PTK och Svenskt Näringsliv har sagt att detta kan innebära en dolkstöt för den svenska modellen.

Jag har förstått vad den socialdemokratiska önskedrömmen med den sociala pelaren består av. Statsministern brukar hävda att det är en deklARATION med ett innehåll som är viktigt för hela unionen. Men när man lyfter upp frågor som inte är gränsöverskridande till europeisk nivå öppnar man samtidigt Pandoras ask för att konkreta lagförslag, direktiv och förordningar också läggs på bordet.

Ska Socialdemokraterna de kommande fem åren arbeta för att säga nej till allting som läggs fram för att man nu har öppnat Pandoras ask? Förslaget om att införa en minimilön på EU-nivå visar de konkreta effekterna på ett väldigt tydligt sätt. Är det inte dags att Stefan Löfven erkänner att han och Socialdemokraterna hade fel och att man faktiskt öppnade Pandoras ask och nu inte riktigt vet vilka förslag som kommer att läggas på bordet inom den sociala pelaren?

(Applåder)

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Eftersom det redan innan den sociala pelaren över huvud taget diskuterades framfördes krav om minimilöner i Europa är det inte den sociala pelaren som har åstadkommit den diskussionen. Den åstadkoms av det enkla skälet att för många löntagare på europeisk arbetsmarknad har för dåliga villkor. Det är helt rimligt att även italienska, portugisiska, rumänska och andra löntagare runt om på kontinenten vill förbättra sina villkor. Vad vi säger till dem är: Gör det – vi ska stötta er! Men ni ska inte göra det genom att förstöra världens bästa lönebildningssystem: den svenska kollektivavtalsmodellen.

Jag träffade parterna förra veckan, bland annat av det här skälet. Vi är helt överens. Vi ska samarbeta. Nu ska vi se till att alla partier i Sveriges riksdag för fram samma budskap till EU och Europa: Rör inte vår kollektivavtalsmodell! Vi kan göra det bra för löntagarna ändå.
(Applåder)

Prot. 2019/20:31

13 november

EU-politisk

partiledardebatt

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och statsminister Löfven! För några veckor sedan rullade de turkiska stridsvagnarna in i norra Syrien. Vapnen riktades mot de kurder, kristna och araber som gjorde jobbet när man besegrade Islamiska staten. Det vi ser är en omfattande etnisk rensning och en terror mot befolkningen i norra Syrien.

Samtidigt har Europeiska unionen mycket nära förbindelser med Turkiet. Mycket stora summor betalas ut till Turkiet, både inom ramen för det flyktingavtal som man har och inom ramen för det föranslutningsstöd som finns; Turkiet är fortfarande i formell mening kandidatland till Europeiska unionen.

När detta föranslutningsstöd har granskats har det visat sig att det till exempel har gått till militärfordon i Turkiet. Det har gått till att befästa den gräns där syriska flyktingar inte har skyddats utan har blivit beskjutna när de sökt skydd. Dit har våra skattepengar gått.

Statsministern är väl medveten om att en hel del av pengarna går till den turkiska staten. Min fråga till Stefan Löfven är: Är det rimligt att svenska skattepengar ska gå till en militär som bedriver etnisk rensning i norra Syrien?

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag instämmer naturligtvis i Jonas Sjöstedts beskrivning av det som hände i norra Syrien. Det var fel, och det är därför Sverige och EU har uttalat att det icke är acceptabelt. Det är helt enkelt ett brott mot internationell rätt. Där har vi varit tydliga.

Men det är också så att detta är ett exempel där det tog för lång tid. Det är därför jag nu tar upp frågan att vi vill pröva möjligheten att i några frågor i utrikespolitiken fatta beslut med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet. Här kunde något eller några länder blockera EU:s uttalande gentemot Turkiet under några dagar. Det var inte bra.

Jonas Sjöstedt nämner två olika stöd. Naturligtvis ska allt stöd granskas och revideras. Görs det några fel ska de självklart rättas till. Det är inte så att pengarna ska gå till de ändamål som Jonas Sjöstedt beskrev. Det är inte tanken.

För flyktingarnas del kan det, vilket jag har beskrivit många gånger, vara fråga om barnens skolor, förnödenheter, bostäder och möjligheter till utbildning som syftar till att människor ska kunna arbeta och försörja sig så gott det går under sådana omständigheter – allt det som stöder flyktingarna. Den allra största delen av pengarna går till olika organisationer. En del går till lokala myndigheter för att man över huvud taget ska möjliggöra exempelvis ett skolbygge. Man får då först redovisa vad pengarna ska användas till. Sedan betalas de ut. Jag tycker att det är en bra ordning.

Föranslutningsstödet från EU till Turkiet har dragits ned rejält. Det vet Jonas Sjöstedt. Men en del av det är kvar. Syftet är i första hand att det ska användas till att stötta ett civilsamhälle och den typen av organisationer för att Turkiet den dag det blir aktuellt – nu är den dagen väldigt långt borta – skulle kunna delta i det europeiska samarbetet. Stödet ska inte gå till tanks eller vapen.

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tackar statsminister Löfven för svaret.

Jag menar att det blir en form av dubbla budskap från EU:s sida när man i allmänna ordalag fördömer Turkiets inmarsch samtidigt som pengarna fortfarande betalas ut. Det skickas ett offentligt budskap, men även ett indirekt budskap: Vi kommer inte att gå emot er när det känns på det ekonomiska området.

Då menar jag att man inte har gjort det som krävs. Jag menar att regeringen borde kräva att föranslutningsstödet upphör så länge turkiska soldater befinner sig på syrisk mark. Varför gör inte regeringen det?

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag konstaterar i alla fall att Sjöstedt inte kräver att stödet till flyktingarna ska dras in. Det gläder mig. Det vore tråkigt om det vore så. Det är precis här det blir fel, enligt min uppfattning. Om man har en uppfattning om den turkiska statsledningen och sedan säger till flyktingarna att man drar in stödet till deras bostäder, mat för barnen och så vidare har man dragit fel slutsats.

Jag kan förstå frågeställningen vad gäller föranslutningsstödet. Men som jag sa går det också till saker som vi har nytta av. Vi har glädje av en utveckling i Turkiet på civilsamhällssidan och en demokratisk utveckling där. Man får pröva från fall till fall vad som är rimligt. Men stödet ska inte gå till tanks eller vapen – det är min bestämda uppfattning.

Anf. 18 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Herr talman! I vårens valrörelse och i flera debatter före den lovade Stefan Löfven svenska folket att det inte skulle bli någon ny a-kassa på EU-nivå. Vi lämnar nu alltså minimilönerna och rör oss till a-kassan. Det skulle inte bli någon ny lagstiftning eller nya avgifter. Den svenska modellen skulle värnas. Både vi och andra skulle få utforma en egen arbetsmarknads- och socialpolitik.

Vi vet nu att det inte var sant. Flera lagförslag har redan antagits, och kommissionen ligger i startgroparna med nästa socialpolitiska power grab: den europeiska a-kassan. Det är lätt, lika lätt som i våras, att se vartåt det lutar: ett permanent system för överföring från länder som Sverige och Danmark till länder som Grekland och Spanien.

Eftersom Socialdemokraterna i våras var så glasklara med att det inte skulle bli så här röstade de såklart nej när frågan var uppe, eller hur? Tyvärr inte. Faktum är att Socialdemokraternas ledamöter inte ens klarade av att rösta nej. De valde att avstå. Heléne Fritzon, som ansvarar för den sociala pelaren i den socialdemokratiska gruppen, hade utmärkta chanser att sätta stopp eller åtminstone säga ifrån kraftfullt. Hon gjorde ingetdera.

Det var alltså inte något löfte från Socialdemokraternas sida. Det var bara ett Löfvenlöfte – något som sågs före valet och som sedan inte gäller efter valet.

Jag vill gärna i denna kammare säga vad jag tycker att detta är: ynkligt. Så kan man inte göra.

Hade det inte varit både hederligare och mer demokratiskt att berätta det här före valet och att inte vifta undan det när vi varnade för exakt detta? (Applåder)

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! De svenska a-kassorna finns kvar och ska finnas kvar. De tjänar ett gott syfte.

Detta är en fråga som det runt om i Europa säkert finns olika uppfattningar om hur man ska lösa. Jag tycker att det är bra att man runt om i Europa ser till att arbetstagare och löntagare som av en eller annan orsak inte kan arbeta har en social trygghet. Det är bra för dem, men det är också bra för oss. Vi måste förstå det. När villkoren förbättras i andra länder blir det bättre för konkurrensen för våra företag. Det här är i grunden en bra ansats som inte behöver innebära att vår a-kassa förstörs, försämras eller inte kan vara kvar.

Det ärende där de socialdemokratiska ledamöterna deltog i röstningen var mycket bredare, vilket Ebba Busch Thor säkert mycket väl vet. Detta var bara en del – därav nedläggningen av rösterna.

Vi står inte upp och trycker på för någon europeisk a-kassa som skulle försvåra eller omöjliggöra de svenska a-kassorna. Det är precis samma som för den lönebildningsdiskussion som vi hade förut. Det är en del av vår modell.

Jag tycker att det är bra att vi har den modellen att löntagarna kan ha sina arbetslöshetskassor. Det är det bästa för arbetsmarknadens funktionsätt. Det kan finnas många förslag på europeisk nivå. Det kommer säkert att dyka upp ett och annat till.

En del förslag som dyker upp och vi får höra om är sådant vi tycker är bra. Det kan vi göra tillsammans i EU. För en del kommer vi att säga: Nej, det här är inte rätt. Det kommer inte att skapa tillräckligt bra villkor för svenska intressen, och då säger vi ifrån. Sådan är lönebildningsmodellen, och det gäller för a-kassan.

Anf. 20 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Herr talman! Känner ni hur det blåser i salen? Det är vinddraget från en kapp som vänder just i detta nu i kammaren.

I valrörelsen inför EU-valet var löftet från Socialdemokraterna: Ingen a-kassa på EU-nivå. Nu hör vi glidningen i retoriken från statsminister Stefan Löfven: Ingen a-kassa på EU-nivå som påverkar den svenska a-kassan på något sätt. Men det var inte det löfte som gavs när vi varnade och lyfte upp våra farhågor.

Så sent som i oktober säger Heléne Fritzon med de andra ledande socialdemokraterna inte nej till ett förslag där Europaparlamentet ska ha en åsikt till kommissionen om just huruvida vi ska ha en a-kassa på EU-nivå eller inte.

Herr talman! Innebär det alltså att Socialdemokraterna har ändrat sig och är öppna för detta på EU-nivå?

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Svaret är nej. Känner kammaren den iskalla vinden av högerkonservatism?

(Applåder)

Vad jag säger, herr talman, är att jag förstår mycket väl att andra löntagare runt om i Europa också vill ha en trygghet om de inte kan arbeta. Hur ska det bli med deras försörjning? Att de strävar efter det tycker jag är fullt naturligt, och vi ska ge dem allt stöd för detta. Det skulle vara bra om Kristdemokraterna också uttryckte det.

Vi ska hjälpas åt att se till att alla löntagare runt om i Europa får en dräglig tillvaro i den stund de inte kan arbeta eller när de söker ett annat arbete så att de också då kan försörja sig. Men vi ska också hjälpas åt att se till att den svenska a-kassan blir kvar. Det kanske vi kan skaka hand på.
(Applåder)

Anf. 22 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Nu har vi haft meteorologer i kammaren, så det gäller att hålla i hatten! Nu kommer här en liberal som tror på det europeiska samarbetet. Vi har trott på det i många år.

Här möter vi lite ångestladdade inlägg. Man är orolig över att Europa har ambitioner och också sociala ambitioner. För oss liberaler är inte det konstigt. Vi valde att stödja inriktningen om icke-förpliktiggande tankar om en social pelare.

Vi tror att om Europa ska fortsätta att vara denna starka hamn för demokratier i en svår värld måste vi jobba mer tillsammans på varje område. Det måste göra skillnad för enskilda människor. Vi liberaler tror att saker och ting hänger samman.

Den utsatthet och den fattigdom som vi ser i vissa europeiska länder ligger bakom och driver på den brottslighet som vi kan se och som vi alla känner en sådan förtvivlan inför. Det handlar om internationella stöldligor, människohandel och narkotikaprofitörer. Det är personer som lever på att sälja vapen och död.

Ska vi motverka detta krävs det självklart enorma satsningar på det europeiska polisiära samarbetet, som vi liberaler gärna driver på. Men man måste också se vad som är orsak till detta. Det finns en poäng med att man försvarar den sociala pelaren i det avseendet. Dock vill Liberalerna gärna föra till protokollet att den svenska partsmodellen bör värnas.

Stefan Löfven har allt stöd i detta sammanhang för att se till att det han nu säger blir sant. Jag har dock en fråga till statsministern. Vi ser fram emot detta Europa som har gett oss så mycket och som fortsätter att leverera mer trygghet för utsatta medborgare. Men vi måste ändå göra mer för att bekämpa brotten.

Jag gläder mig över den positiva ansats som nu finns att förstärka det polisiära samarbetet och åklagarsamarbetet men också straff- och processrätten. Vad tänker regeringen konkret ta för steg på detta område i det närmaste?

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag lyssnade tacksamt på synen på den sociala pelaren. Jag delar den uppfattningen. Den kommer att ha stor betydelse för synen på EU överlag bland allmänheten, och det är viktigt.

Det finns några saker som vi vill göra. Vi vill stärka samarbetet inom Europol. Jag besökte Europol i våras – jag tror att det var i mars eller april – i Haag. Där ser man väldigt tydligt hands-on hur samarbetet gynnar Sverige. Det handlar om utbyte av information och direktkontakt via svenska sambandsmän i Haag som ser till att vi får del av information.

Vi kan bli bättre på förundersökningar och informationsinhämtning. Det kan gälla brottslighet i EU och Europa men också att inhämta information om det som har skett när det gäller terrorister i Irak och norra Syrien.

Vi kan också utveckla mer samarbete inom Eurojust så att man på åklagarsidan kan göra mer. Vi vill nu utreda Eppo. Vi menar att vi nog bör gå med i den. Den riktar sig mot fusk med EU-bidrag. Där vill vi utreda om Sverige kan vara en del av denna myndighet.

Vi får snart utredningen om bankunionen. Då får vi se analysen av den. Det är egentligen ett euroforum. Men vi vill ändå pröva möjligheten att vi också ska vara medlem i bankunionen.

Vad gäller gränserna drivs frågan, och det ska snart implementeras bestämmelser vad gäller EU:s yttre gräns. Den biometriska verifieringen tycker vi är bra. Vi vill skynda på den så mycket som möjligt. Vi säger också att vi skulle kunna ha samma typ av verifiering även om man åker inne i EU för att veta hur människor rör sig och vilka som har rört sig mellan länder och så vidare.

Det finns ett antal sådana saker som är viktiga för oss. Det är viktigt att vi ser det perspektivet när vi nu på riktigt ska ge oss på den organiserade brottsligheten i Sverige. Vi gör rätt i Sverige, men vi kan göra mer i samarbete med våra kamrater i EU.

Anf. 24 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret. För Liberalerna är det viktigt att om vi går framåt se till att vi får mer operativ kraft inom till exempel Europol. Det var till exempel bara för några dagar sedan, eller helt nyligen, som man tillsammans slog ut en sprängämnesfabrik i Polen som ägnade sig åt att förse grovt kriminella runt om i Europa och framför allt i Sverige, verkar det som, med sprängämnen. Det gäller att man förstärker detta.

Vi ser att Eurojust gärna kan få ett breddat uppdrag till exempel när det gäller terrorism. Det vore bra om regeringen tog med detta när man nu går in i Eppo.

Slutligen måste man nämna bankunionen. Jag och Liberalerna välkomnar engagemanget för att ta starkare steg in på den europeiska ekonomiska arenan. Det är ingen hemlighet att Liberalerna röstade för att vi skulle delta i euron. Det kanske hade varit bra för svenska löntagare i dag om man ser till köpkraften. Bankunionen har en viktig roll för att stärka arbetet mot penningtvätt. Pengarna måste tvättas efter att de har förtjänats på död och elände.

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag kan bara instämma i att det gäller att utveckla så mycket som möjligt i Europol och se till att där finns resurser. Det är väldigt konkreta saker som görs. Man kan följa knark som landar i Spanien och dess väg för att till slut kunna slå till mot dem som handlar med knark också här i Sverige med mera. Eurojust är också av den karaktären.

Jag vill lägga till en sak som jag tror är viktig. Det är bilaterala samarbeten. Nu är Sverige och Danmark överens om att vi behöver göra mer i Öresundsregionen. Danmark har infört gränskontroller. Vi hade sedan länge infört gränskontroller från det andra hållet. Nu är det viktigt att vi ser till att vi samarbetar.

Jag har nu träffat Danmarks statsminister för att vi ska se till att förstärka vårt samarbete med informationsutbyte med mera. Här gäller det både det vi gör inom EU och det vi ska göra bilateralt. Det handlar om allt vi kan göra för att se till att knäcka den organiserade brottsligheten.

Anf. 26 TALMANNEN:

Jag vill passa på att hälsa de många företrädarna för den diplomatiska kåren som finns här på läktaren varmt välkomna till Sveriges riksdag. Vi är glada att ni följer den EU-politiska partiledardebatten. Alla andra åhörare är naturligtvis också varmt välkomna till Sveriges riksdag.

Anf. 27 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är bra att vi samlas här i dag, partiledare från alla partier, till debatt om allvarliga saker. Men helt ärligt: I dag borde debatten, med all respekt, inte handla om EU. Den borde handla om den grova kriminaliteten.

För tre dagar sedan sköts en 15-årig pojke ihjäl i Malmö. Han föddes alltså 2004. Mina egna flickor är födda 2003. 15-åringar ska gå i nian och spela fotboll. De ska inte mördas i en pizzeria. Morden är många och hänsynslösa. I april sköts en 18-årig kille ihjäl. I september sköts en 18-årig tjej och en ung mamma med sitt barn.

I fem långa år har den här regeringen misslyckats med att bryta utvecklingen. För varje vecka blir våldet tvärtom ännu grövre. Någonting som kanske aldrig kan lagas håller på att gå sönder. Sverige har blivit Europaledande i skjutningar och sprängningar. Det är denna utveckling som måste stoppas och vändas rätt, men den här regeringen klarar inte jobbet.

I ett första steg måste därför den justitieminister som har burit ansvaret i fem år avgå. I andra länder hade hans chef, eller möjligen ministern själv, redan löst denna fråga. I nästa steg behövs en helt ny politik, och det kräver en helt ny regering.

Herr talman! Jag förstår att ingenting annat känns riktigt viktigt när staten inte kan garantera trygghet, lag och ordning. Men tro mig – Europa och Sveriges roll i EU är också viktigt. Kampen mot stöldligor och knarkhandel har ingen nationell lösning, och det har inte heller kampen mot terrorism eller, för den delen, kampen mot klimathotet.

Bara tillsammans med andra kan vi lösa gemensamma problem. Men det betyder inte att EU kan lösa Sveriges problem åt oss. EU är ingen politisk entreprenadverksamhet. Det vi själva har orsakat måste vi själva göra

någonting åt. Det är Socialdemokraternas och Miljöpartiets oförmåga och felprioriteringar som är Sveriges problem, inte Bryssel.

Men det räcker inte att Sverige är medlem i EU, vilket vi som bekant blev för 25 år sedan i dag. Vi måste med kraft vara med och leda samarbetet framåt. Det är precis det som andra länder nu gör. Frankrike går åt ett håll, formulerat av president Macron i ett tal vid Sorbonne och nu i en lång intervju i *The Economist*. Jag tror att det är fel väg, men han har en väg. Italien går åt ett annat håll och Polen och Ungern åt ett tredje. Storbritannien går åt ett helt annat håll.

Valet står alltså mellan att vara med och leda tillsammans med bland andra Tyskland eller att mest följa efter. Men för att leda krävs vilja, prioriteringar, engagemang för uppgiften och en förmåga att få någonting gjort. Det har inte den här regeringen. Lika lite som regeringen har en genomtänkt politik på hemmaplan har den det i Bryssel.

För det första: Gör rätt hemma! En stark svensk röst utomlands börjar med auktoritet hemmavid. Ingen lyssnar på en premiärminister eller statsminister som inte klarar av att ta ansvar för sitt eget land. Kriminaliteten, invandringspolitiken och den misslyckade integrationen – inget väcker respekt på andra sidan Öresundsbron. I går införde just danskarna gränskontroller för att, som den socialdemokratiska regeringen sa: ”Vi ser utvecklingen i Sverige och vill inte att den ska sprida sig till Danmark.”

För två veckor sedan rapporterade TV4 och europeiska medier att svenska myndigheter gör reklam för att fler ska komma till Sverige och leva på bidrag. Svenska företag väcker respekt i EU, men Sverige får enligt kommissionen 2020 näst lägst tillväxt i hela EU. I dag är det bara fyra länder som har högre arbetslöshet. Om vi ska ha politiskt inflytande i Europa måste vi först göra rätt i Sverige.

För det andra: Mer samarbete! Moderaterna har återstartat ett heltäckande samarbete med våra nordiska och baltiska vänner. För ett par veckor sedan sågs vi i Vilnius. Nästa vecka har vi förmöte i Zagreb. Vi förändrar nog inte världen, men åtta länder spelar större roll i EU än ett land. Regeringen har inte tagit ett enda likartat initiativ. I stället låtsas nu inrikesministern att danska gränskontroller är ett exempel på samarbete.

Problemet är att regeringen aldrig har sett EU som vår främsta utrikespolitiska arena. FN:s säkerhetsråd är viktigt, men det är genom EU-medlemskapet som Sverige kan få riktigt inflytande i världen.

För det tredje: Gör rätt i EU! Sverige måste lägga energi på rätt saker. Vi måste använda EU för att stärka tryggheten i Sverige och för att stoppa stöldligor och terrorister. Vi ska ha en klimatpolitik där 27 länder, och inte bara *ett* land, kan driva på hela världen. Vi ska ha en invandringspolitik som inte bara hoppas att allt en dag löser sig utan som fungerar i praktiken. Lika viktigt är det att den svenska regeringen driver på i Bryssel för att den svenska EU-avgiften inte ökar när EU minskar.

I stället har Socialdemokraterna lagt sin kraft på en social pelare, som leder till överstatlig arbetsmarknadspolitik och krav på europeiska minimilöner. Moderaterna varnade. Socialdemokraterna sa att det var riskfritt. Nu larmar LO och Svenskt Näringsliv gemensamt. Läs som sagt DN Debatt i går! Det här skulle skada Sverige på allvar. EU ska göra det EU gör bäst. Men jakt, snus och lönebildning klarar vi helt själva i Sverige.

Prot. 2019/20:31
13 november

*EU-politisk
partiledardebatt*

Herr talman! Europa är nu i ett läge där en stark svensk röst skulle vara viktigare än kanske någon gång förut. Då saknar regeringen både fokus och handlingskraft här hemma och i Bryssel. Moderaterna erbjuder ett alternativ, för vi vet vad vi vill både i Sverige och i Europa.
(Applåder)

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna och Moderaterna var med om att ta in Sverige i EU. Det har varit bra för Sverige; vi har blivit stärkta av att kunna exportera till den mindre marknaden. Det har skapat fler jobb och mer resurser till vår välfärd, och det stärker våra möjligheter att samarbeta med andra länder för vår egen säkerhet.

Nu behöver vi höja ambitionerna i EU. Vi behöver höja ambitionerna vad gäller klimatet, säkerhetsarbetet, kampen mot brottsligheten, konkurrenskraften för fler jobb och så vidare. Vi behöver hålla ihop nu och se till att hålla ihop EU i en omvärld som blir allt oroligare. Politisk instabilitet hotar både utifrån och inifrån. Då gäller det att försöka arbeta tillsammans för Sveriges bästa.

Ulf Kristerssons väg till makten är tillsammans med Sverigedemokraterna. Det är ett parti som egentligen inte vill vara med i EU. Det är ett parti som tycker att vi inte ska lägga oss i att länder bryter mot grundläggande principer vad gäller oberoende domstolar, oberoende medier och självständiga universitet. Det är Sverigedemokraternas position. Det råder också tveksamhet vad gäller deras intressen i Ryssland.

Hur tror Moderaterna att en regering som Kristersson skulle leda kan stå upp för ett sammanhållet EU och driva svenska intressen i ett samarbete med Sverigedemokraterna, som dessutom kan bli betydligt större än Moderaterna?

Anf. 29 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Så säger den socialdemokratiska partiledare som i decennier bekämpade svenskt EU-medlemskap. Han ansåg att EU-medlemskap var ett hot mot svensk neutralitet. Han var gång på gång emot allt detta tills man en dag, närmast i en fotnot, kom på: Oj, vi går med i EU också! Det kallas för socialdemokratiskt förnyelsearbete. Så säger också den socialdemokratiska partiledare som bygger sin regeringsbildning på de riktigt stabila europeiska EU-anhängarna Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Grattis!

Statsministern vet var Moderaterna står i EU-politiken. Vi var för EU-medlemskapet innan ni knappt ens visste att Europa var en viktig del av vår närhet. När ni ägnade er åt alla delar av världen utom Europa var vi för att Sverige skulle bli medlem i Europeiska unionen.

Det är bra att alla nu i praktiken är för EU-medlemskap. Det är därför jag vill föra en diskussion om vad vi ska göra med vårt EU-medlemskap, vilka prioriteringar vi ska ha och vilket fokus vi ska ha. Det är där ni brister.

(Applåder)

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det blir lite som att sticka håll på en sufflé. Ni vill samarbeta med Sverigedemokraterna. Vi har nu ett högerkonservativt block i Sveriges riksdag. Moderaterna vill samarbeta med Sverigedemokraterna. Sverigedemokraternas syn på EU känner både Ulf Kristersson och jag. Sverigedemokraternas syn på de grundläggande värderingarna vad gäller oberoende medier, oberoende universitet och rättsstaten känner vi allihop. Vi vet det. Det anser Moderaterna vara ett parti att samarbeta med också i EU-frågor.

Ser Ulf Kristersson några problem med Sverigedemokraterna och deras syn på EU?

Anf. 31 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tar gärna alldeles strax en debatt med Sverigedemokraterna själva om Sverigedemokraternas EU-politik. Det är nog bättre än att jag och statsministern diskuterar Sverigedemokraternas EU-politik.

Som vanligt vill statsministern diskutera det enda parti han aldrig vill träffa. Bara det är fascinerande.

Faktum är att i förra EU-valet ville Socialdemokraterna att det skulle handla om rumänsk, polsk och ungersk inrikespolitik. Det var inte det som svenska väljare skulle ta ställning till. De länderna har sin debatt. De gör fel i väldigt många avseenden. Den stora skillnaden i vår syn på Rumänien, Polen och Ungern är att vi har gjort någonting åt den saken. Vi suspenderade ur vår partigrupp det parti som vi tyckte gång på gång bröt mot fundamentala europeiska värderingar. Vad gjorde Socialdemokraterna med sina rumänska vänner?

Jag hörde mycket moraliserande över andra. Jag hörde inget ansvarstagande över egna.

(Applåder)

Anf. 32 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och Ulf Kristersson! Det finns ett omfattande slöseri med skattemedel i Europeiska unionen. Det finns saker som det vore enkelt att göra någonting åt, men ingenting görs. Fortfarande flyttar EU:s parlament varje månad mellan Strasbourg och Bryssel. Det kostar åtskilligt. En stor del av jordbruksstödet går till miljardärer och godsherrar och används ibland för att belöna människor, till exempel i Ungern och Tjeckien, för politiska lojaliteter. Pengarna rinner iväg.

Samtidigt finns det en uppenbar risk att Sveriges medlemsavgift, som redan ligger på runt 40 miljarder kronor, med långtidsbudgeten kan höjas med kanske 15 miljarder kronor per år. Det är pengar som vi verkligen behöver i våra vårdcentraler, våra förskolor och våra äldreboenden. Jag menar att EU måste rätta mun efter matsäcken och att det är helt oacceptabelt med en chockhöjning av den svenska medlemsavgiften till EU.

I dag har jag och Ebba Busch Thor från Kristdemokraterna tillsammans sagt att vi är beredda att agera i riksdagen för att se om det finns en majoritet som sätter en gräns för regeringen. Gränsen ska gå vid att medlemsavgiften inte ska höjas. Och regeringen har ju att följa den majoritet som finns i riksdagen.

Jag vill nu bjuda in dig, Ulf Kristersson, att vara med och ta fram det förslaget och se till att notan inte skickas till de svenska skattebetalarna och välfärden utan att EU får rätta mun efter matsäcken. Välkommen!

Anf. 33 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Jonas Sjöstedt! För en gångs skull är jag i allt väsentligt överens med Jonas Sjöstedt i en europeisk fråga. Jag skäms inte alls för sällskapet; tvärtom tycker jag att det är bra när man kan enas om saker trots att man antagligen har olika bevekelsegrunder bakom detta.

Det är bra att vi pekar på missbruket av europeiska medel. Det finns uppenbart fler saker att göra. Det är många länder som bryr sig för lite om detta. Det är uppenbart slöseri att hålla på och pendla mellan Strasbourg och Bryssel på det här sättet. Och det är alldeles uppenbart att EU:s budgetmedel måste riktas om från gamla insatser som möjligen en gång behövdes till framtida uppgifter som i dag behövs. Om allt detta är vi överens.

Vi är också överens om att avgiften inte ska öka, som jag precis sa, när EU minskar. Det kan inte vara uppenbart att när Storbritannien lämnar EU ska vi öka avgiften. Kommissionens förslag till ny långtidsbudget är helt oacceptabelt. Detta har vi sagt längre än vad ni, såvitt jag vet, har sagt det. Vi har tyckt så här konsekvent och hela tiden. Vi har krävt att regeringen nu ska se till att avgiften inte ökar. Vi har krävt att regeringen krockar arm med de andra länder som nu är kraftfulla förespråkare för precis detta. Vi behöver ha en tydligare gemensam front mot de länder som på andra länders bekostnad vill höja avgiften. Om allt detta är vi helt överens.

Det enda vi möjligen inte är överens om är att nu kasta upp vetokortet, att omedelbart säga att Sverige kommer att lägga in ett veto vad som än händer och göra sig helt urarva i den diskussion som pågår. Det tror jag vore kontraproduktivt. Om ni menar att vi nu ska lägga fram ett veto tror jag att det är fel väg att gå. Om ni menar att vi ska kräva av regeringen att kraftfullare än hittills se till att Sverige inte får en ökad EU-avgift är vi helt med på saken.

(Applåder)

Anf. 34 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag välkomnar i huvudsak Ulf Kristerssons svar. Det råder ju krav på enhällighet när man tar långtidsbudgeten. Det ger Sverige en stark förhandlingsposition. Men jag litar inte på regeringen. Jag tror att den kommer att komma tillbaka med en kraftig nota på många miljarder till de svenska skattebetalarna, pengar som vi behöver i den svenska välfärden. Vi behöver en riksdag som sätter upp tydliga gränser för vad regeringen kan göra.

Ebba Busch Thor och jag har varit ganska öppna med att vi gärna sätter oss ned och formulerar detta tillsammans så att det blir någonting som gör att regeringen inte kan komma tillbaka med en kraftigt ökad EU-medlemsavgift. Jag uppfattar ditt svar som i huvudsak positivt och ser fram emot att vi sätter oss ned tillsammans och ser om det finns en majoritet i riksdagen och inte går med på denna chockhöjning av EU:s medlemsavgift.

Anf. 35 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Eftersom Jonas Sjöstedt uttrycker precis min och mitt partis ståndpunkt har jag inga som helst problem med det, tvärtom. Min enda reservation gällde att nu lägga in ett veto som gör att Sverige inte kan vara med och diskutera budgetens inriktning, vilka prioriteringar budgeten ska ha. Det vore direkt dåligt för Sverige. I alla andra avseenden är jag helt med på noterna.
(Applåder)

Anf. 36 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! EU behövs i världen i dag, kanske mer än någonsin, för att försvara demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och kvinnors rättigheter – och inte minst för att bekämpa klimatkrisen. Samarbeta internationellt är viktigt.

Men vilka samarbetar Moderaterna med? Som minister har jag de senaste åren sett med stor oro, i EU-förhandling efter EU-förhandling, att viktiga frågor som att gå fram med starka klimatåtaganden eller att hitta en gemensam lösning för flyktingpolitiken blockeras av partier i några få länder, länder som också bryter mot EU:s mest grundläggande fördrag om mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, demokrati och rättssäkerhet.

Det ungerska partiet Fidesz är kanske det tydligaste hotet mot ett effektivt EU-samarbete i dag. Detta parti sitter ni i samma partigrupp som i EU-parlamentet. I våras, Ulf Kristersson, gav ni Fidesz en timeout från er europeiska partiorganisation, men ni väntade med att sparka ut dem från er grupp i EU-parlamentet med varningen: Följ våra rekommendationer eller lämna vår partigrupp!

Nu har det gått ett halvår, och Orbáns högernationalistiska Fidesz är fortfarande en del av er grupp. Jag kan inte se att deras brott mot EU:s stadgar och fördrag har upphört eller att deras brott mot mänskliga rättigheter har minskat – tyvärr tvärtom. Min fråga är alltså: Hur motiverar Moderaterna ett fortsatt samarbete med ett högernationalistiskt parti som systematiskt förtrycker sin befolkning, monterar ned demokratin och bryter mot EU:s mest fundamentala fördrag?

Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig först säga – och det här säger jag helt utan varje uns av ironi – att det är bra att alla numera är för att Sverige samverkar med Europa. Välkomna i den klubben! Det är mycket bra, för det är ingen självklarhet. Alldeles nyligen var det absolut ingen självklarhet. Nu har alla här dragit slutsatsen att Europasamarbetet behövs, att vi gör nytta tillsammans med andra, att vi kan bidra till att lösa europeiska problem och att Europa är viktigt för svensk problemlösning. Det är mycket bra.

Då måste vi bestämma vad vi ska ha samarbetet till och hur vi ska arbeta ihop. Då arbetar vi moderater tillsammans i den stora familjen EPP, där den dominerande kraften är Angela Merkels CDU. Det är ett bra sällskap. Där har vi inflytande. Där kan vi påverka Europas framtid.

Sedan finns det i varje partigrupp partier som agerar på ett sätt som vi själva inte gillar. Den stora skillnaden är att vi gör någonting åt den saken. När Polen, Ungern och Rumänien uppenbart bryter mot fundamentala regler är det en partigrupp som gör någonting åt den saken. Med förkrossande majoritet suspenderade vi det ungerska partiet i våras, och nu pågår ana-

lysen av vilka villkor och vilka förändringar som krävs om det ska vara välkommet tillbaka i vårt politiska samarbete. Jag såg inte att detta skedde i andra partigrupper. Vi gjorde vad som måste göras. Vi tar inte ansvar för vad Fidesz gör i Ungern, men vi tar ansvar för vilka som samverkar i vår politiska familj.
(Applåder)

Anf. 38 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Skulle ett parti i vår grupp, den gröna gruppen i EU-parlamentet, ha betett sig så som Fidesz gör i EPP hade det åkt ut med huvudet före; det kan jag lova Ulf Kristersson.

Ni gav Fidesz timeout. Ulf Kristersson försöker ge sken av att ni har satt dem utanför värmen. De är ju i er grupp i EU-parlamentet, och ni har inte alls straffat dem. Ni har till och med belönat dem med viktiga poster som vice ordförande i flera utskott och ansvar för högnivågruppen för jämställdhet och mångfald.

EU-kommissionen stämmer just nu Ungern för en lag som bisarrt nog heter Stoppa Soros-lagen, som kriminaliserar den som hjälper asylsökande och straffar den med ett års fängelse. Man avvisar migranter i transitzoner, där man inte ger dem någon mat!

Detta är den partigrupp som ni samarbetar med. Kan du förklara, Ulf Kristersson, varför det är så viktigt att fortsätta samarbeta med dem?
(Applåder)

Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag har precis förklarat vad vi gjorde. Om jag minns rätt var det med röstsiffrorna 193 mot 3 eller möjligen 4 som EPP, som vår politiska grupp heter, fattade beslutet att suspendera Fidesz ur samarbetet i väntan på ett definitivt beslut därför att så står det i stadgarna. Man kanske skulle ha haft andra stadgar, men så står det i våra stadgar. Vi fattade det beslut som ankom på oss. Andra partigrupper fattade inte motsvarande beslut hos sig.

(Applåder)

Anf. 40 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det blåser kalla, bistra vindar över Sverige. Kommuner befinner sig vid ruinens brant, för pengarna räcker inte till. Gängvåld, sprängningar och annan grov brottslighet sprider sig som en löpeld över landet, och polisen räcker inte till. Äldre och sjuka, de som behöver stöd och omsorg allra mest, får inte den hjälp som var och en av dem har rätt till. Personalen räcker inte till.

I detta läge, herr talman, borde varje sunt och rationellt tänkande människa se vad som krävs. Att vi måste prioritera vår egen välfärd och vårt eget samhälle borde vara uppenbart.

Men vad gör vänsterliberalerna? Jo, herr talman, man fortsätter buga inför Bryssel. Man för en ytlig, substanslös retorik om att nu minsann ska statsministern och hans vänner slåss för att vi ska betala mindre pengar till denna koloss. Man låter påskina att nu är det dags för någon form av konstruktiv handling efter en ändlös period av misskötsel.

Det här har vi hört förut. Vi har hört hur vänsterliberalerna, som alltid mer eller mindre hyllat ett EU som växer sig allt större, nu minsann ska åka till Bryssel och slå näven i bordet. Men det blir aldrig någonting av det.

Samtidigt ser vi gigantiska utmaningar i vår egen välfärd. Förra året betalade Sverige nästan 40 miljarder kronor i avgift till EU och fick tillbaka ungefär 13 miljarder i olika stöd. Det ger oss en nettobetaling på 27 miljarder. Och nu vill alltså EU pådyvla oss ytterligare minst 15 miljarder i avgift. Sedan vi gick med i EU har vi nettobetalat hundratals miljarder till EU. Vi sverigedemokrater, herr talman, kommer i alla lägen att verka för en kraftig minskning av Sveriges EU-avgift.

Det europeiska samarbetet är viktigt. Men det måste begränsas till att handla om att tillsammans lösa gemensamma problem, i synnerhet gränsöverskridande brottslighet.

EU behöver en stark konservativ röst som förändrar EU inifrån. Vi behöver komma bort från klåfingrigheten. Vi behöver komma bort från den närmast maniska idén om att lägga sig i alltmer av de enskilda medlemsländernas politik. Vi ser på område efter område hur EU vill ta befälet i frågor som vi här i Sverige äger beslutanderätt över och även i framtiden borde äga beslutanderätt över.

Ett tydligt exempel på det är idén om en europeisk minimilön, som den nya kommissionen har lanserat. Den typen av angrepp mot den svenska modellen kommer vi sverigedemokrater att markera kraftfullt motstånd mot. Den svenska modellen för arbetsmarknaden har över tid visat sig långsiktigt hållbar och robust, och den ska vi slå vakt om. Det är en bra ordning vi har i Sverige. Och i ärlighetens namn, herr talman, finns det ett enda bra argument för att svenska löner för svenska löntagare ska sättas av byråkrater i Bryssel?

Det måste skapas en insikt om att nationalstaternas självbestämmande är själva kärnan i ett framtida blomstrande Europa. Det är helt enkelt de enskilda länderna som bäst vet vad som är bäst lämpat för just deras medborgare. Just därför ska makten också ligga där, och här, i de enskilda medlemsländerna. Den grundprincipen kommer vi aldrig att rucka på. Vi kommer inte att stillatigande se på medan Sverige förvandlas till en lydstat till Bryssel.

Herr talman! Låt mig också ta tillfället i akt att prata lite om den otrygghet som breder ut sig här i Sverige men också över hela Europa. Det är svårt att inte till stor del koppla detta till vidöppna gränser och obefintliga kontroller.

Antalet utsatta och särskilt utsatta områden i Sverige har vuxit i antal sedan 2014. Våldet i kriminella miljöer har eskalerat. När det gäller antalet sprängningar, skottlossningar och gängmord går det inte att hitta jämförbara europeiska länder med en liknande situation eller utveckling. De allt fler grova brotten tynger en polismyndighet som varit underfinansierad sedan 2014 och som har saknat tillräckliga investeringar såsom utbildade poliser och annan förstärkning. Trots att gängskjutningar varit ett eskalerande problem under hela denna regerings tid vid makten har förslag som på riktigt skulle kunna knäcka gängbrottsligheten motarbetats och förhalats.

Nu har den danska regeringen upprättat gränskontroller mot Sverige för att motverka gängkriminalitet och minska risken för terrorbrott.

Vi har, herr talman, fullständigt misslyckats med att utvisa flera terror-dömda. I stället har de släppts ut i frihet på våra gator.

När en mamma blir avrättad på öppen gata med sitt barn i famnen, när barn och ungdomar avrättas och när sprängningar, skottlossningar och mord har blivit vardagsmat krävs en rejäl självrannsakan. Någon sådan självrannsakan finns över huvud taget inte hos denna regering. De haverade gängsamtalet kan på ett bra sätt exemplifiera regeringens inställning och oförmåga att hantera samhällsutvecklingen.

Gränsen är nådd för hur mycket man kan tillåtas att misslyckas med sitt uppdrag. Det är, herr talman, vår mening att justitie- och migrationsministern har just misslyckats med sitt uppdrag. Sverigedemokraterna yrkar i enlighet med 13 kap. 4 § regeringsformen att riksdagen ska förklara att justitie- och migrationsminister Morgan Johansson icke åtnjuter riksdagens förtroende.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mats Nordberg (SD).

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vi fortsätter att bekämpa den grova brottsligheten och dess orsaker, varav en är arbetslöshet. Ingen ska behöva uppleva skjutningar eller otrygghet, oavsett var man bor eller vistas. Narkotikan ska bort från våra gator.

I detta är även EU-samarbetet en viktig del. Jag trodde därför att vi var samlade här för att tala om hur vi kan utveckla Sveriges position i EU och EU:s arbete för att bland annat hantera säkerhetsfrågorna. Nu förstår jag mycket väl att Jimmie Åkesson hellre ägnar sig åt ett interpolitiskt spel i den högerkonservativa konstellationen än att blottlägga en total avsaknad av EU-politik. Då kan man ägna tiden här i kammaren åt det som Åkesson gör. Man skulle också kunna ägna den åt att fråga sig vad vi faktiskt ska göra. Vi ser nu ett tydligt högerkonservativt block i Sveriges riksdag; det är moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater.

Att ha det avgörande inflytandet över Sverige och sitta i samma mötesrum som Tysklands regeringschef, Frankrikes statschef och andra regerings- och statschefer är ett mycket stort ansvar. Sverige har hög trovärdighet. Vi är att lita på, vi ligger i framkant och vi står upp för värderingar och mänskliga rättigheter.

Sverige darrade inte om vår tillhörighet när Ryssland annekterade Krim. Likaså står vi upp för universitetens och domstolarnas oberoende när detta nu utmanas runt om i Europa. Vi driver på för löntagares rättigheter, och vi leder arbetet med klimatomställningen.

Nu vill Sverigedemokraterna ta plats här. Låt mig då påminna om följande. Inget annat riksdagsparti har haft så svårt att dra en tydlig gräns och markera mot det ryska intresset. Inget annat riksdagsparti reserverar sig när vi i EU ska kräva att alla medlemsstater faktiskt följer våra värderingar.

(Applåder)

Anf. 42 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är glädjande, inte minst för Stefan Löfven, att han får sitta i samma rum som de stora världsledarna och prata med dem. Det är säkert jätteskoj.

Det är också bra att den här regeringen fortsätter att bekämpa den grova kriminaliteten. Men jag blir lite orolig, herr talman, när man säger detta: Vi fortsätter att bekämpa den grova brottsligheten. Det har man gjort ganska länge nu, och det har inte gett något som helst resultat. Tvärtom – det enda resultat det möjligen har gett är att det har blivit värre. Man har visat en komplett oförmåga att hantera situationen.

Att statsministern sedan väljer att kalla detta för internpolitiskt spel i den högerkonservativa konstellationen får stå för honom. Jag utkräver politiskt ansvar. Jag tycker att det är mitt jobb som oppositionspolitiker att när regeringen inte bara missköter sitt jobb utan fullständigt underlåter att agera och göra det som krävs för att komma åt den allvarliga situation vi har i Sverige i dag i denna kammare förklara att vi inte har förtroende för denna regerings arbete, och i synnerhet inte för ansvarigt statsråd. Det är inte ett internpolitiskt spel – det är min plikt, min skyldighet och mitt förbaskade ansvar att kräva att Stefan Löfven avsätter en oduglig minister. Vill han inte göra det får väl riksdagen göra det; det är min bestämda uppfattning. Det är inget spel. Det är allvar, och det är att ta ansvar, herr talman.

(Applåder)

Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är ett spel, och det är populism av allra lägsta kvalitet. Sedan vi tillträdde har 205 propositioner från Justitiedepartementet klubrats vid regeringens sammanträden. Det rör sig om 52 lagar – straffskärpningar, andra lagförändringar och nya lagar – som riktar sig direkt mot den organiserade brottsligheten. De är framtagna av chefen för det departementet, som heter Morgan Johansson och har mitt fulla stöd. Vi tänker fortsätta.

Vad detta egentligen handlar om är att Åkesson står här fullständigt tom på EU-politik. Du vill inte prata EU, för du har ingen EU-politik. Så enkelt är det, och därför är det så bekvämt för Åkesson att stå här och tala om något helt annat än EU-politik. Det är tråkigt, men då kan man heller inte ta något ansvar.

Anf. 44 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Detta är ännu ett exempel på svepande omdömen som egentligen är helt substanslösa. Vi bedriver arbete inom ramen för EU-nämnden här i riksdagen. Vi bedriver ett arbete i Europaparlamentet och inom en lång rad olika internationella institutioner där vi är representerade. Detta vet Stefan Löfven mycket väl.

Att man väljer att i stället för att konkretisera kritiken komma med denna typ av svepande omdömen syftar till att flytta fokus från det som faktiskt är viktigt. Jag håller med om det som Ulf Kristersson sa i sitt anförande tidigare i dag: Denna debatt borde, givet läget, kanske inte handla om EU i första hand utan om situationen på gator och torg i Sverige. Jag tycker att det kanske hade varit mer passande.

Nu är det inte så, men jag förbehåller mig rätten att tala om det jag tycker är viktigt när jag står i Sveriges riksdags kammare och debatterar. Det har jag mina väljares stöd för att göra.

(Applåder)

Anf. 45 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är i grunden mycket bra för Sverige att även Sverigedemokraterna numera vill att vårt land ska vara med i EU. Jag tror att det är en styrka för Sverige att alla eller nästan alla partier står bakom vårt medlemskap. Vänsterpartiet gjorde nyligen en liknande politisk förändring. Det är bra för svensk förmåga att agera i EU att det inte råder någon tvekan om att Sverige har en plats där. Det kan nämligen skapa meningsfull debatt om vad Sverige vill med medlemskapet. Den debatten borde vi nog se mer av, och då krävs det också ett mått av engagemang i själva medlemskapet.

Min fråga till Jimmie Åkesson handlar ännu en gång – jag har ställt ungefär denna fråga tidigare – om hur Sverigedemokraterna ser på ansvar för EU:s yttre gräns. Ska EU kunna bekämpa terrorhot och klara av att möta migrationsvågorna måste Europa stärka skyddet av den yttre gränsen. Det tror jag att nästan alla som har sett vad som hänt i Europa de senaste åren håller med om.

Men Sverigedemokraterna har tyvärr i varje omröstning i Europaparlamentet röstat nej till precis detta: nej till utbyggnad av det vi på byråkratisk svenska kallar Frontex, alltså EU:s yttre gränsbevakning, nej till nya verktyg för återvändande och fördjupat samarbete om detta och nej till 10 000 nya kust- och gränsbevakare. Det skulle ha blivit den största förstärkningen av EU:s förmåga i modern tid.

Min fråga till Jimmie Åkesson är därför lite mer precis än förra gången. Kan vi räkna med att Sverigedemokraterna i fortsättningen medverkar till att stärka skyddet av EU:s yttre gräns?

Anf. 46 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för den precisa frågan. Det precisa svaret är ja. Om man sedan ska komplicera det lite mer – politik är ju ofta mer komplicerat än ja eller nej – är det ett faktum att vi i grunden är positiva till samarbetet kring den yttre gränsen och till Frontex. Däremot har vi vid ett par tillfällen valt att inte rösta för förslag som har lagts fram, bland annat det som Ulf Kristersson nämner om 10 000 gränsbevakare.

Det är inte kopplat till att vi i grunden är emot det. Tvärtom är det kopplat till att förslaget när det väl lades på bordet – när det hade kompromissats sönder och förstörts, inte minst av vänsterliberala krafter inom ramen för EU-politiken – var så urvattnat att vi inte längre kunde stödja det. Vi var med på banan hela vägen fram till det faktum att det låg på bordet.

Jag diskuterar gärna de här sakerna. Jag vet att våra parlamentariker i Bryssel också gärna sätter sig ned med andra svenska politiker och parlamentariker och diskuterar hur vi kan göra det bättre och på rätt sätt.

Svaret är alltså ja, men det finns skäl till att vi hittills har valt att inte stödja de konkreta förslag som har lagts fram. Jag tycker att det är rimliga skäl.

Anf. 47 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra. Vi är nog många som rätt ofta tycker att de EU-beslut som fattas inte är de optimala besluten. Det är en respektfull hållning att man kämpar för det man tycker är rätt men inser att man inte alltid kommer att vinna.

Det är inget starkt skäl mot att också engagera sig mycket. Ibland tycker jag att det finns ett svenskt förhållningssätt där man säger: Om vi inte får precis som vi vill, då vill vi ingenting alls. Då säger vi nej bestämt.

Det finns ibland starka skäl att säga nej bestämt, men man måste också visa ett engagemang för att driva den linje man tror på. Där tror jag att det vore bra om Sverigedemokraterna tydligare visade sitt engagemang för att EU ska bli så bra som möjligt och inte alltid bara tydligt visar sin skepsis mot de saker som inte fungerar bra.

På samma sätt tror jag att Socialdemokraterna skulle må bra av att visa sitt engagemang för de stora, centrala frågorna, inte för de perifera frågorna som inte ligger i Sveriges intresse.

Men jag välkomnar svaret. Vi har mer att göra när det gäller EU:s yttre gräns.

(Applåder)

Anf. 48 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det tyngsta argumentet för oss när det gällde den senaste Frontexomröstningen var att man i slutprodukten till exempel ville försvåra för utvisningar och göra saker som egentligen motverkar det grundläggande syftet. Ett annat argument som jag har hört var att det var en av de sista omröstningarna med det gamla parlamentet. Frågan kommer sannolikt att tas upp igen av det nya parlamentet, och då är det möjligt att vi har en annan hållning. Vi får se.

Jag välkomnar diskussionen. Ett av de viktigaste uppdragen för EU eller ett europeiskt samarbete hur det än må vara är att arbeta med att bevaka den yttre gränsen och att garantera medborgarna i vår del av världen säkerhet och trygghet. Det arbetet deltar jag och mitt parti gärna i.

(Applåder)

Anf. 49 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Över 8 000 jobb i Sverige hotas av en hård brexit, enligt en rapport från Stockholms Handelskammare. Hos våra småföretag växer oron över hur brexit och Storbritanniens agerande ska påverka just deras verksamhet. Man kanske väntar med investeringar och funderar på om man verkligen vågar nyanställa sett till hur osäkert läget är.

Svensk skogs- och trävaruindustri flaggar för att ett brittiskt utträde påverkar branschens företag. Svenska lantbrukare flaggar för att vardagen kommer att bli krångligare med mer kontroller och formaliteter. Arla beskriver det läge som brexit försatt Sverige och Europa i som frustrerande. Oro, osäkerhet och svårighet att tolka framtiden brukar sällan vara särskilt goda signaler för företagen och jobben.

Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna har tidigare varit ivriga påhejare av att även Sverige skulle följa Storbritanniens exempel och göra en svexit. Men just det förslaget vågar man inte riktigt stå för längre. Låt oss därför lämna svexit och i stället ha fokus på brexit och brexits påverkan på svenska företag och svenska jobb.

Vi är fortfarande många som kommer ihåg Jimmie Åkessons hejarop inför brexitomröstningen och hur ett brittiskt utträde skulle vara en knäpp på näsan på eliten. Och vi minns hur det såg ut efteråt, med *Rule Britannia* i Sverigedemokraternas telefonväxel och festkväll på Grand Hôtel med Nigel Farage.

Min fråga till Jimmie Åkesson – Åkesson är ju självutnämnd Sverigevän – är därför: Hur många svenska jobb tycker han att det är värt att offra för att Nigel Farage och Boris Johnson ska få knäppa eliten på näsan?
(Applåder)

Anf. 50 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det i något sammanhang någon gång är rimligt att offra svenska jobb. Jag tycker att det är fel att offra svenska jobb.

Ett beslut som har fattats i en folkomröstning – inte i Sverige utan i ett annat land, som är det land som det berör och vars befolkning har fattat beslutet – måste man respektera. Jag förstår att det inte är första gången som EU-eliten och det vänsterliberala etablissemangent runt om i Europa får en knäpp på näsan i en folkomröstning. Vi har sett det på Irland, till exempel. Vi såg det i Danmark på 1990-talet. Vi har sett det i Spanien, Holland och så vidare. Man är för folkomröstningar, direktdemokrati och så vidare, men när man inte får det resultat man hade väntat sig börjar man ställa till det. Man börjar bråka och ställa krav på ny folkomröstning eftersom folk röstat fel, för folk kan inte rimligen tycka så egentligen. Folk kan bara inte tycka så, för de är väl inte dumma i huvudet! Det är den synen som jag vänder mig starkt emot.

Jag tycker så här. Det är inte oproblemiskt för Storbritannien att man nu väljer att göra det som man sannolikt kommer att göra. Det kommer att få konsekvenser för andra medlemsstater inom EU. Då är vårt jobb att göra vad vi kan för att så offensivt som möjligt upprätthålla goda relationer med Storbritannien.

I stället för att spela med i spelet från de allra främsta EU-ivrrarna, som verkligen vill motverka Storbritanniens utträde, bör Sverige vara mer offensivt i att skapa och förbereda för goda relationer med Storbritannien även framöver. Där tycker jag att regeringen och dess samarbetspartier har ett särskilt ansvar som de än så länge inte har tagit.

(Applåder)

Anf. 51 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! När man lyssnade på Jimmie Åkesson inledningsvis insåg man att detta var en riktigt öm tå. Brexit hotar svenska jobb och svenska företags verksamhet. Den riskerar enligt rapporter från näringslivsorganisationer att göra tusentals svenska löntagare arbetslösa. Den riskerar att drabba svenska lantbrukare negativt. Företag i den svenska skogsindustrin drabbas negativt, och brexit resulterar i ökade kostnader för företag som Astra Zeneca.

Jag ifrågasätter inte andra länders folkomröstningar och inte ens Sveriges folkomröstningar. De ska respekteras. Jag ifrågasätter Jimmie Åkessons och Sverigedemokraternas retorik.

Vad i allt detta som jag nyss räknade upp hyllade Åkesson före och efter brexitomröstningen 2016? Tycker han fortfarande att det var rätt att hylla folkomröstningens resultat, trots att det så uppenbart påverkar Sverige, svenska jobb och svenska företag? Eller är Åkesson beredd att erkänna att oansvarig populism nu fått negativa effekter för svenska jobb och svenska företag?

(Applåder)

Anf. 52 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det Annie Lööf gör är faktiskt precis det hon säger att hon inte gör, nämligen ifrågasätter ett annat lands beslut i en folkomröstning. Det tycker jag är beklagligt. Jag respekterar folkomröstningen, och jag tycker att Sverige som nation och stat måste respektera den, gilla läget och göra vad vi kan för att trots det som man har bestämt i Storbritannien upprätthålla goda relationer, så att vi minimerar de eventuella negativa effekter som Annie Lööf talar om, alltså att det kan påverka svenska företag och så vidare. Vi kan ju göra det om den politiska viljan finns och om den politiska viljan är starkare än rädslan för prestigeförluster för EU-eliten och EU-ivrarna. Då kan vi hantera detta.

Det krävs en politisk vilja för det. Frågan är då – det är inte en fråga till Annie Lööf, för hon har ingen möjlighet att svara, men det är en retorisk fråga: Är den politiska viljan större än önskan att upprätthålla prestige? (Applåder)

Anf. 53 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och Jimmie Åkesson! I januari var det en omröstning i EU:s parlament. Den handlade om huruvida man skulle kunna straffa länder som inte följer rättsstatliga principer med indraget EU-stöd. Det handlar om viktiga saker som oberoende rättssystem, fria medier och annat som är centralt i en demokrati.

Alla svenska ledamöter röstade för detta utom Sverigedemokraternas ledamöter. De röstade inte för detta.

Min fråga till Jimmie Åkesson är: Är det inte ganska rimligt att till exempel kunna dra in jordbruksstöd eller regionalt stöd om ett land bryter mot grundläggande demokratiska och rättsstatliga principer?

Anf. 54 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag kan tycka att det är rimligt att man generellt ser över till exempel jordbruksstöd och andra stöd som i princip är ett nettobidrag från Sverige till andra EU-länder. Det tycker jag att vi bör göra varje dag och varje vecka, framför allt från den här församlingens sida.

När det kommer till EU:s befogenheter och möjligheter att lägga sig i andra länders inrikespolitik kan jag, när Jonas Sjöstedt beskriver det på det sätt som han gör nu, i princip tycka att det är rimligt att vi markerar på något sätt om det är så att något enskilt medlemsland gör någonting som vi tycker är konstitutionellt eller grundlagsmässigt vidrigt eller som på något sätt otvetydigt bryter mot de internationella konventioner som vi alla är bundna av. Jag tycker inte att det är orimligt.

Men det är ju inte så enkelt. Jag vill påstå att Sverige är Sverige. Ungern är Ungern, Rumänien är Rumänien, Polen är Polen och vilka andra länder det nu är man kritiserar i de här sammanhangen. Vi är alla medlemmar av Europeiska unionen, och det är klart att vi inom ramen för det på något sätt måste kunna ha villkor som vi kommer överens om. Men det ska väldigt mycket till, herr talman, för att EU ska in och lägga sig i sådant som inte är EU:s kompetens. Det är själva grundinställningen som vi har när det gäller de här frågorna.

Däremot kan jag tycka att till exempel Sverige kan markera om man tycker att det är rimligt. Men jag tycker att det är orimligt att EU ska göra det. Jag tycker inte att det är det ett europeiskt samarbete ska syfta till. Ett europeiskt samarbete ska inte syfta till att likrikta, att ge sig in i enskilda länder och tala om att nu gör ni minsann fel och nu ska ni göra rätt, annars straffar vi er.

Jag tycker att det är fel utgångspunkt för det europeiska samarbetet, för det uppmanar inte till samarbete. Tvärtom manar det till splittring, och det vill vi inte ha mer av i Europa i dag.

(Applåder)

Anf. 55 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och Jimmie Åkesson! Det var ett långt och lurvigt svar. Kanske, kanske inte, kanske ändå, men jag tror inte det. Ungefär så tror jag att man kan sammanfatta Jimmie Åkessons svar.

Det är dock inte sant att det här inte är EU:s kompetens. Det finns ju ett speciellt förfarande, artikel 7-förfarandet, och det finns hänvisningar till relevanta konventioner som slår fast saker om mänskliga rättigheter. Det säger någonting när Jimmie Åkesson inte vill att man ska leva upp till just de delarna av fördraget eller kanske inte vet om han vill det.

Jag har därför en annan fråga: Anser Jimmie Åkesson att Ungern lever upp till rättsstatliga principer i dag?

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! För att svara enkelt på Jonas Sjöstedts fråga: Ja, i princip gör man väl det.

Däremot finns det säkert anledning att i detalj kritisera vissa enskilda saker. Det finns säkert anledning att i detalj kritisera till exempel korruption och annat som förekommer inte bara i Ungern utan också i många andra länder med den bakgrund som Ungern har.

Jag har inga problem att göra det. Jag tycker att vi ska göra det. När andra länder i vår del av världen på något sätt avviker från det som vi tycker är grundläggande ska vi kunna kritisera.

Men jag tycker att det måste vara vi som gör det. Det ska inte vara en påtryckning som man gör inom ramen för EU, för jag hävdar att detta inte är EU:s uppgift. Jag tycker inte att det är EU:s uppgift att i det avseendet lägga sig i enskilda länders konstitution eller möjlighet att forma sin egen politik och sitt eget samhälle. EU ska vara ett samarbete, inte en överstatlig påtryckning.

(Applåder)

Anf. 57 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Den europeiska gemenskapen och det europeiska organiserade samarbetet handlar om frihet, om fred, om demokrati, om vårt eget inflytande och om vårt framtida välstånd.

När jag lyssnar på Jimmie Åkesson, herr talman, är det tydligt att han är nyfrälst när det gäller det europeiska samarbetet. Alltsedan Jimmie Åkesson klev in under Sverigedemokraternas fanor när han började sin politiska karriär har han motverkat detta samarbete, som han föraktfullt kallar för koloss där Sverige är en lydstat och där allt kraftigt ska minskas.

Min fråga är i grunden: Är Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna för det europeiska samarbetet?

Bakgrunden till den frågan är viktigare än någonsin. Vi ser en världsutveckling där den amerikanska administrationen rullar tillbaka sina starka liberala ambitioner. I detta vakuum som uppstår på världsscenen kommer andra krafter in. Vi ser hur Ryssland blir mer aggressivt med sina påverkansoperationer och sin militära upprustning. Vi ser hur kinesiska intressen köper upp företag och gör infrastrukturinvesteringar runt om i Europa. Det är hamnar i Grekland, och helst vill man väl köpa delar av Sverige också.

Det där måste vi vara vaksamma på. Vi står starka tillsammans; ensamma faller vi.

Min fråga är helt enkelt: Vilka förändringar vill Jimmie Åkesson vidta för att stärka kärnan i det europeiska arbetet för freden, för jobben och för medborgarnas välstånd i Sverige men också i hela Europa?

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt inledningsanförande är respekten för nationalstaternas autonomi och självbestämmande en förutsättning för detta starka Europa som långsiktigt kan hålla samman och samarbeta för att hantera gemensamma problem. Utvecklingen från detta mot mer av överstatlighet, mer centralisering och mer klåfingrighet är en fara för ett blomstrande, långsiktigt europeiskt samarbete.

Jag är inte nyfrälst på något sätt. Jag har varit för ett europeiskt samarbete så länge jag kan minnas, därför att varje tänkande, intelligent människa förstår att vi behöver samarbeta med andra länder för att lösa problem som är gemensamma.

Men bara för att man säger att man är för en viss typ av samarbete, herr talman, betyder det inte att man är för allt som EU gör i dag. EU gör mycket som EU inte borde göra. EU borde fokusera mer på sådant som vi har pratat om tidigare, det vill säga gemensam gränsbevakning. Man borde samarbeta mer kring att stärka trygghet och säkerhet och när det gäller problem som inte kan kopplas till ett enskilt land, till exempel miljöproblem, problemen i Östersjön och klimat- och energifrågor.

Sådant bör EU vara en arena för, men det betyder inte att allt som EU gör bör ligga på europeisk nivå.

Där skiljer vi oss åt. Jag har ställt frågan till den förre ledaren för Johan Pehrsons parti vid ett antal tillfällen om det finns något område som Liberalerna inte är beredda att ge EU makt över. Jag har fortfarande inte fått svar på det.

Där skiljer vi oss åt. Jag vill att EU ska ha mindre makt än man har i dag. Liberalerna vill att EU ska ha mer makt – gärna makt över precis allting. Det tycker jag är ett problem, därför att då har vi inte respekt för nationalstaternas autonomi och självbestämmande, vilket jag tror är en förutsättning för att det här ska fungera långsiktigt.

Anf. 59 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson har alltså varit för EU-medlemskapet i hela sitt liv. Det är helt fantastiskt! Du har ju varit med i ett parti som har sagt nej till detta sedan jag började ha skoldebatter. Det var ganska länge sedan, som du kan se.

Ni har sagt nej, nej, nej. Sverigedemokraterna har sagt att nej, detta ska vi inte ha, det är en koloss, vi blir en lydstat, det är europeisk chauvinism och vi ska värna det svenska. Men nu är du för ett medlemskap, helt plötsligt.

Hela idén med det medlemskapet är att vi lösa problem gemensamt. Vi kan inte lösa brottsligheten ensamma. Vi kan inte ensamma lösa klimathotet och den katastrof som stirrar på oss. När det gäller vårt välstånd i Europa och de europeiska värderingarna om öppenhet och respekt för varandra måste vi jobba ihop. Om vi inte håller ihop och fattar gemensamma beslut och går framåt kommer det ju in andra intressen som är ganska obehagliga, ofta ganska nationalistiska och ganska populistiska. Det vill inte vi liberaler se.

(Applåder)

Anf. 60 TALMANNEN:

Jag påminner stillsamt om att vi i kammaren brukar tala via talmannen och inte säga ”du” rakt över golvet.

Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är detta som är Liberalernas och framför allt vänsterliberalernas syn på det här. Det går liksom inte att debattera de här frågorna med vänsterliberalerna, för de jämställer alltid samarbete i Europa med EU.

Jag har inte sagt att jag har varit för EU-medlemskapet hela mitt liv, utan jag har sagt att jag har varit för ett europeiskt samarbete så länge jag kan minnas. Det har jag, naturligtvis, eftersom jag förstår att vi behöver samarbeta. Det betyder inte att jag tror att EU i grunden, som det är i dag, och framför allt vad det har utvecklats till, är rätt sätt att samarbeta på.

Men det jag däremot har accepterat på senare år är att EU just nu är det som finns för samarbete. Jag kan då göra på två sätt. Antingen kan jag motarbeta samarbetet fullständigt och säga att vi inte vill ha det, att det är dåligt, eller så kan jag försöka vara konstruktiv och förändra samarbetet till något jag kan acceptera. Det är vad jag gör, tror på och tror är bra.

(Applåder)

Anf. 62 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Ett ständigt återkommande tema från Sverigedemokraterna är hur vi på bästa sätt ska se till Sveriges intressen, det vill säga att vi inte ska dela med oss av våra tillgångar om vi inte får något tillbaka.

Men samtidigt har Sverigedemokraterna i klimatdebatten varit tydliga med att Sverige inte ska gå före och ta större ansvar för klimatet, utan i stället ska någon annan göra fler insatser någon annanstans. Sverigedemokraterna röstar konsekvent emot alla förslag som innebär ökade klimat-satsningar både i Sverige och i EU. Konsekvensen av detta är att EU stannar i ett energiimportberoende. Det sker i dag nettoimport av fossila bränslen till en nivå av 55 procent. Främst kommer oljan och gasen från Ryssland.

Herr talman! Jag undrar på vilka grunder Sverigedemokraterna vill behålla Sverige i ett oljeberoende, till exempel genom att rösta emot ambitiös klimatpolitik, att sänka bensinskatten i Sverige och att motarbeta förnybara bränslen och energikällor. Vad är det som får Jimmie Åkesson att prioritera att fortsätta att vara beroende av och främja oljeintressen i Mellanöstern och i Ryssland, när vi kan göra oss självförsörjande på energi i Europa och i Sverige? Hur passar detta in i SD:s och andra så kallade nationalistiska partiers intressen, det vill säga att 3 300 miljarder kronor varje år går till att betala fossila bränslen till länder i Mellanöstern och till Ryssland? Bara till Ryssland går 1 000 miljarder kronor varje år. Jimmie Åkesson pratar om medlemsavgiften, som är på 40 miljarder – det är mycket pengar – men ska vi inte göra oss oberoende av import från dessa stater? (Applåder)

Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att varje parti i den här församlingen arbetar för att minska oljeberoendet och på sikt göra oss oberoende av olja, i synnerhet olja från skurkstaterna som Isabella Lövin lyfter fram. Men det är inte, herr talman, mitt parti som motverkar det arbetet, utan det är regeringen. Det är regeringen som slår sönder ett fullt fungerande klimatneutralt energisystem, kraftproduktion, och gör oss beroende av mindre stabila kraftslag som oundvikligen kommer att göra oss beroende av import av just gas och olja. Då övergår det mitt förstånd, herr talman, hur man kan stå här i kammaren och stoltsera med detta och sedan anklaga mig och andra för att göra det som man faktiskt gör själv.

Jag tror, herr talman, att Sverige kan spela en viktig roll både i ett europeiskt och i ett globalt perspektiv när det handlar om att minska utsläppen. Men det är inte genom att primärt minska utsläpp i Sverige som vi räddar klimatet eller minskar utsläppen globalt.

Jag har aldrig, herr talman, förstått nationalismen som finns hos Miljöpartiet och en del andra partier när det kommer till klimatpolitik. I alla andra sammanhang är man motståndare till nationalism, och man är motståndare till nationer över huvud taget. Men när det kommer till klimatpolitiken är det så viktigt var utsläppsminskningarna sker. Det är till och med så viktigt att man är beredd att omöjliggöra ett dragligt liv för människor som lever i stora delar av vårt land, därför att just i Sverige ska vi minska utsläppen.

Jag har en fråga, herr talman, till Isabella Lövin. Är det mest effektivt att minska utsläppen från till exempel bilar i Norrlands inland eller att minska utsläppen i Kina?

Anf. 64 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:
Herr talman! Jag konstaterar att Sverigedemokraterna är nationalistiska förutom när det handlar om att ta ansvar för framtiden och klimatet. Jag tycker att solidaritet är bra, men jag har ingen solidaritet med oljeintressen. De ekonomiska intressena från olja och fossila bränslen är astronomiska. Saudiarabien är världens största oljeexportör.

Nyss hörde vi om det saudiskt ägda oljebolaget Saudi Aramco, som är på väg att børsintroduceras. De har under 2018 haft 356 miljarder dollar i intäkter. Det är mer än något annat bolag på jorden. Det är från dessa oljefjättar som vi måste köpa bensin.

På vilket sätt, Jimmie Åkesson, gynnar det den vanliga svensken på landsbygden att sitta fast i dyrt, olönsamt och osäkert fossilberoende med olja och gas från Mellanöstern och Ryssland?

Anf. 65 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Om Isabella Lövin vill ge sig in i Norrlands inland och försöka hitta olja där får hon gärna göra det. Jag vet inte om det skulle vara så mycket bättre.

Apropå Isabella Lövins fråga; det gynnar ingen att vara beroende av dessa företag eller skurkstater, som Isabella Lövin pratar om. Men däremot missgynnar det människor i vårt land. Det handlar om vanliga människor av kött och blod som behöver ta sig till arbetet, som behöver hämta ungar på dagis, köra till fotbollsträningen eller vad det nu kan vara. De drabbas – missgynnas – av att det blir dyrare att transportera sig, men de måste ändå transportera sig. Det är problemet.

Jag kan svara på den fråga jag ställde till Isabella Lövin: Det är mer effektivt att minska utsläppen i Kina än att göra det från bilar i Norrlands inland. Klimatet är globalt. Klimatproblematiken är global. Den är inte kopplad lokalt, och den har lite med Norrlands inland att göra.
(Applåder)

Anf. 66 TALMANNEN:

Under kammarens sammanträde har Jimmie Åkesson, Sverigedemokraterna, framställt ett yrkande om misstroendeförklaring mot justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, Socialdemokraterna. Enligt 13 kap. 4 § regeringsformen ska ett sådant yrkande väckas av minst en tiondel av riksdagens ledamöter för att tas upp till prövning. Det innebär alltså att minst 35 ledamöter ska stå bakom yrkandet.

Av den skrift som Jimmie Åkesson har överlämnat framgår att regeringsformens krav är uppfyllt. Yrkandet bordläggs nu en första gång.

Min uppfattning är att när riksdagens förtroende för ett statsråd ifrågasätts bör den frågan prövas så snart det kan ske. Det är en viktig princip att en sådan fråga inte står obesvarad under en längre tid än nödvändigt. Prövningen av yrkandet kommer därför att äga rum redan nu på fredag den 15 november kl. 9.00.

Anf. 67 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! För 25 år sedan valde vi att säga ja till ett svenskt EU-medlemskap. Jag är glad att vi tog det steget. EU och det svenska EU-medlemskapet är värt att försvara. EU har på många sätt gjort Sverige starkare, och Sverige har på många sätt gjort EU starkare. Men om gemen-

skapen mellan EU:s länder om ytterligare 25 år fortfarande ska vara en kraft för förändring, förbättring och förhoppning måste vi rikta blicken framåt.

Vi måste arbeta ännu hårdare för ett grönt, demokratiskt och frihetligt Europa. Miljö- och klimatutmaningarna tar ingen hänsyn till gränser. Det är bara ett modigare och grönare EU som kan ge oss förutsättningarna att nå både svenska och gemensamma globala miljömål. Det handlar om att stoppa spridningen av giftiga kemikalier och nedskräpningen av våra hav, att minska utsläppen och värna den biologiska mångfalden.

Det är därför Centerpartiet har varit drivande i att skärpa EU:s gemensamma klimat- och miljöarbete. Vi drev på för att EU:s nya ordförande skulle utlova A European Green Deal. Det är något som ska läggas fram under hennes 100 första dagar, med en tydlig instruktion för hur EU ska kunna nå målet om en klimatneutral kontinent till 2050.

Det löftet måste nu också fyllas med konkret innehåll. Vi måste ta ännu hårdare tag mot plasten i våra hav och vattendrag. Vi måste skärpa förbudet mot engångsartiklar i plast och se till att ännu fler produkter omfattas av förbudet under kommande fem år. Vi måste se till att lagstifta för att stoppa både mikroplaster i hygienartiklar och andra skadliga ämnen i produkter som vi använder i vår vardag.

Vi måste lägga i en ännu högre växel för att minska utsläppen, både genom högre ambitioner och genom skarpare verktyg. Där är EU:s gemensamma klimatlag ett viktigt steg som gör det tydligt vad som gäller – om medlemsländerna inte når de mål vi har satt upp ska det få kännbara konsekvenser.

Vi måste bredda EU:s utsläppshandelssystem så att det även omfattar sjöfarten, och vi måste börja auktionera ut flygets utsläppsrätter i stället för att dela ut dem gratis. För oss är det en självklarhet att alla plan som startar eller landar inom EU ska ingå i systemet och vara med och betala, liksom att höja priset för utsläppsrätter inom EU genom att införa ett prisgolv.

Men vi bygger inte ett grönare Europa med enbart förbud och hårdare regler – tvärtom. En förutsättning för ett grönare Europa är tillväxt, företag och innovationer. Därför måste vi investera i gröna innovationer och i de företag som förändrar och som vågar gå före med bland annat den nya generationens miljöteknik för minusutsläpp.

Centerpartiets gröna röst har varit med och lagt grunden för den mest ambitiösa miljö- och klimatpolitiken hittills i Sverige. Vi har visat hur Sverige kan vara ett grönt föregångsland inom EU, och vi har suttit med vid förhandlingsborden i arbetet med att också göra EU till en grön förebild globalt. Vår röst för ett grönare Europa kommer aldrig att tystna.

Fru talman! Vår röst hörs också klart och tydligt i kampen för ett fritt och demokratiskt Europa. Historien har lärt oss att den som tror på den liberala demokratins kraft och styrka också måste vara beredd att försvara den mot dem som vill något helt annat och som ser liberalismen och liberala värden som sin huvudfiende.

EU är en manifestation av vad liberala demokratier kan uppnå tillsammans. Det är därför Vladimir Putin och Viktor Orbán bekämpar EU, och det är därför Centerpartiet så tydligt står upp för det europeiska samarbetet.

I kampen mot dessa mörkerkrafter måste retoriken om öppenhet också kombineras med skarpa politiska förslag. Centerpartiet har föreslagit flera förändringar för att värna öppenheten och människors lika värde inom Europeiska unionen.

När hbtq-personers rättigheter och frihet inskränks och när det fortfarande finns länder inom EU som inte erkänner samkönade äktenskap eller partnerskap blir konsekvensen att den fria rörligheten inte gäller alla. Det är oacceptabelt.

Centerpartiet vill se en ny lagstiftning på EU-nivå som garanterar den fria rörligheten för alla. Lagen ska förhindra medlemsländer från att diskriminera hbtq-personer som är gifta eller har ingått partnerskap och som vill utnyttja den fria rörligheten. Maka eller make i samkönade äktenskap ska aldrig kunna nekas de socialförsäkringar och skatteförmåner som andra EU-medborgare har rätt till.

Om man som medlemsland i EU inte klarar av att leva upp till dessa självklarheter – om man inskränker människors rörlighet och frihet, politiserar domstolar, tystar enskilda journalister och inskränker pressfriheten – måste det få konsekvenser. Vi kan inte längre se på när en hårdför högerpopulism försöker att kuva sina egna medborgare och i förlängningen hota hela det europeiska samarbetet.

Centerpartiet vill sätta ett demokratilås på EU:s budget så att man ska kunna stoppa utbetalningarna av EU-stöd efter fastställda kriterier om rättsstatens principer.

Ska EU på allvar kunna fortsätta att föra de liberala demokratiernas talan i världen måste unionen också stå stark ekonomiskt, fru talman. Att riva handelshinder, knyta människor närmare varandra och förstå företagens roll i bygget av ett välmående Europa är en central del av unionens historia. Det är också detta som måste vägleda oss framåt.

I tider av oro hörs nu allt fler röster mot EU-samarbetet. Krafter i Europa lockar med löften om att slutenhet skulle stärka det egna landet. Men ensam är inte stark. Den som skriker högst har inte alltid rätt. Vi behöver inte mer av Boris Johnsons arga Hulken. Som han uttryckte det för ett tag sedan: Ju argare han blir, desto starkare blir han. Vi behöver snarare fler ansvarstagande, liberala och gröna krafter som kan ta Europa framåt.

Tillsammans med den allt större skara av optimistiska, gröna och liberala systerpartier som vinner mark runt om på den europeiska kontinenten kommer Centerpartiet att slåss för att EU ska vara en frihetlig fyr för resten av världen och visa att vägen framåt är demokrati, marknadsekonomi och klimatansvar. Tillsammans kommer vi att fortsätta att gå framåt mot ett grönt, demokratiskt och frihetligt Europa.

(Applåder)

Anf. 68 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! För några veckor sedan publicerade New York Times ett helt häpnadsväckande reportage om EU:s jordbrukspolitik och om hur den utnyttjas och missbrukas, måste man nog säga, i flera länder. De pekar till exempel på att regeringen i Ungern delar ut stora landegendomar till dem som är politiskt lojala med Viktor Orbán medan andra bestraffas.

De pekar också på markrofferi – det man kallar landgrabs – i Bulgarien och Slovakien, där små jordbrukare trängs ut med maffialiknande metoder och där det är stora konglomerat eller personer med politiska kontakter som får dessa mycket omfattande jordbruksstöd.

I Tjeckien får premiärministern hundratals miljoner kronor i jordbruksstöd, och han är miljardär. Han har blivit rik inte minst på lite tvivelaktiga affärer i samband med privatiseringar och annat.

Detta visar på ett systemfel i EU:s jordbrukspolitik. Det skulle inte vara så svårt att göra någonting åt det; man skulle kunna sätta ett tak för hur mycket varje person eller jordbruksföretag kan få i stöd från den gemensamma jordbruksbudgeten. EU-kommissionen har också tagit fram en sådan modell. Det skulle göra det väldigt svårt att agera på detta sätt och missbruka jordbruksstödet med politiska syften så som nu sker.

Är Centerpartiet för att sätta ett sådant tak?

Anf. 69 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt tar upp ett väldigt viktigt område, nämligen hur vi hanterar våra gemensamma skattepengar och hur vi ska värna EU:s medel för att bli starka vad gäller konkurrenskraft och vad gäller till exempel de gröna näringarna.

För Centerpartiets del vill vi i första hand se till att värna att svensk landsbygd och svenska bönder inte ska betala för brexit – det är en viktig del. När det gäller innehållet i EU:s jordbrukspolitik vill vi också att det ska vara mer av motprestation, det vill säga att man ska få betalt för det arbete man gör för klimatet, för miljön och för den biologiska mångfalden. Detta är någonting som är viktigt och som jag vet att svenska bönder också tycker är angeläget.

Det är mycket riktigt så att till exempel Tjeckien och premiärminister Babiš har använt dessa pengar på ett felaktigt sätt. Kontrollen och sanktionerna måste förbättras. Man ska använda detta korrekt.

Jag vet att vårt parti inom Europaparlamentet, Alde, nu utreder agerandet från Ano – som partiet heter – i detta. Det tycker jag är rimligt. De medel som finns ska användas korrekt.

(Applåder)

Anf. 70 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Av EU:s jordbruksstöd går 80 procent till 20 procent av mottagarna. Det gynnar framför allt stora godsherrar och jordbruksföretag.

Därför beklagar jag att Annie Lööf undvek att svara på frågan om att sätta ett tak för stöden. Detta skulle vara effektivt för att komma åt missbruket, till exempel från den mångmiljardär i Tjeckien som kammar hem så mycket EU-pengar. Men ibland är kanske inget svar också ett svar.

Jag har därför en annan fråga.

Jag håller med om mycket av det som sas från talarstolen av Annie Lööf om klimatfrågan. Men en väldigt enkel sak är ju att ta bort de EU-subventioner som går till verksamhet som faktiskt förstör klimatet, exempelvis till att bygga nya motorvägar eller till nötköttsproduktion. Så länge EU ger direkt ekonomiskt stöd till sådant som ökar utsläppen är det ju kontraproduktivt. Kanske kan Annie Lööf tänka sig att i alla fall göra detta?

Anf. 71 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt står här och ler och tycker att det är lite småroligt när han föreslår att svenska nötbönder inte fortsatt ska få stöd för att kunna bedriva en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion. Det är häpnadsväckande!

Vi måste kunna förena ett aktivt klimatansvar, i förlängningen en fossilfri livsmedelsproduktion, med att hålla våra landskap öppna, försvara den biologiska mångfalden och försvara de gröna näringarna i Sverige men också i andra länder. Här är Sverige ett föredöme.

För Centerpartiets del är det viktigt att värna såväl stora som små jordbruk. Därför är vi inte intresserade av att sätta det här specifika taket. Men vi är intresserade av kriterier, kontroller och sanktioner om man inte följer kriterier. Vi tycker framför allt att det är viktigt att kunna se att utan de gröna näringar som finns i Sverige och i övriga EU när vi inte våra miljö- och klimatmål, och de är viktiga att försvara.

(Applåder)

Anf. 72 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Europeiska unionen och dess medlemsländer står inför mycket stora utmaningar under de kommande åren. Vänsterpartiets uppfattning är att Europeiska unionen inte fungerar på ett sätt som klarar av de utmaningarna. Europeiska unionen måste förändras.

Vi ser en dramatiskt ökande ojämlikhet i många EU-länder. Det skapar social osäkerhet. I flera EU-länder ser vi en dramatisk befolkningsminskning. Det är till exempel helt häpnadsväckande prognoser för länder som Litauen och Bulgarien i framtiden. EU gör en hel del på klimatområdet, men det räcker inte. Man behöver göra betydligt mer. Vi ser en otrygghet på arbetsmarknaden, inte minst för människor som arbetar i andra EU-länder. Vi ser en EU-budget där pengarna går till stora godsherrar och jordbruksföretag i stället för att användas på bästa möjliga sätt.

Europeiska unionen måste förändras, och den måste förändras ordentligt.

Vänsterpartiet har en rad förslag på hur den här förändringen ska gå till. Vi menar att inriktningen på den ekonomiska politiken, som EU föreskriver, måste förändras. Vi såg i samband med finanskrisen hur EU i första hand räddade banker och bankers ägare, medan man lämnade både välfärden och vanligt folk som blev arbetslösa i sticket i en rad av krisländerna. Det håller inte att rädda banker men låta ungdomar gå arbetslösa.

Det var klokt av Sverige att tacka nej till medlemskapet i valutaunionen. Vi bör stå fast vid det. Det ökar våra möjligheter att hålla sysselsättningen uppe och värna välfärden. Då ska Sverige heller inte gå med i en bankunion som är direkt kopplad till den monetära unionen.

Vi menar att EU bör göra mer för klimatet. Det är dags att ha planer för att fasa ut beroendet av fossila bränslen, till exempel att man inte längre får sälja bilar som går på fossila bränslen inom Europeiska unionen efter ett visst datum.

Det togs lite i skymundan ett viktigt beslut häromdagen – eller beslutet togs nästan – om att Europeiska investeringsbanken äntligen ska sluta ge lån till fossilprojekt. EU måste i första hand sluta göra fel. Men det måste också innebära att EU:s budget ändras i så mening att inga subventioner går till det som faktiskt skapar klimatproblemen. I stället måste EU vara

berett att hjälpa länder som exempelvis Polen, som står inför en mycket omfattande omställning när gamla energisystem måste monteras ned och nya växa fram. Om vi ska klara det här måste saker förändras.

I grunden handlar det också om att i Europeiska unionens fördrag går den inre marknaden, företagens rätt att sälja, alltid först. Vi menar att i ett modernt europeiskt samarbete måste klimatet och de sociala rättigheterna gå först. Det är det moderna samarbetet. Det är inte minst tydligt när vi ser hur arbetsmarknaden fungerar i Europeiska unionen.

Vänsterpartiet är för att man ska kunna arbeta i varandras länder. Vi vill underlätta för människor att studera och arbeta i andra europeiska länder. Men vi ser i dag hur människor som åker i väg och arbetar systematiskt utnyttjas på många håll.

Det har varit en diskussion här om den sociala pelaren och en diskussion om minimilöner, och jag är glad över att alla partier verkar vara emot minimilöner. Jag tycker att det är bra att regeringen tar med sig det när man åker till Bryssel och förhandlar. Men det finns en brist på konsekvensens, tycker jag, när man säger att vi ska bestämma saker i Sverige, för samma partier som angriper det här från höger brukar gå emot ett socialt protokoll.

Ett socialt protokoll innebär just att i Sverige ska svenska kollektivavtal och lagar gälla alla som arbetar här, och det är viktigt att det står i EU:s grundlag, i fördraget. Annars kan det råda tveksamhet om hur man ska döma i mål i EU-domstolen, som i praktiken avgör det här. Jag välkomnar därför de borgerliga partierna att vara för ett socialt protokoll som slår fast att i Sverige gäller den svenska modellen och att svenska kollektivavtal och löner gäller alla som arbetar här. Vi ska inte ha långtradarchaufförer från andra EU-länder som arbetar för några tiotimmar, så som det faktiskt är i dag. Vi ska inte ha det missbruk av människor som sker på svenska åkrar och i restaurangkök därför att kontrollen är otillräcklig.

Europeiska unionen och de europeiska länderna, gärna fler än de i Europeiska unionen, måste också finna gemensamma lösningar på flyktingfrågan. Svagheten i EU:s politik har varit att man har enats om gemensam repression men inte enats om gemensamt ansvar.

Vi måste hitta en ordning där vi till exempel fördelar kvotflyktingar mellan länder i Europa och intar en ständig kapplöpning mot botten i att försöka sätta asylrätten ur spel. Det är vårt gemensamma ansvar att göra det. Och vi skulle gärna se att andra länder bjuds in, till exempel Norge, Schweiz eller andra länder, till att delta i ett sådant vidgat samarbete. Annars kommer vi att se mer av döden på Medelhavet, och det vill vi inte göra. Annars kommer vi att se mer av beroendet av auktoritära regimer som Turkiets.

Europeiska unionen behöver också demokratiseras. Den har mycket makt. Den lagstiftar om stort och smått. Den påverkar nationella lagar, regioner och kommuner. Men det är ett gammaldags system som byggdes upp för många årtionden sedan.

Det är så märkligt att de som har monopol på att föreslå ny lag, EU-kommissionen, inte får ta instruktioner av sina hemländer – det är jättekonstigt. Det är så märkligt att mycket makt över lagstiftningen fortfarande ligger i förhandlingar som i praktiken inte är öppna för väljarna att granska. Den här riksdagen, vald av svenska folket, har inte någon reell rätt att

föreslå nya lagar i Europeiska unionen, trots att lagarna gäller i det här landet.

Europeiska unionens makt behöver avgränsas, planerna på att bygga en europeisk federation överges och unionen öppnas upp och demokratiseras. Ett sådant europeiskt samarbete, ett nära samarbete mellan demokratier, är bättre ägnat och rustat att möta de stora utmaningar som vår världsdelen står inför.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ali Esbati och Andreas Lennkvist Manriquez (båda V).

Anf. 73 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt talar ofta, gärna och bra om klimatet och om att vi behöver göra mer för att stoppa klimatförändringarna som leder till torra, skogsbränder och översvämningar. Han talar också gärna om sjysta villkor och trygghet på jobbet. Det är viktiga frågor som Jonas Sjöstedt adresserar.

Vi behöver göra mer tillsammans i Europa för klimatet. En gemensam klimatlag, gemensamma mål om att minska utsläppen och en gemensam lagstiftning för att minska energianvändningen vore också bra.

Vi behöver också ha starka regelverk för att ge löntagarna som arbetar på olika platser runt om i Europa sjysta arbetsvillkor och säker arbetsmiljö. Det är bra att levnadsvillkoren förbättras i alla länder. Det tjänar också Sverige på.

Vi kan göra mycket i Sverige men inte allt. Ofta behöver beslut fattas just gemensamt inom ramen för Europeiska unionen. Jonas Sjöstedt har också här i talarstolen talat om mycket som behöver göras i EU. Ändå vill Vänsterpartiet, som vad jag vet ensamt parti i Sveriges riksdag, lämna Europeiska unionen. Detta får jag inte att gå ihop. Det är inte att ta ansvar för klimatet och inte att ta ansvar för löntagarnas villkor. Hur ser Jonas Sjöstedt på det?

Anf. 74 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Tack, statsministern, för frågan!

Ända sedan Sverige blev medlem i EU, 1995, har Vänsterpartiet arbetat mycket aktivt i inte minst EU-parlamentet för att få besluten åt det håll som vi vill. Vi har satt avtryck när det gäller jämställdhet, miljöfrågor och arbetsrätt.

Jag har själv suttit i EU-parlamentet i elva år. Jag har suttit i ett antal lagstiftningsförhandlingar för att få bästa möjliga miljölagstiftning i EU. Det är så vi arbetar.

Men vi har inte varit okritiska. Vi har hela tiden sagt att det finns bättre former för europeiskt samarbete än dagens europeiska union. När miljörörelsen granskade de svenska och europeiska partierna före årets EU-parlamentsval var vänstergruppen bäst och drev på mest för att lösa miljöproblemen. Vi röstar dessutom konsekvent för löntagarnas rättigheter och för en större öppenhet och för mänskliga rättigheter i Europeiska unionen. Det går utmärkt att förena detta med att vara kritisk till mycket i Europeiska unionen. Det kan till och med vara en fördel att vara det.

Vi sa också tydligt inför valet till EU-parlamentet att vi inte ställde upp i valet för att lämna EU utan för att påverka EU så gott vi kan, väl medvetna om de svårigheter som finns.

Det pågår nu en debatt i vårt parti inför vår partikongress i maj, och vi kommer att skriva ett nytt partiprogram där det kommer nya formuleringar om Europeiska unionen. Jag önskar att jag hade en kristallkula och kunde berätta hur de kommer att se ut, men det har jag tyvärr inte. Vänsterpartiets partikongresser är ofta lite mer livliga än Socialdemokraternas när det gäller att ta olika beslut, så det kan bli på olika sätt.

Jag vill fråga statsminister Stefan Löfven: Var det inte klokt att vi röstade nej till euron? Vi var ju på olika sidor i den folkomröstningen. Var det inte vi som hade rätt?

(Applåder)

Anf. 75 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Det är bra att vi båda vill se en mer ambitiös klimatpolitik och bättre villkor för löntagare. Men låt oss komma ihåg att det inte är EU som är fienden, att det inte är EU som är ett hot mot klimatet och att det inte är EU som hotar arbetsmiljön och villkoren. Det är tvärtom så att det är inom ramen för EU-samarbetet vi kan göra mer. Hotet mot klimatet utgörs av dem som är förnekare, och hotet mot arbetarna utgörs av dem som sätter löntagare mot löntagare. Jag tar gärna den gemensamma kampen med Sjöstedt om detta.

Avgörande är dock att Vänsterpartiet vill att Sverige ska lämna EU. Det är det ni står för. Det innebär att med Vänsterpartiets politik hade Sverige inte varit medlem i EU och inte kunnat göra detta för klimatet och löntagarna. Man kan vara kritisk, ja, men att ta ställning emot och vilja gå ur EU är en helt annan sak, Jonas Sjöstedt.

Anf. 76 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag delar inte statsministerns syn att EU inte är ett problem. Lavaldomen och Vikingdomen var direkta ingrepp i den svenska arbetsmarknaden och i den svenska modellen och hotade löntagarnas möjlighet att ta strid för att ha samma kollektivavtal. Att säga att EU inte har varit ett problem är direkt felaktigt. När EU öser subventioner över industrier och branscher som ökar klimatutsläppen är det givetvis ett problem.

Är det bara den som älskar unionen och håller hyllningstal som kan göra nytta? Uppenbarligen inte. Fråga miljörelsen och fråga dem som granskar EU-parlamentarikerna vilka som är flitigast, vilka som röstar för de bästa lagarna och vilka som driver på för den bästa miljöpolitiken. Då hamnar man inte i den socialdemokratiska gruppen; då hamnar man hos oss.

(Applåder)

Anf. 77 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Kanada, Bolivia, Ukraina, Zimbabwe, Japan – det spelar nästan ingen roll vilket land det är, för Vänsterpartiet röstar alltid pålitligt emot frihandelsavtal så fort de föreslås.

Det är lite märkligt, för frihandel är det avgjort bästa sättet att lyfta länder ut fattigdom. Det var så Sverige blev ett rikt land. Att handel skapar möjligheter för välbefinnande och utveckling vet i princip alla nu för tiden.

Handeln är fortfarande helt avgörande för svenskt välbefinnande. De stora svenska exportföretagen skulle ha haft det otroligt svårt utan frihandel. Men ni röstar nej till mer handel med Japan och Kanada.

Vänsterpartiet talar ofta om solidaritet. Trots det kan Vänsterpartiet inte rösta ja ens till handel med fattigare länder. Det har gällt avtal med länder som Botswana, Ghana, Moçambique och Ecuador för att ge dem en chans att integreras med den europeiska ekonomin – med krav på hållbar handel.

Vänsterpartiet röstar nej till frihandel, nej till att hjälpa världens fattigaste länder och nej till att bygga Sveriges välbefinnande starkare. Min uppriktigt nyfikna fråga är: Vad är det som är så dåligt med frihandel, Jonas Sjöstedt?

Anf. 78 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Ulf Kristerssons fråga bär en självmotsägelse i sig. När Sverige blev medlem i EU höjdes tullkvoten. Vi fick alltså sammantaget mindre frihandel i och med EU-medlemskapet på grund av unionens handelspolitik. Det var faktiskt ett av Vänsterpartiets argument i folkomröstningen.

Varför är vi emot handelsavtalet med Kanada? Jo, av samma skäl som vi har kritiserat många andra avtal: Det innehåller en klausul om investeringskydd. Det kan låta oförargligt, men det handlar i praktiken om att privata företag ska kunna stämma stater om staterna tar demokratiska beslut som anses minska företagets vinst. Detta avgörs ofta i helt slutna specialdomstolar utan demokratiskt inflytande.

Vi har sett vad detta har inneburit. Man har stämt delstater som förbjuder frackning för att de vill skydda sin egen miljö, och man har använt liknande klausuler mot länder som har försökt att få ett bättre sjukförsäkringssystem från privata bolag.

Man skulle kunna tänka sig att till exempel amerikanska företag stämmer Sverige för att det minskar deras vinst om vi tar bort vinstjakten i välfärden eller om vi inför en mineralavgift för att gruvbygder ska få bättre infrastruktur.

Vänsterpartiet menar att Sverige och alla andra stater har rätt att lagstifta för miljö och folkhälsa utan att det ska kunna överprövas av privata företag på det sätt som faktiskt är möjligt i till exempel CETA-avtalet.

De delar som handlar om att ta bort tullar och sådant är helt oproblematiske för mig. Det är nästan alltid bra att ta bort tariffer, som ju är en ganska liten del av de handelshinder som finns i dag. Jag tror dock inte på en global ordning som konsekvent sätter storföretagens makt över demokratiska beslut.

(Applåder)

Anf. 79 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tror inte att argumenten mot Kanadaavtalet håller heller. Det är intressant att Sjöstedt nämner just Kanada när han såvitt jag vet är systematiskt emot alla frihandelsavtal. Handlar det inte i grund och botten om att Vänsterpartiet är emot frihandel som idé oavsett om den skulle gynna mogna ekonomier som Sverige och vår relation med Kanada och

Japan eller om den skulle gynna fattiga länder som vill ta sig in i den moderna ekonomin?

Är Vänsterpartiet för eller emot frihandel?

Prot. 2019/20:31
13 november

*EU-politisk
partiledardebatt*

Anf. 80 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet är som regel för att ta bort tullar och bestämmelser som hindrar handeln mellan länder. Men handeln är inte så fri som den är i Moderaternas drömvärld. Villkoren dikteras alltför ofta av de rika, mäktiga länderna och deras stora företag som håller i trådarna bakom.

Vi brukar också tala om rättvis handel, det vill säga att länder med en mindre utvecklad ekonomi ska ha möjlighet att växa ekonomiskt. Det är på grund av detta, investeringsskyddet och de delar av immaterialrätten som kan komplicera saker som till exempel miljörörelser och sociala rörelser ofta vill ha handelsavtal som ser ut på ett annat sätt.

Frihandel, ja, men vi vill också ha rättvis handel.

(Applåder)

Anf. 81 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! De senaste åren har vi sett allt fler och allt allvarigare hot och försök att på olika sätt attackera demokratin runt om i Europa och världen. Senast i går kunde vi till exempel läsa om attacker mot Labour i Storbritannien.

Stater och andra aktörer har genom påverkanskampanjer påverkat eller försökt påverka fria staters demokratiska val och gjort olagliga annekteringar eller storskaliga cyberattacker.

Säkerhetsläget i vårt närområde och i och omkring Europa är uppskruvat. Hoten behöver dock inte se ut som de gjorde förr, och de behöver inte heller synas alls. Hybridhot och cyberattacker är verklighet och dessvärre i många fall vardag för såväl länder som företag, organisationer och privatpersoner. Inte heller Sverige är förskonat från detta.

För att motverka detta och stärka vår gemensamma säkerhet har EU bland annat ett samarbete med Nato om hybridhot. Det handlar exempelvis om att ett gemensamt hybridcenter har inrättats i Helsingfors. När försvarsministern informerade EU-nämnden om detta motsatte sig Vänsterpartiet tillsammans med Sverigedemokraterna ett sådant samarbete.

Varför är Vänsterpartiet motståndare till ett samarbete mellan europeiska länder och Nato i syfte att avvärja hot mot grundstenarna i vår demokrati, såsom fria och hemliga val, det fria ordet och en fri och öppen press?
(Applåder)

Anf. 82 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag håller med om mycket i Annie Lööfs beskrivning av de nya typer av hot vi ser mot till exempel fria val när propaganda sprids. En särskilt aktiv aktör är Ryssland, där det har kunnat beläggas hur de går in och sprider lögnen och kampanjer för att påverka olika politiska processer, till exempel brexit. Man är naiv om man inte tror att detta sker också i Sverige och kommer att ske här i framtiden.

Varför tycker vi då att vi inte ska vara med i olika Natoorgan? Jo, därför att vi inte tycker att vi ska vara en del av Nato. Vi vill samarbeta med andra länder men inte stegvis gå in i Natostruktur efter Natostruktur. Jag förstår varför Natoanhängare vill vara med i allt som Nato har – allt från

parlamentariska församlingar till olika organ – men det går bra att samarbeta om saker utan att formellt vara en del av Nato. Jag tror att det till och med är Natoanhängarnas strategi i Sverige att vi steg för steg ska öva och vara med i Natostrukturer, och sedan kommer man en vacker dag och säger: Nu är vi ju redan med. Nu är det ju bara att vara med i hela Nato också.

Vänsterpartiet köper inte detta. Vi samarbetar gärna för att bekämpa till exempel cyberhot och propaganda, men vi vill inte gå in i Natostruktur efter Natostruktur. Vi tycker att den militära alliansfriheten är bra därför att den gynnar fred och säkerhet, och detta ger oss möjligheter att ha en självständig, egen utrikespolitik.

Natofrågan är komplicerad på många sätt. Det största Natolandet militärt sett är Turkiet. Är det givet att vi ska ingå i samma strukturer som Turkiet, som faktiskt delvis ägnar sig åt precis sådana saker som Annie Lööf talar om? Det är inte givet att vi alltid har samma intressen.

Anf. 83 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag är fullt medveten om Jonas Sjöstedts motstånd mot Nato, men nu handlade ju inte min fråga om ett svenskt Natomedlemskap. Den handlade heller inte om ökad överstatlighet i försvars- och säkerhetsfrågor. Min fråga handlade om ett mellanstatligt samarbete för att bättre kunna möta hot mot vår egen säkerhet och mot vår gemensamma europeiska säkerhet. Det handlar framför allt om att utbyta kunskap och information och om att rusta länder som Sverige för att bättre kunna upptäcka men också motverka hybridhot, som vi har sett effekterna av på alltför många håll i vår närhet.

Varför låter Vänsterpartiet sitt Natomotstånd förblinda dem i en fråga som rör EU:s länders förmåga och beredskap att tillsammans möta hot mot vår säkerhet och demokrati? Det är ett samarbete mellan europeiska länder och exempelvis Nato.

Jag frågar igen: Varför är Vänsterpartiet motståndare till ett samarbete i syfte att avvärja hot mot grundstenarna i vår demokrati?
(Applåder)

Anf. 84 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Mitt svar är detsamma som tidigare: Vi samarbetar gärna och mycket, men vi vill inte ingå i formella Natostrukturer.

När det gäller både EU och Nato tycker jag att man ska fundera på vad som sker i dag i många Natoländer. Vi hade en sådan diskussion om Österrike och om att information från den österrikiska regeringens högerextrema parti gick till Ryssland, till exempel. Nu är Österrike ett EU-land och inte ett Natoland, men vi har en liknande situation när det gäller till exempel Ungern.

Är det självklart att vi vill dela allt som har med rikets säkerhet att göra med den typen av länder? Jag tror att vi ska vara försiktiga.
(Applåder)

Anf. 85 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet pratade en hel del om slöseri och om Europeiska unionens långtidsbudget tidigare i dag. V och Kristdemokraterna kanske kan ta med sig Sverigedemokraterna i denna nya axelmakt av nejsägare och vetoälskare. Man kan säga att man här nästan ser en födelse av

en vänsterkonservativ allians i denna kammare i dag. Det är partier som finner att vi inte ska ha några högre ambitioner på området när det gäller europeiskt samarbete och fördjupning.

Man ska komma ihåg att budgeten är komplicerad i ett läge när Storbritannien tyvärr är på väg att lämna unionen. Det innebär ett stort bortfall, för Storbritannien är också en stark nettobidragsgivare när det gäller att få verksamheten för fred och säkerhet att utvecklas i Europa.

Vi har precis som Vänsterpartiet synpunkter kring att kanske gå lite mer långsamt fram med att reformera jordbrukspolitiken eller, för den delen, att vi behöver se över sammanhållningspolitiken. Men allt detta har ändå grunden att man ska försöka förändra Europa långsamt och få medborgarna med sig. Om vi samtidigt ska göra investeringar i klimatet när det gäller forskning, direkt omställning, ökat gränsskydd eller bara generell forskning, för att se till att Europa är med i det race mot digitalisering och AI som nu sker och inte hamnar i skuggan av Kina och USA, måste vi satsa mer.

Men om man redan nu säger att vi inte ska bidra till detta därför att det är svårt att reformera de andra områdena undrar jag: Har inte Vänsterpartiet några ambitioner när det gäller klimatet, gränsskyddet eller förbättrad forskning i Europa?

Anf. 86 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! På svenska förskolor drar man in frukten. På svenska äldreboenden går man ned i personaltäthet så att nattskiftet får springa och inte hinner ta rast. Nästan alla kommuner i Sverige skär ned på skolan.

Hur ser det ut i EU? Jo, EU:s höjdare har tänkt åka mer privatjet och ökar budgeten för detta med 50 procent. Det har de redan fattat beslut om. I EU öser man miljarder över miljardärer och oligarker som är stora godsägare och som ibland har blivit detta på tvivelaktigt sätt. I EU har man ett parlament som forslas fram och tillbaka mellan Bryssel och Strasbourg varje månad till enorma kostnader.

Ja, jag väljer frukten på förskolan framför att flytta parlament. Ja, jag väljer bättre bemanning på äldreboendet framför att ösa svenska skattepengar över tjeckiska oligarker. Jag tycker att det är en bra vänsterpolitik. (Applåder)

Anf. 87 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag välkomnar Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet. Jag lyckönskar dem i arbetet med att försöka minska möjligheterna för Europa att utvecklas och ta fortsatta steg.

Den klimatomställning som vi nu håller på med inom Europeiska unionen innebär ganska tuffa åtgärder på många håll. Vi hörde tidigare att det inte finns några oljefält i Norrlands inland. Detta kan vi vara överens om, men det finns 18 ganska utsatta kolgruveregioner runt om i Europa. Om vi ska se till att de kan ställas om och bli en del av en grön europeisk framtid krävs resurser, både till sammanhållning och till investeringar i vad dessa människor ska göra i stället. De är också arbetare, Jonas Sjöstedt.

Det märks tyvärr tydligt, fru talman, att Vänsterpartiet inte vill delta i Europeiska unionen. Man vill isolera sig, men detta har aldrig gått bra i världen tidigare.

Anf. 88 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Under den tid jag satt i EU-parlamentet gjorde jag några år i budgetkontrollutskottet. Det var intressant, och det var skrämmande. Det är faktiskt så att under alla år jag var där beviljades inte centrala EU-organ ansvarsfrihet därför att de inte hade koll på pengarna. De kunde inte svara på vart pengarna gått. Och så har det varit år efter år. Om det händer i frimärksklubben i Lindesberg att ansvarsfrihet inte beviljas får kassören gå, men i EU kan det bara fortsätta.

Jag tror på en stark välfärd. Jag tror på att ha ordning och reda i finanserna. Jag tror på att veta vad man gör med skattebetalarnas pengar. EU har inte den kollen. Jag är inte beredd att hålla svenska skattemiljarder i ett svart hål där vi faktiskt inte alltid vet vad pengarna går till. Jag tycker att Liberalerna bör vara lite mer rädda om statsfinanserna och skattebetalarnas pengar.

(Applåder)

Anf. 89 EBBA BUSCH THOR (KD):

Fru talman! Nästan ett halvår har passerat sedan EU-valet. Vi kristdemokrater sökte väljarnas mandat för att arbeta för ett EU som har rätt fokus, ett EU som fokuserar på att lösa gemensamma problem men som också accepterar att länderna i unionen är olika varandra. Vi kallade det för lagom: mer av det som EU verkligen ska göra, mindre av det som medlemsstaterna gör bäst själva, inte för mycket EU, inte för lite EU, utan lagom.

När Stefan Löfven talade inför Europaparlamentet i våras, före EU-valet, mötte han samma budskap från Lettlands EU-kommissionär Valdis Dombrovskis. Dombrovskis uttryckte det på följande sätt:

Det finns ett svenskt koncept som jag tycker borde vara centralt för EU:s framtid. För många svenskar är lagom en livsstil och ett tankesätt. Det är en svensk filosofi kring måttfullhet och balans – om att undvika både överflöd och extremer.

Ett EU som är lagom måste också inse att när britten lämnar EU blir unionen mindre. Då måste också kostymen krympa, annars kommer kostymen snart att sitta väldigt dåligt. I värsta fall riskerar EU att tappa byxorna helt.

Den svenska EU-avgiften är nu uppe i 42 miljarder. Den har ökat kraftigt över tid, och starka krafter vill att den ska öka ytterligare. Det sker samtidigt som vårdköerna växer och många svenska kommuner brottas med skenande underskott i välfärden.

Därför är jag glad över att Jonas Sjöstedt och jag har hittat en samsyn kring principerna för den svenska EU-avgiften. Vårt besked är att den svenska EU-avgiften inte ska öka snabbare än bni och att EU därmed måste prioritera och omfördela i stället för att ständigt expandera.

Fru talman! Migrationsfrågan kommer fortsatt att dominera svensk politik och europeisk debatt under överskådlig tid, och detta på goda grunder eftersom vi befinner oss i ett nytt läge som kräver både självrannsakan och nya lösningar. I stort sett varje gång som vi debatterar migrationsfrågan hänvisar statsministern till lösningar på EU-nivån. Visst är det sant att EU spelar en viktig roll. Men ett gemensamt ansvar för migrationsfrågorna innebär också en harmonisering av lagstiftning. Och här har Sverige inte gjort sin egen hemläxa.

Det är just därför som Kristdemokraternas ingångsvärden i den parlamentariska migrationskommittén är att Sverige nu måste närma sig våra nordiska grannländers nivå när det gäller mottagande, för i Bryssel består dödläget. Kommissionens stora asylpaket är fortfarande strandat i ministerrådet. Låsningarna är många och hårda, och inte minst Östeuropa fortsätter att blockera viktiga processer. Men EU kan inte låta sig förlamas.

Europa och Sverige ska ta ansvar för människor som flyr undan förtryck och förföljelse. Om detta ska det inte råda någon tvekan. Men EU måste också säkra sina yttre gränser, krossa människosmugglarnas nätverk och få på plats så mycket gemensam politik för mottagande, omfördelning och vidarebosättning som möjligt.

Vårt besked är detta: Gå vidare med de gemensamma åtgärder som är möjliga att nå enighet om redan i dag! Vänta inte på helheten!

Fru talman! För att få ett godkännande av Europaparlamentet tvingades den tillträdande ordföranden för EU-kommissionen till eftergifter. Den socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet ställde långtgående krav för att ge henne sitt stöd. Därför har vi nu en tillträdande EU-kommission som väntas lägga fram radikala välfärdspolitiska förslag i frågor som bättre hanteras av länderna själva.

För det första handlar det om en europeisk a-kassa, där ländernas arbetslöshetsförsäkringar ska klistras ihop med varandra. Risken är uppenbar att detta blir ett nytt inomeuropeiskt bidragssystem från välskötta ekonomier till vanskötta.

För det andra har EU-kommissionen nu återigen, som en följd av krav från Europaparlamentets socialdemokratiska partigrupp, lovat att presentera förslag om europeisk minimilön. Detta är ytterst allvarligt, och det kan bli ett grundskott mot den svenska partsmodellen. Eller, som representanter för arbetsmarknadens parter uttryckte saken på DN Debatt i går:

”Alla rättsliga initiativ på det lönepolitiska området riskerar, oavsett utformning, att allvarligt störa självreglerande kollektivavtalssystem.”

Men det är inte bara LO och Svenskt Näringsliv som kritiserar förslaget om europeisk minimilön. När man frågar den svenska regeringen får man svaret att den delar vår oro och parternas oro. Men vad Stefan Löfven glömmer att berätta är att det var Stefan Löfven själv som satte bollen i rullning. I varje skrivelse från EU-kommissionen eller från Europaparlamentet som adresserar dessa förslag motiveras de med den sociala pelaren eller med Löfvens EU-toppmöte i Göteborg.

Socialdemokraterna är skyldiga Sveriges folk, företag och fackföreningar en förklaring. Ska våra löner och arbetsvillkor beslutas här av oss eller i Bryssel av 28 länder?

Fru talman! EU spelar en viktigare roll än på länge, och det saknas sannerligen inte problem att hantera. Det handlar om vad klimatfrågan kräver av oss, vad den nya tidens folkvandringar ställer för krav, hur vi tacklar det nya säkerhetspolitiska läget, hur vi möter den stenhårda ekonomiska konkurrensen från länder som Kina, USA och Indien. Allt detta är frågor som EU borde fokusera på.

Att vi nu i stället måste ägna kraft och energi åt att freda svensk arbetsmarknad från överstatliga maktambitioner är tyvärr ett faktum. Det är ett tydligt exempel på ett EU som ägnar för lite kraft åt att lösa det som ingen stat kan lösa själv och för mycket kraft åt att lösa det som alla stater kan

lösa bättre själva. Det är därför, fru talman, som vi fortsätter att säga: Make EU lagom again!
(Applåder)

Anf. 90 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Jag ska ställa ungefär samma fråga till Ebba Busch Thor som jag ställde till Ulf Kristersson, eftersom den nu har ett stort intresse i svensk politik. Nu har vi det högerkonservativa blocket i svensk politik med moderater, kristdemokrater och sverigedemokrater.

Vi vet mycket väl vad Sverigedemokraterna har uttalat vad gäller just Ryssland. Det var en sverigedemokratisk företrädare som ville att Putin skulle komma till Sverige för att avsätta regeringschefen. Det är lite svårt att hålla intressena isär. Sverigedemokraterna tycker inte att EU ska granska Ungern och Polen. När fria domstolar, oberoende universitet och oberoende medier nu hotas med lagstiftning tycker Sverigedemokraterna inte att EU ska granska det.

Jag vill veta hur Kristdemokraterna ser på detta samarbete, givet det som Sverigedemokraterna faktiskt står för och ger väldigt tydligt uttryck för. Ser Kristdemokraterna i EU-sammanhang några problem med det samarbete som vi behöver utveckla? Och vilken linje skulle dessa tre partier hålla i ett EU-samarbete vad gäller EU:s värderingar och intresset gentemot Ryssland?

Anf. 91 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Som jag ser det är det ett block som motiveras och definieras av att man har ett budgetsamarbete. När det gäller det som har hänt i svensk politik kan man väl säga att de gamla blocken har upplösts. Där har Stefan Löfven, fru talman, fått som Stefan Löfven önskade.

Jag skulle snarare säga att vi i stället har fått ett nytt block i svensk politik bestående av de fyra januaripartierna. I övrigt finns det inga block. Det finns ett vänsterpartistiskt stödparti till de fyra januaripartierna. Sedan finns det tre partier i opposition. Det är Sverigedemokraterna, Moderaterna och vi i Kristdemokraterna. Vi har sagt att det är det sakpolitiska innehållet och verkliga problem som drabbar vanliga människor som måste vara vårt fokus. Det är där som väljarna har en skyldighet att kräva av oss att vi ska lösa dessa problem. Då är vi beredda att tala med alla i Sveriges riksdag för att göra det, och det tycker jag är rätt och riktigt. Vi har alltså inget formellt samarbete med några andra partier på det sättet, förutom med Moderaterna.

Vår linje i EU-politiken är glasklar. Det är precis den som jag har redogjort för här. Om frågan handlar om vilken linje som vi är beredda att föra när det kommer till EU-frågor varhelst de diskuteras är linjen att det just handlar om att se till att EU är lagom och att vi säkrar legitimiteten för framtiden i enlighet med just det som jag har sagt i mitt inledningsanförande – inget annat.

Min motfråga till Stefan Löfven är huruvida Stefan Löfven till Angela Merkel, min kristdemokratiska kollega i Tyskland, återkommande valde att kalla hennes parti för ett högerkonservativt parti.

Anf. 92 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Då var det klargjort att det inte finns något regeringsalternativ i Sveriges riksdag. Det var bra. Det kanske inte var vad Kristersson hade väntat sig som svar, men då är det alltså fastställt: Det finns inget regeringsalternativ i Sveriges riksdag. Det är jag i och för sig glad för, men vi försöker ändå samarbeta över gränserna. Vi vill gärna ha så mycket samarbete som möjligt.

Ett sådant samarbete rör klimat och energi, och jag hoppas att Kristdemokraterna inte bara fokuserar på kärnkraft när det gäller energin utan att vi kan se till att samarbeta för att få så mycket förnybar energi det någonsin går. EU ska inte stödja enbart kärnkraftsutveckling, utan vi behöver all annan energi så att vi får en riktig energidiversifiering.

Vad gäller Angela Merkel har jag ett alldeles utmärkt samarbete med henne. Vi har ett utmärkt samarbete med Tyskland på många områden. En sak som slår mig är att Angela Merkel tycker att den sociala pelaren i EU är bra och att det finns en anledning till det.

Anf. 93 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Då uppfattar jag det som att Stefan Löfven visar min kristdemokratiska kollega i Tyskland den respekten att han inte klistrar en ideologisk etikett på henne som faktiskt inte stämmer. Vi kristdemokrater är vad vi heter, nämligen just kristdemokrater, och just nu utmanar vi Socialdemokraterna i Sverige när det gäller att vara det riktiga välfärdsalternativet. Vi må vara ett välfärdsparti till höger, men vi är ett välfärdsparti som man kan lita på.

Jag uppfattade inte att frågan gällde regeringsalternativet, men för oss är det glasklart: Verkligheten kommer nu i kapp den märkliga januariöverenskommelsen, och jag tror att väljarna kommer att ge stöd till en ny regering när den dagen väl kommer.

(Applåder)

Anf. 94 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Kan man rädda en människas liv vänder man inte bort blicken.

Den gräns till EU och Europa som går vid Medelhavet är en av de dödligaste gränserna i hela världen. Redan i år har över tusen människor mist sina liv på Medelhavet, och i år har det för sjätte året i rad rapporterats om över tusen döda bland dem som i desperation – trots att de vet att de utsätter sig för livsfara – har försökt ta sig över havet från en verklighet där de inte ser någon framtid. En av EU:s största, svåraste och viktigaste frågor är att så snart som möjligt enas om en gemensam och mänsklig asyl- och migrationspolitik. Bristen på lagliga vägar in till EU gör att de människor som flyr hamnar i mer utsatta situationer där det många gånger blir fråga om liv och död.

Vi har ett medmänskligt ansvar att hjälpa de människor som flyr från krig och orättvisor, och de räddningsinsatser som görs på Medelhavet räddar liv varje dag. För några veckor sedan röstade dock Kristdemokraterna, tillsammans med Moderaterna och Sverigedemokraterna, nej till att EU-parlamentet skulle driva på medlemsländerna att öka sina livräddningsinsatser på Medelhavet. Livräddningsinsatserna på Medelhavet handlar inte

bara om liv och död för tusentals människor, utan de handlar också om vilka människor vi vill vara.

Fru talman! Min fråga till Kristdemokraterna är därför: Är det verkligen lagom EU-politik att titta bort när människor dör, Ebba Busch Thor? (Applåder)

Anf. 95 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Svaret på den frågan är: Nej, aldrig någonsin. Vi har verkligen ett medmänskligt ansvar och en moralisk skyldighet att hjälpa människor i nöd.

Det är en sak att *vilja* göra gott och en helt annan sak att faktiskt *göra* gott. Min kollega tycks inte förstå skillnaden. Den resolution som Isabella Lövin's Miljöpartiet röstade för i Europaparlamentet innebar att EU skulle dela känslig information om gräns- och kustbevakningen – information som då skulle riskera att hamna i händerna på människosmugglare. Trots att förslaget till resolution var menat att göra gott skulle effekten ha blivit det motsatta. Resolutionen hade gött organiserad brottslighet och lett till fler och mer riskfyllda resor.

Vi röstade i stället för den kristdemokratiska gruppens förslag till resolution, där man betonade vikten av solidaritet och gemensamma lösningar på migrationsfrågan samt att detta kräver kontroll av EU:s yttre gränser. Det förslaget röstade Miljöpartiet ned, med hjälp av extremhögern i Europaparlamentet. Min motfråga blir därför: Varför tar ni så lätt på migrantsmugglingen, Isabella Lövin, och varför röstade ni emot EPP:s resolution?

Anf. 96 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Att ökad informationsdelning skulle gynna flyktingsmugglare talar mot bättre vetande. Frontex använder den här informationen redan i dag, och den delas givetvis inte med flyktingsmugglare. Informationen delas med organisationer som Röda Korset, Läkare Utan Gränser och andra frivilligorganisationer som kan ge sig ut till de positioner där kanske hundratals människor är på väg att drunkna – för att rädda deras liv. Vi borde vara tacksamma mot dessa organisationer och inte blanda ihop dem med flyktingsmugglare. Jag tycker att det Ebba Busch Thor står och säger är ganska oanständigt.

Ni röstade, tillsammans med de högerextrema, emot förutsättningar för att rädda liv på Medelhavet, Ebba Busch Thor. I en omvärld där demokratiska grundläggande värden alltmer hotas är det viktigt att ha sin moraliska kompass rätt inställd, och min fråga är: Hur hjälper Kristdemokraternas politik de människor som flyr och de människor som faktiskt dör?

Anf. 97 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Om det avgörande är vem man röstar med är vi lika goda kålsupare båda två. För mig är det innehållet och att man kan stå upp för det som är det viktiga.

Det är en fullkomligt verklighetsfrånvärd argumentation att inte se att den här informationen redan i dag används av grovt kriminella nätverk och att den här informationen skulle ha hamnat i händerna på människosmugglare. Det är nämligen där några av de absolut värsta övergreppen sker mot asylsökande som försöker ta sig till Europa och Sverige. De sker på färden

hit, när människor är i händerna på människosmugglarna. Det är därför vi måste ha en helt annan ordning för migrationen. En annan ordning måste gälla på EU-nivå, och Sverige måste göra sin hemläxa. Det driver vi på för i migrationskommissionen här.

Anf. 98 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! I dag debatterar vi hur Sverige ska använda medlemskapet i den organiserade europeiska gemenskapen, det vi kallar EU.

Jag minns hur jag denna dag för 25 år sedan, som juriststudent vid King's College London, stod på Handelskammarens valvaka och firade det svenska folkets tydliga ja till medlemskap i EU. Det är nästan svårt att ta till sig hur mycket av det vi då debatterade i Sverige som faktiskt har blivit verklighet. Det är lättare att plugga i andra länder. Vi vet att våra svenska företag har kunnat växa och exportera på den inre marknaden på ett fantastiskt sätt som vi inte kunde föreställa oss. Vi vet att vi i dag kan få specialistvård i hela Europeiska unionen om vi är sjuka, och så vidare.

Detta visar på värdet av den liberala idén om öppenhet och samverkan – att det alltid är bättre än slutenhet och misstänksamhet. Det har stärkt Sveriges säkerhet och ökat vårt inflytande i världen. Det har inneburit att hela Europa har höjt sina ambitioner när det gäller klimatomställningen. Det har ökat kraften i bekämpningen av internationell brottslighet och penningtvätt.

Fru talman! Vi liberaler tog tidigt ställning för ett svenskt medlemskap i gemenskapen. Vi är övertygade om att just ett allt starkare samarbete, handel utan hinder och ett gemensamt ansvar för att lösa globala problem gör oss mer framgångsrika – och framför allt att det gör våra medborgares liv rikare och tryggare.

På den tiden mötte vi motstånd. Vi mötte motstånd från vänster, från dem som ogillade att EU i grunden var ett liberalt projekt, eftersom samarbete bygger på öppenhet, demokrati och marknadsekonomi. Sedan dess har den svenska vänstern, till och med kanske ytterkantsvänstern, faktiskt svängt. Men också från högerhåll fnös man. Det gällde de ideologiska modeller som helt enkelt inte gillar frihet inom gemenskapen eller de sociala ambitionerna om grundläggande mänskliga rättigheter i hela Europa – eller som på riktigt tror att mindre nationer är starkare ensamma. Det gällde de som alltid ser faror med människors frihet.

Fru talman! När vi i dag blickar framåt ser vi också behovet av ett fördjupat Europasamarbete för att hantera de samhällsproblem som Sverige och Europa och alla våra andra demokratiska vänner i världen står inför. Hoten från ett aggressivt Ryssland och ett alltmer expansivt Kina kräver ett starkt EU. De ryska informationsoperationerna för att undergräva våra demokratier liksom den militära uppbyggnaden måste Sverige möta just tillsammans med andra. När vi visar svaghet enskilt står dessutom Kina där redo att köpa upp våra centrala nationella tillgångar – Sverige är inget undantag.

Apropå Kina var vår egen regering senast häromdagen åter tvungen att, för femtioelfte gången, upplysa Kina och dess företrädare om att vi i Sverige faktiskt har någonting som vi kallar för yttrandefrihet och att vi värnar den.

När USA:s nuvarande administration milt sagt har tappat greppet om de liberala ambitionerna för världen uppstår ett vakuum och ett tryck uti-

från från många andra stormakter. Aldrig har det varit tydligare att enade vi stå och söndrade vi falla.

Klimatkrisen kräver gränsöverskridande lösningar. Döda hav och klimatförändringar är övertydliga gränslösa frågor. Ett starkt EU där vi tillsammans visar ledarskap globalt är den enda vägen till en hållbar framtid. Sverige bör driva på för en effektiv gemensam koldioxidskatt, fortsätta kampen för att skydda vår biologiska mångfald i hela Europa och driva på för framtidens fossilfria transportmedel.

Ska Sverige i en kommande lågkonjunktur ha ekonomisk motståndskraft som skyddar välfärden för våra barn, äldre och sjuka måste vi fortsätta stärka konkurrenskraften för våra företag. Det kräver färre handels hinder och mer av spjutspetsforskning, innovation och AI. Det är sådant som Sverige är bra på men som vi inte klarar på egen hand. Konkurrensen med till exempel Kina och USA är knivvass.

Vi behöver se ett ännu starkare fokus från regeringen på detta och att Sverige samarbetar med andra länder och sätter press på den inkommande kommissionen att verkligen prioritera och fokusera såväl på konkurrensfrågor globalt som på våra frågor rörande den inre marknaden.

När protektionistiska vindar nu blåser och Världshandelsorganisationen håller på att kollapsa behövs EU som en stabil kraft för ordning och reda i just världshandeln. Det är lämpligt att här passa på att tacka vår avgående handelskommissionär Cecilia Malmström som har lett EU:s handelspolitik. EU har genom Cecilia gjort stora insatser för att hålla frihandels fana högt samtidigt som avgörande ambitioner har medfört att steg tagits framåt vad avser mänskliga rättigheter och klimatkrav i dessa handelsavtal. Med handel och bistånd kan vi tillsammans i Europa fortsätta att stärka frihet och utveckling i hela världen.

Den internationella brottsligheten och terrorismen måste vi bekämpa tillsammans. Vi har varit inne på det i våra tidigare replikskiften. Den internationella solidariteten kräver ett starkt agerande från Europa. Vi måste tillsammans bättre dela på ansvaret för människor på flykt och göra starka insatser för att förhindra förtryck, fattigdom och klimatkatastrofer i andra delar av världen. Målet är att ingen ska behöva fly vare sig till Europa eller någon annanstans.

Fru talman! I en tid då kommunism och islamism har fått konkurrens av nationalism och populism behövs mer av sansad liberalism. Det är bara med starkt samarbete som vi tålmodigt och steg för steg kan lösa gemensamma och inte sällan globala samhällsproblem. Det är bara så vi minskar attraktionen för de krafter som dels vill riva ned Europasamarbetet inifrån, dels vill montera ned centrala delar av den egna demokratin.

(Applåder)

Anf. 99 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Johan Pehrson! Den liberala gruppen i EU-parlamentet där svenska Liberalerna och Centerpartiet ingår utmärker sig genom att ta emot mycket pengar från privata företag. Det är företag som vill bedriva lobbyarbete för att påverka lagstiftningen i Europeiska unionen. Det är stora summor som går från de här multinationella jättarna rakt ned i gruppens kassakista. På det sättet köper de sig tillträde till gruppens möten, seminarier och arrangemang.

Bland de företag som har valt att satsa sina pengar på den liberala gruppen finns Monsanto som varit i blåsväder och ett antal rättsprocesser för att ha haft bekämpningsmedel som orsakat sjukdomar hos dem som har använt dem. Där finns Uber som är känt för att undvika allt vad kollektivavtal heter gentemot sina chaufförer. Där finns också Google som är känt för att hitta kryphål för att slippa betala skatt där man är verksam. De verkar tycka att det är den liberala gruppen som är den bästa hästen att satsa på i EU-parlamentet.

Jag tycker att det är orimligt att en partigrupp tar pengar direkt från storföretag som uppenbarligen vill påverka hur man agerar och röstar i EU-parlamentet. Hur ser Johan Pehrson på det här? Är det här någonting som fortsätter i dag i den liberala gruppen? Vi vet att det pågick fram till valet, men fortsätter det under den innevarande mandatperioden?

Anf. 100 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Tack, Jonas Sjöstedt, för frågan!

Jag kan försäkra Jonas Sjöstedt om att de liberala företrädarna från Sverige tar upp detta och är noga med transparensen. Vad den liberala gruppen tidigare har gjort och vilka ersättningar vi har tagit emot från olika företag kan säkert komma att kritiseras.

Politiska partier och politiska organisationer har verksamhet där de får ersättning från olika företag. Liberalerna ska ha landsmöte nu i helgen. Mängder av företag och olika fackliga intressenter kommer dit för att påverka och tycka till och ha kontakt med de liberala företrädarna, och de betalar för detta. Det skulle man kunna beskriva som bidrag, men jag tycker att det viktiga här är att man tittar på företagen och deras intressen, vilket Jonas Sjöstedt lyfter.

Kan man till exempel tycka att den liberala tidigare kommissionären för konkurrensfrågor, Vestager, har varit slapp i frågan om hur man behandlar de amerikanska giganterna inom sociala medier som krossar hela annonsmarknaden och håller på att lägga under sig världen på ett ganska obehagligt sätt? Nej, snarare tvärtom – förhållningssättet har varit kritiskt, och hon har sett till att vi jagar dem på alla sätt, för det här är en demokrati-fråga.

Det viktiga är att vi ska vara öppna och att Jonas Sjöstedt varje gång ska kunna veta vilka lobbyister som liberaler träffat i Bryssel och vilka ersättningar som har givits. Det ska vara tydligt oavsett om det handlar om fack som arbetar för kolgruvearbetarnas livsvillkor när vi ställer om Europa från en kolunion till en de facto grön union eller om något annat. Det är viktigt med den insynen.

Anf. 101 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Först uttalar sig Johan Pehrson kritiskt om de här bidragen och säger att Liberalernas ledamöter i EU-parlamentet tar upp detta som att det är ett bekymmer. Sedan försvarar Johan Pehrson att man får pengar från storföretag och tycker att det är naturligt för politiska partier – vilket är lite främmande för mig som vänsterpartist, måste jag medge.

Jag skulle ändå vilja höra om den här öppenheten faktiskt gäller. Tar ni emot pengar från storföretagen nu i den liberala gruppen? Fortsätter ni med det?

Anf. 102 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag kan inte svara exakt på vad den nya Renew-gruppen har valt att göra och hur man agerar, men det är väl helt självklart att liberaler är öppna med detta. Man kan inte se företagsamhet som en fiende hela tiden. Det är rimligt att det finns lobbyism, det är rimligt att den är öppen och det är rimligt att det redovisas vilka kontakter som förs. Det är en viktig del för att utveckla Europa.

Kom ihåg att det inte bara handlar om storföretag. Det handlar om andra intressen – det är ideella organisationer och fackliga företrädare som kämpar för att föra fram beslut. Vi har ju en diskussion här om hur vi ska utveckla EU-samarbetet i vårt land för att förankra så att fler intressen kan komma in tidigt i de lagstiftningsprocesser som löper hela tiden.

Jag förutsätter att detta sker öppet. Det finns såklart enskilda företag som jag aldrig skulle ta i med tång, och om det är de här kan jag inte svara på. Jag måste få återkomma till Jonas Sjöstedt med en redovisning av hur det ser ut exakt i dag och denna timme.

Anf. 103 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! När människor arbetar tillsammans mot ett gemensamt mål är vad som helst möjligt. Men när människor börjar arbeta mot varandra, misstänkliggöra varandra och skilja människa från människa på grund av religion eller hudfärg kan vad som helst gå fel.

I förra veckan var jag i Bosnien och Hercegovina. 25 år efter kriget finns fortfarande kulhålén överallt på vanliga hyreshusfasader. På gatorna snubblar man på gamla granathål som målats i blodröd färg. De kallas Sarajevos rosor. Belägringen av Sarajevo varade i fyra år. Kriget tog slut 1995. När jag tittade ut över kullarna runt staden kändes det på samma gång verkligt och överkligt. Tänk att krypskyttarna nyss låg där bland träden och sköt på kvinnorna på gatorna och att studentkamrater, tidigare grannar och vänner avfyra granater mot lekplatser.

Före kriget levde folkgrupperna i Bosnien i fred med varandra. Många levde i blandäktenskap. Men maktambitionerna hos några få politiker kunde piska upp människor mot varandra. Det går skrämmande snabbt att skapa en våldsspiral där det första skottet kräver hämnd. Men såren och sorgen efter 100 000 döda kommer att ta många generationer att läka.

I dag är två av de stater som bildades efter Balkankriget medlemmar i EU. Bosnien och Hercegovina hoppas nu på att bli ett kandidatland. De har lång väg kvar att gå. Men så många, särskilt ungdomarna som jag träffade, längtar efter att få bli ett EU-land. Det är ett löfte om välbefinnande, stabilitet och försoning – den försoning som hittills har uteblivit.

Men många starka krafter verkar i dag för att länder i EU:s närområde inte ska ansluta sig. Populistisk och nationalistisk retorik sprider sitt gift, inte bara inom EU utan också utanför. Geopolitiska och ekonomiska intressen som inte vill se ett starkare EU spelar sina kort väl. Vi ser att Storbritannien lämnar EU. Vi behöver alla vakna upp inför det faktum att unionen försvagas precis när man behöver ett starkare EU för att stå upp för demokrati, yttrandefrihet, kvinnors rättigheter och en ambitiös klimatpolitik. Just dessa värden är hotade i dag.

Vi behöver också vakna upp inför det faktum att många av de länder som vi tycker olika om i just de här frågorna är länder som EU är kraftigt beroende av i dag, eftersom de förser EU med fossil energi. Mer än hälften

av den energi som EU behöver importeras i form av olja och gas, främst från Ryssland och mycket från Mellanöstern. Varje år flödar svindlande 3 200 miljarder svenska kronor från EU till dessa länders fickor.

Fru talman! För att klara klimatkrisen och för att försvara demokratin behöver vi EU. För att klara gränsöverskridande problem måste vi möta dem tillsammans. Vi behöver EU för att kunna ställa hårda krav på multinationella, stora företag som annars spelar ut länder mot varandra och för att driva på för rättvis handel som kan stoppa barnarbete, djurplågeri och miljöförstöring. Vi behöver EU för att försvara rättsstatens principer och kvinnors rätt till sin egen kropp som hotas just nu över hela världen samt för att möta terrorhot och gränsöverskridande brottslighet. Vi behöver EU för att rädda haven från överfiske och plastskräp, för att ersätta de fossila bränslena med en energiunion med sol, vind och vatten och för att göra det möjligt för medborgare att resa på ett hållbart sätt i hela Europa med en tågunion. Så kan EU fortsätta exportera fred och hållbarhet och ge hopp till en ung generation.

Lösningen på EU:s gemensamma problem är inte att bygga murar. Det är inte att skapa klyftor mellan människor. Det är inte att ge sken av att man kan återskapa en gårdag som inte längre finns. Lösningen är att se framåt.

Miljöpartiet ser att EU kan vara en avgörande kraft för en bättre framtid. Ensam är inte stark. Men jobbar vi tillsammans finns ingen gräns för vad vi kan åstadkomma.

(Applåder)

Anf. 104 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! För två veckor sedan släpptes sex radikala islamister ut på svenska gator. De var bedömda som nationella säkerhetshot i Sverige, och regeringen hade beslutat att de skulle utvisas ur riket. Det framstår som helt obegripligt för normala människor. Och det är ett enormt misslyckande av den här regeringen. Genom senfärdighet och oförmåga till handlingskraft lät man detta ske.

Det här följer tyvärr ett mönster. Här hemma försenar Miljöpartiet viktig lagstiftning eller motverkar den helt öppet. Precis på det sättet gör Miljöpartiet också i EU. Man röstar gång på gång emot nya verktyg för att stoppa terrorismen. Det må vara möjligheten att samla in passageraruppgifter eller att stoppa spridning av terrorbudskap på nätet.

Det är svårbegripligt att ett parti från Sverige inte förstår att vi bara kan stoppa internationell terrorism och grov organiserad brottslighet tillsammans med andra och att det kräver ett koordinerat arbete också i EU.

Min fråga till Isabella Lövin blir: Varför vill inte Miljöpartiet helhjärtat delta i den europeiska kampen mot terrorismen?

Anf. 105 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag vill tacka Ulf Kristersson för frågan.

Som jag precis sa i mitt anförande tycker Miljöpartiet helhjärtat att vi behöver ett europeiskt samarbete, just för att kunna adressera de oerhört stora gränsöverskridande hot som vi nu ser i världen. Terrorism och gränsöverskridande brottslighet är just sådana frågor. Där behöver vi kunna samarbeta mer.

Miljöpartiet har i regeringen medverkat till att stärka insatserna på en rad områden, inte minst här hemma. Vi har stiftat lagar och skärpt straff på över 60 punkter. Vi har nyss gått fram med ytterligare 34 punkter för att komma åt gängkriminaliteten.

Jag vill säga något kort om Ulf Kristerssons inledning om de imamer som inte kan utvisas på grund av en dom. Sverige utvisar inte till länder där de vi utvisar riskerar dödsstraff eller tortyr. Det är en princip som vi har haft länge. Vi avskaffade dödsstraffet för över hundra år sedan. Vi tycker inte att det är ett lämpligt straff. Den principen har gällt även under regeringen Reinfeldt och tidigare borgerliga regeringar.

Därför vill jag ställa en fråga tillbaka till Ulf Kristersson. Tycker han verkligen att vi ska utvisa till länder där de vi utvisar riskerar att dödas eller torteras? Det vore ett nytt och intressant besked.

Jag tycker också att det är slarvigt att påstå att Miljöpartiet på något sätt har med detta att göra. Det handlar om rättsstatens principer. Det har Sveriges advokatsamfund med flera varit tydliga med. Vi har en ordning, och den ska vi följa.

(Applåder)

Anf. 106 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill erinra om att det är en EU-politisk partiledardebatt, så att vi kommer ihåg det i fortsättningen.

Anf. 107 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tar upp båda frågorna för att de hör ihop. Den första handlar om hur Sverige agerar när personer som misstänks vara en risk för rikets säkerhet i stället för att skickas ut från Sverige släpps fria på gatan. Min anklagelse var att man inte har gjort de saker man hade kunnat för att hålla dem i förvar under mycket längre tid. Det var min poäng.

Men det hänger ihop med det gemensamma europeiska arbetet. Om vi ska kunna stoppa gränsöverskridande terrorism och grov organiserad brottslighet kommer det att krävas mer europeiskt samarbete. Det är uppseendeväckande att Miljöpartiet systematiskt har röstat emot europeiska försök att stärka den gemensamma kraften i det arbetet.

Anf. 108 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Tack för påminnelsen! Det är viktigt.

Jag vill bara säga att jag inte tycker att det är en bra princip att hålla människor i förvar utan att de är dömda. Vi ska inte ha ett svenskt Guantanamo. Jag vet inte om Ulf Kristersson vill ha det.

Det viktiga är att vi har en klar och tydlig rättsstat och principer som också respekterar medborgarnas integritet. Här är Miljöpartiet tydligt. Vi måste se till att vi inte lämnar ifrån oss uppgifter som kan komma i fel händer och som kan kontrollera medborgare på ett hotfullt sätt om de hamnar i fel sammanhang. Jag tycker att denna princip är viktig att använda sig av när vi överväger olika slags övervakning. Men även vi i Miljöpartiet har naturligtvis en klar och tydlig insikt om att gränsöverskridande brottslighet, inte minst terrorism, behöver bekämpas.

(Applåder)

Anf. 109 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! I dag på 25-årsdagen av den svenska folkomröstningen är det värt att påminna om att det var tur att Miljöpartiet förlorade. Ni ville inte ha detta. Ni tyckte att den här idén om samarbete var något så förfärligt att ni bet er fast i samma bordsskiva som sverigedemokrater och vänsterpartister. Några biter sig fortfarande kvar där, som sagt.

Jag välkomnar allt detta. EU är för oss liberaler svaret på att Europa inte ska vara den ekokammare av hat, våld, krig och förintelse som det har varit i hundratal år. Därför är det som Isabella Lövin lyfte fram i sitt tal nu viktigt, nämligen vad Europa kan betyda. Det är lätt att komma ned på enskildheter och detaljer och hela tiden kritisera. Så är det i alla samarbeten, kommunalt, regionalt, nationellt – för att inte tala om hur det är på FN-nivå. Allting går att kritisera, men det gäller att inte släppa den stora bilden.

När man för ett sådant samarbete som den organiserade europeiska gemenskapen, kallad EU, framåt tas saker stegvis. I ett replikskifte kunde vi nyss höra om terrorismbekämpning. Det ska gudarna veta, om de finns, att inte alla här alltid har stött den frågan. Det syntes väldigt tydligt efter terrorhändelserna i USA och bombningarna i Madrid och London. Det fanns de som bromsade detta. Men vi har gått framåt och jobbar stenhårt för att bekämpa terrorism tillsammans. Det är bra.

Statsministern var inne på frågan om bankunion och öppnade lite försiktigt för det. Det välkomnar Liberalerna. Gör Miljöpartiet det? Hur ser ni på det ekonomiska samarbetet? Gäller denna fråga inte regeringen utan bara Socialdemokraterna? Hur ser ni på vetofrågan på utrikesområdet? Det är något som Liberalerna har drivit på länge. Där hörde vi också en öppning. Står Miljöpartiet också bakom denna öppning som Stefan Löfven visade?

Anf. 110 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Tack, Johan Pehrson, för frågorna! När det gäller Miljöpartiets inställning till EU vill jag först och främst säga att vi nu ser framåt. Detta hände för 25 år sedan. Det var länge sedan Miljöpartiet ändrade position om EU. Vi ser EU som det möjliga verktyg som vi i dag behöver för att värna demokratin och bekämpa klimatförändringarna. Det är oerhört viktigt. Låt oss enas om det.

Vi står givetvis bakom statsministerns anförande. Hans anförande gäller regeringens politik. När det handlar om vetofrågor i utrikespolitiken eller mänskliga rättigheter är det djupt bekymmersamt att EU inte kan samla sig för att göra tydliga uttalanden när mänskliga rättigheter kränks. Till min stora förfäran får jag väldigt ofta kämpa för att EU ska kunna framföra tillräckligt offensiva och skarpa uttalanden om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, kvinnors rättigheter och kränkningar av människor som sker över jorden. Det är ett steg framåt för oss, och vi är beredda att titta på hur man skulle kunna förändra beslutsreglerna inom dessa områden.

Vi tycker att det är viktigt att balansera och hamna rätt när det gäller övervakning i ett samhälle. Här finns artificiell intelligens, och vi vet att totala stater gärna använder sig av övervakning. Allt är inte bara positivt till hundra procent så att vi kan ha total övervakning av våra medborgare.

Det måste finnas en väl bedömd avvägning mellan hotet från terrorism och mänskliga rättigheter.

(Applåder)

Anf. 111 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det sista är lätt att hålla med om. Det låter bra. Vi måste vidta åtgärder.

Tyvärr är flera europeiska länder utsatta. Alla kan inte hantera ekonomiska kriser så ansvarsfullt som vi genom åren har gjort i Sverige. Liberalerna är anhängare av ett starkare ekonomiskt samarbete. Det är där det börjar. Vår framtid hänger ihop med Danmark, Tyskland och Frankrike. Visar vi svaghet och är ensamma är risken stor att vi ser en omfattande påverkan genom att kinesiska intressen köper in sig i europeiska fundamentalinfrastrukturprojekt. Det kommer förr eller senare att bli ett problem. Detta måste stoppas.

Vad gäller övervakning är vi i ett läge som handlar om huruvida Europa ska skyddas eller övervaka vad kineser eller ryssar gör. Annars tar de hand om oss åt oss. Det är därför viktigare än någonsin att detta förstärks. Jag välkomnar därför att ni stöder den liberala tanken på att kunna fatta effektivare beslut på utrikesområdet och det som har med ekonomin att göra.

Anf. 112 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag vill ge en ärlig eloge till Liberalerna som rakryggat står upp för det europeiska samarbetet i en tid då det verkligen behövs. Det är upp till oss vart detta samarbete tar vägen. Om vi bara fortsätter eller slår in på en linje där endast rädsla och repression får styra våra beslut kommer inte samarbetet att bli bra.

Jag tycker att det är bra att Liberalerna ser framåt och är positiva. Det är en sådan linje som kan göra att EU verkligen blir något hoppfullt för kommande generationer, de unga i dag och alla de unga i EU:s närområde som drömmer om att bli medlemmar i EU. Vi måste fortsätta och visa att det är ett fungerande och attraktivt samarbete, annars kommer de antidemokratiska krafterna att vinna. Dessa krafter är mycket aktiva vad gäller att köpa strategiska intressen i Europa.

(Applåder)

Den EU-politiska partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Yrkande om misstroendeförklaring

Följande skrivelse hade kommit in:

Till Talmannen

Situationen i Sverige har blivit allt värre för varje år som Morgan Johansson varit justitie- och migrationsminister.

Antalet utsatta och särskilt utsatta områden har blivit fler. Våldet inom kriminella miljöer har eskalerat. Ifråga om antalet sprängningar, skottloss-

ningar och gängmord går det inte att hitta jämförbara europeiska länder med en liknande situation eller utveckling.

Trots att gängbrottsligheten varit ett eskalerande problem under hela Morgan Johanssons tid som justitieminister har förslag som på riktigt skulle kunna vända utvecklingen motarbetats eller förhalats. Polismyndigheten har varit ständigt underfinansierad.

Den danska regeringen upprättar gränskontroller mot Sverige för att motverka gängkriminalitet och minska risken för terrorbrott. Sverige har misslyckats med att utvisa flera terrordömda och istället har de släppts ut i frihet.

När en mamma blir avrättad på öppen gata med sitt barn i famnen, när barn och ungdomar avrättas och sprängningar, skottlossningar och mord blivit vardagsmat krävs en rejäl rannsakan inte minst av oss själva. Tyvärr verkar den insikten saknas hos justitiedepartementet. De havererade gängsamtalen exemplifierar regeringens oförmåga att hantera samhällsutvecklingen.

Nu har vi nått en punkt där politiska konsekvenser är nödvändiga för att markera och möjliggöra en nystart.

Det är vår mening att justitie- och migrationsministern har misslyckats med sitt uppdrag och Sverigedemokraterna yrkar i enlighet med 13 kap. 4 § regeringsformen att riksdagen ska förklara att justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S) icke åtnjuter riksdagens förtroende.

Stockholm den 13 november 2019

Jimmie Åkesson

Partiledare

Sverigedemokraterna

Henrik Vinge (SD)

Mikael Strandman (SD)

Jonas Andersson i Skellefteå (SD)

Oscar Sjöstedt (SD)

Charlotte Quensel (SD)

Dennis Dioukarev (SD)

Per Ramhorn (SD)

Linda Lindberg (SD)

Christina Östberg (SD)

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Anne Oskarsson (SD)

Katja Nyberg (SD)

Sara Gille (SD)

Clara Aranda (SD)

Ebba Hermansson (SD)

Eric Palmqvist (SD)

Eric Westroth (SD)

Bo Broman (SD)

David Lång (SD)

Ludvig Aspling (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Yasmine Eriksson (SD)

Roger Richthoff (SD)

Sven-Olof Sällström (SD)

Richard Jomshof (SD)

Magnus Persson (SD)

Jonas Andersson i Linköping (SD)

Markus Wiechel (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Michael Rubbestad (SD)

Patrick Reslow (SD)

Aron Emilsson (SD)

Cassandra Sundin (SD)

Angelica Lundberg (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

Mats Nordberg (SD)

Staffan Eklöf (SD)

Robert Stenkvist (SD)

Fredrik Lindahl (SD)

Jörgen Grubb (SD)

Patrik Jönsson (SD)

Thomas Morell (SD)

Jimmy Ståhl (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Jennie Åfeldt (SD)

Per Söderlund (SD)

Caroline Nordengrip (SD)

Runar Filper (SD)

§ 3 Justering av protokoll

Protokollen för den 24 och 25 oktober justerades.

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2019/20:6 för torsdagen den 10 oktober i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från utrikesutskottet.

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition
2019/20:38 till justitieutskottet

Skrivelse
2019/20:39 till utbildningsutskottet

Motioner
2019/20:3424–3426 till utrikesutskottet
2019/20:3422 till skatteutskottet

EU-dokument
COM(2019) 580 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 januari 2020*.

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkande
2019/20:FiU15 Skärpta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Kulturutskottets betänkande
2019/20:KrU4 Säkerhetsarbetet i de statliga centralmuseernas samlingsförvaltning

Utbildningsutskottets betänkande
2019/20:UbU3 Skolinspektionens uppföljning av brister i skolor

§ 7 Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet

Prot. 2019/20:31
13 november

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU13

Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet (prop. 2018/19:159)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 8 En ny reglering för tjänstepensionsföretag

*En ny reglering för
tjänstepensionsföretag*

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU12

En ny reglering för tjänstepensionsföretag (prop. 2018/19:158)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 113 INGEMAR NILSSON (S):

Fru talman! Vi ska nu debattera finansutskottets betänkande nr 12, med det uppfordrande namnet *En ny reglering för tjänstepensionsföretag*. För tydlighetens skull vill jag redan här och nu yrka bifall till förslaget i finansutskottets enhälliga betänkande.

Detta är ett betänkande som har sin bakgrund i ett EU-direktiv om tjänstepensionsinstitut, det så kallade andra tjänstepensionsdirektivet. Både det första och det andra tjänstepensionsdirektivet är steg på vägen mot en harmonisering av den inre marknaden när det gäller tjänstepensioner. Det handlar om verksamhet och tillsyn över aktörerna samt om en ny typ av institut, så kallade tjänstepensionsföretag.

Med detta sagt och med denna torra, lätt akademiska prosa i bagaget – vad handlar det om egentligen? Jo, det handlar om villkor och spelregler för tjänstepension och för tjänstepensionsmarknaden i Sverige.

Tjänstepensionen är ett komplement till den allmänna pensionen. Ja, så är det. Den är ett mycket viktigt komplement, vars betydelse relativt sett tenderar att öka sett till den ekonomiska helheten för väldigt många av dagens och morgondagens pensionärer.

Tjänstepensionen är för de allra flesta i Sverige ett resultat av att man arbetat under kollektivavtal. För den som arbetar under kollektivavtal ingår tjänstepensionen som en viktig del av anställningsvillkoren.

Här skiljer sig Sverige i mångt och mycket från flertalet av medlemsstaterna i EU genom att det är arbetsmarknadens parter som överenskommer om såväl innehållet i som utformningen av tjänstepensionen. Det är en väsentlig del av det vi brukar kalla för den svenska modellen, en modell som har tjänat oss väl. Genom den utformning som parterna har givit tjänstepensionen har vi exempelvis undvikit negativa inlåsnings effekter på den svenska arbetsmarknaden.

Farhågan i dag är väl snarast att en allt större grupp människor i Sverige arbetar på arbetsplatser som saknar kollektivavtal och därmed med stor sannolikhet saknar avtal om tjänstepension. Det innebär att man arbetar under betydligt sämre villkor. Deras framtida pensionsituation kommer att bli ytterst problematisk.

Fru talman! Det faktum att innehållet i och omfattningen av den helt dominerande delen av den svenska tjänstepensionsmarknaden i väsentlig mån hanteras av arbetsmarknadens parter har också präglat beredningen av detta betänkande. En marknad som byggts upp under lång tid, efter ofta långa och svåra förhandlingar mellan parterna, har skapat lite speciella förutsättningar. Såväl regeringen som finansutskottet har därför insett behovet av att lyssna och ta in synpunkter från branschen och från arbetsmarknadens parter. Det sättet att arbeta med frågan har lett fram till att vi i detta betänkande i bred enighet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag. Därmed genomförs EU:s andra tjänstepensionsdirektiv i svensk lag.

Fru talman! Detta innebär också att ett enigt utskott formulerar tillkännagivanden till regeringen i fyra tydliga punkter.

För det första handlar det om solvensregleringen, det vill säga de kapitalkrav som ska ställas på tjänstepensionsföretagen.

För det andra handlar det om informationsgivningen, där arbetsmarknadens parter har tagit och tar ett stort ansvar. Avtalsfrihet bör gälla för informationskraven enligt den nya lagstiftningen.

För det tredje handlar det om egenföretagares försäkringar, där den option som finns i det andra tjänstepensionsdirektivet bör användas.

För det fjärde handlar det om behandlingen av den försäkringsklass som kallas tilläggsförsäkringar, där anpassningar bör göras för att regelverket ska bli ändamålsenligt.

Jag tycker att det är bra och en styrka att det är ett enigt utskott som nu lägger fram detta förslag. Det är ett förslag som kan bidra till att framtidens tjänstepensioner blir det de ska vara: ett löfte om framtida utbetalningar till dem som arbetar i dag. Det visar, tycker jag, också på en förmåga att på ett bra och konstruktivt sätt hantera frågor som ibland är lite knepiga såväl tekniskt som politiskt. Det tycker jag att vi har gjort i det här fallet.

Därför, fru talman, yrkar jag än en gång bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 114 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Med all rätt har kritiken varit hård mot regeringens förslag till en ny reglering för tjänstepensionsföretag. Regeringens proposition bygger i grunden på ett EU-direktiv med syftet att skapa en inre marknad för tjänstepensionsföretag. Direktivet ska nu införlivas i svensk lagstiftning. Men det är inte EU-direktivet som det har varit fel på, utan det är genomförandet i svensk lag som har uppvisat stora brister.

Regeringens proposition står i strid med EU-direktivets syfte och skulle innebära en omotiverad och kostsam överreglering. Genomförandet är kraftigt försenat, och den fleråriga lagstiftningsprocessen har varit en minst sagt vinglig resa. Problemet är att regeringen hade önskemål om att genomföra direktivet på ett mer omfattande sätt än vad direktivet kräver.

Förslaget skulle öka kostnaderna för tjänstepensionsföretagen, vilket i sin tur skulle leda till sämre pensioner för flera miljoner svenska arbetstagare.

Mot detta genomförande har arbetsmarknadens parter, som genom sina kollektivavtalade tjänstepensionslösningar är dominerande aktörer på tjänstepensionsmarknaden, protesterat. Samtidigt lyckas inte heller förslaget slå vakt om den fria konkurrensen på den svenska tjänstepensionsmarknaden.

På ett antal punkter behöver förnyade överväganden göras för att säkerställa en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet och ett fullgott skydd för pensionärerna.

För det första behöver det säkerställas att solvensregleringen får rätt effekt. Den nya regleringen måste alltid utgå från de långsiktiga investeringsperspektiv som kännetecknar den tjänstepensionsverksamhet som kommer att drivas av företagen. Om regleringen blir för sträng kommer detta att kunna sänka nivån för framtida pensionsutbetalningar.

Detsamma kan ske om det införs omotiverade begränsningar i fråga om vilka marknader tjänstepensionsföretagen kan investera på. Det är angeläget att frågan analyseras ytterligare för att undvika att kraven för tjänstepensionsföretagen blir alltför långtgående. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma med ytterligare förslag när det gäller solvensregleringen för tjänstepensionsföretag. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

För det andra bör den nuvarande ordningen för informationsgivning, där arbetsmarknadens parter tar ett stort ansvar för lämnandet av information till företag och enskilda, inte rubbas i den nya regleringen. Den avtalsfrihet som finns på tjänstepensionsområdet för arbetsmarknadens parter bör komma till tydligt uttryck. Avtalsfrihet bör råda när det gäller informationskraven enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag och enligt lagen om försäkringsdistribution. Regeringen bör skyndsamt återkomma med förslag till lagbestämmelser av denna innebörd. Riksdagen bör ge regeringen även detta till känna.

För det tredje bör förnyade överväganden göras när det gäller reglerna om egenföretagares försäkringar. Ställningstagandet i frågan om möjligheten att använda optionen i andra tjänstepensionsdirektivet att räkna egenföretagares försäkringar som tjänstepensionsförsäkringar bör omprövas. Regeringen bör därför skyndsamt utreda möjligheten att använda den optionen och återkomma till riksdagen i frågan. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

För det fjärde, fru talman, måste fler anpassningar göras när det gäller behandlingen av försäkringsklassen tilläggsförsäkringar i lagstiftningen för att regelverket ska bli ändamålsenligt för den typen av försäkringar. Företag som meddelar tilläggsförsäkringar ska inte i praktiken utestängas från tillträde till den nya regleringen för tjänstepensionsföretag. Regeringen bör därför skyndsamt analysera frågan ytterligare för att undvika att sådana effekter uppkommer och återkomma till riksdagen i denna fråga. Analysen bör särskilt ta sikte på solvensregleringen. Även detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Anf. 115 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! När jag läste propositionen och remissvaren var det väldigt svårt att förutse vad som sedan skulle komma. När man tog del av remissvaren verkade det rätt lugnt. Visst är propositionen tekniskt svår, och

många delar är väldigt svåra att sätta sig in i. Men det verkade inte finnas något utbrett missnöje i remissvaren. Från Vänsterpartiets sida tänkte vi: Vi behöver inte motionera. Det här verkar lugnt. För oss är det viktigt att parterna är med i sådana förändringar. Men sedan brakade det loss.

Finansinspektionen ville egentligen att man skulle ta del av deras föreslagna regelverk i god tid så att lagstiftningen skulle finnas på plats. Den hade gjort en tolkning av propositionen som gjorde att parterna på arbetsmarknaden gick samman och uttryckte sin oro och sitt missnöje och begärde att propositionen skulle dras tillbaka.

Som det har framkommit vid de träffar vi har haft med parterna var egentligen deras enda missnöje med propositionen att man inte fick fortsätta med egenföretagares försäkring på det sätt man tidigare hade gjort. Det var Finansinspektionens tolkning av propositionen som gjorde att de lade fram missnöjet och krävde flera ändringar.

Då vi liksom de flesta är en stark försvarare av den svenska modellen blev det självklart väldigt allvarligt när parterna gick ut och så starkt fördömde förslagen. Det gällde inte längre enbart egenföretagarnas avtal om tjänstepension utan också informationsgivningen och kanske framför allt kapitaltäckningskraven. Det hade helt ändrat förutsättningarna för parternas arbete och för bolag med tjänstepensioner. Man menade att det skulle påverka löntagarnas tjänstepension i väldigt negativ riktning.

En process inleddes då både utanför och i utskottet för att kunna finna en lösning som parterna skulle känna sig trygga med och som framför allt handlar om att säkra ett bra utfall av tjänstepensionen. Det är 90 procent av landets löntagare som har tjänstepension genom kollektivavtal. Processen i utskottet har därför varit utöver det vanliga. Precis som sas här tidigare tycker jag att vi har haft en väldigt bra process tillsammans för att finna lösningar. Vi har verkligen visat på att både utskottets arbete och demokratin fungerar väldigt väl.

Att utskottet på detta sätt har flera utskottsinitiativ i ett betänkande är inte riktigt vanligt. Att man från regeringens sida dessutom tar fram en förordning visar att man menar väldigt mycket allvar med de föreslagna förändringar som vi nu har att ta ställning till. Parterna har inför utskottet också förklarat sig nöjda med betänkandet, utskottsinitiativen och de utfästelser som regeringen har gjort. Självklart kommer utskottet att följa upp arbetet.

Jag vill egentligen framföra två saker. Utskottet har haft en väldigt bra process och lyckats lösa en väldigt svår situation. Jag vill också säga: Se till att era arbetsgivare har kollektivavtal. Det är den säkraste pensionsförsäkring ni någonsin kan få.

(Applåder)

Anf. 116 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! En trygg pension, få saker är viktigare när vi ser till hela livet än just det. Vi har i Sverige ett system där arbetsmarknadens parter tar ansvar för att vi ska kunna känna oss trygga med att pensionen den dagen det blir aktuellt finns där som stöd i livets sista år. Det är en ordning som har tjänat oss väl och som vi ska bevara.

För att säkra pensionerna finns det omfattande regler som styr. Bland annat regleras vilka risker som pensionsföretagen får ta med alla våra gemensamma pengar. Det är oerhört viktigt. I dag är regelverket ett lapptäckte

av olika regler som ger en sammanfattningsvis otydlig bild som inte är lätt att följa.

Med det regelverk som vi diskuterar i dag moderniserar vi och för samman ett antal regler så att det blir mer tydligt och de får en uppdatering. Det kommer att göra regelverket tydligare och säkrare för framtiden.

Det har varit en oerhört lång process. Det förhandlades i EU en gång av finansmarknadsminister Peter Norman. Det säger någonting om historien. Reglerna kommer att vara fullt genomförda först 2032. Det beror på att de är oerhört omfattande och att förutsägbarhet är A och O för den här typen av regler.

Under alla dessa år har det varit en omfattande dialog framför allt med arbetsmarknadens parter. Trots detta blev det, som Ulla Andersson mycket väl beskrev, ett antal frågor som uppkom under utskottets beredning. Det är ovanligt. Det har ställt höga krav på många. Det har handlat om god dialog med parterna i utskottet och dialog mellan riksdag och regering.

Precis som Ulla Andersson sa är min bild att riksdagen här har visat styrka. Vårt dialogbaserade arbete i Sverige har visat vad vi kan leverera när vi pratar med varandra. Vi är många som ska vara stolta över detta.

Det kvarstår arbete. Regeringen ska skyndsamt återkomma med förändringar kopplade till kapitalkrav, egenföretagare, möjligheten att reglera informationsgivning och tilläggsförsäkringar. Regeringen kommer att arbeta hårt för att återkomma skyndsamt, precis som riksdagen och utskottet vill.

Det finns en övergångsperiod. Det gör att de nya pensionsföretag som kommer att bildas kommer att ha reglerna på plats i god tid även om det nu blir några månaders fördröjning med de sista detaljerna. Jag har också förstått att arbetsmarknadens parter är lugna med att tydligheten kommer att finnas på plats i tid.

Ulla Andersson har gjort en mycket ärlig och rättfram beskrivning av arbetet. Det är värt att notera att inget av oppositionens partier valde att lägga fram följdmotioner. Det måste tolkas som att initialt när propositionen kom till utskottet var alla nöjda. Sedan kom det i ett sent skede ny information. Den nya informationen har vi hanterat på ett ansvarsfullt och dialogbaserat sätt. Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 9 En effektivare flytträtt av försäkringssparande

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU14

En effektivare flytträtt av försäkringssparande (prop. 2018/19:124) föredrogs.

Anf. 117 INGEMAR NILSSON (S):

Fru talman! Jag vill så här inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i finansutskottets betänkande nr 14 med det mycket spännande namnet *En effektivare flytträtt av försäkringssparande*.

Prot. 2019/20:31
13 november

*En ny reglering för
tjänstepensionsföretag*

En effektivare flytträtt av försäkringssparande

Införandet av flytträtt för individuell personförsäkring med sparmoment, det som i dagligt tal oftast omnämns som pensionsförsäkring men som kan vara betydligt mer än så, infördes i praktiken och realiteten för ungefär tolv år sedan.

Det här gäller försäkringar som kan vara av lite olika skatte kategorier, som kan ha lite olika syften, men som har det gemensamt att de innehåller ett sparande, en uppsamling av kapital. Det som flytträtten handlar om är rätten att flytta sitt sparade kapital från en försäkringsgivare till en annan.

Det tidigare systemet, där en *en* gång tecknad försäkring av den här karaktären för alltid var inlåst hos det försäkringsbolag där du tecknat den, känns i dag lite otidsenligt, minst sagt. Dock ska sägas att det ingick i förutsättningarna för hur bolagen då beräknade kostnader, avkastning och en viss garanterad återbäring till kunderna.

I realiteten påbörjades en mer konsumentvänlig utveckling på det här området vid sekelskiftet genom möjligheten att avtala om flytträtt för nytecknade försäkringar. Men som sagt: Först den 1 juli 2007 infördes den generellt för alla nytecknade försäkringar. Här fanns och finns självklart ett oerhört viktigt konsumentperspektiv. Att ge konsumenterna större möjligheter och rättigheter att påverka sitt sparande var naturligtvis bakgrunden till den nya lagstiftningen.

Fru talman! I början rådde det lite av vilda västern på området. En ganska het debatt uppstod om oskäliga och extremt höga kostnader och avgifter från bolagens sida med påstått syfte att motverka flytt av kapital. Från och med 2015 finns en typ av branschöverenskommelse, där också Finansinspektionen har varit en aktiv part, om ökad transparens när det gäller avgifterna, vad de innehåller och hur de beräknas. Hur effektiv överenskommelsen har varit låter jag vara osagt, men jag kan konstatera att debatten har varit betydligt mindre högljudd efter dess tillkomst. Kanske har den ökade transparensen givit önskade svar.

Regeringens nu aktuella proposition syftar till att ytterligare stärka konsumenternas ställning på den här marknaden. Genom att tydligt begränsa vad försäkringsbolagen får ta ut avgifter för i samband med en flytt, nämligen den administrativa hanteringen av återköpet samt de kvarstående anskaffningskostnaderna, dock inte längre tillbaka än tio år från tecknandet, sätter man en tydlig gräns för avgifternas storlek.

Propositionen är en väl avvägd reform som tar hänsyn till hela spararkollektivet. Vi värnar dem som vill flytta sin försäkring samtidigt som vi begränsar eventuella risker för de mindre aktiva spararna. Det är bra konsumentpolitik, och det är därför glädjande att det finns en bred enighet inom utskottet i det här avseendet.

Fru talman! I en historisk kontext var det i praktiken enbart de försäkringar som i dag benämns som traditionell försäkring som förekom på den svenska marknaden. I takt med fondförsäkringarnas entré förändrades marknaden högst avsevärt. I fondförsäkring ligger ansvaret hos den försäkrade, hos konsumenten. Detta förutsätter ett aktivt agerande från kunden med möjlighet till hög avkastning, men också med hela risken av en finansiell nedsida. Fondförsäkring bygger på aktivitet, omsättning av placeringarna och korta placeringshorisonter.

I traditionell försäkring ligger hela förvaltningsansvaret hos försäkringsbolaget. Det kräver en mindre, eller ingen, insats från den försäkrade. Men detta kan kanske få svårt att konkurrera när det gäller avkastning med en aktiv och kunnig fondförsäkringssparare. Man kan beskriva det som att traditionell försäkring är något för den som vill ha ett tryggt försäkrings-sparande men som inte själv är beredd att aktivt förvalta sitt sparande, utan medvetet överlåter detta till någon annan mot vissa garantier. Och tro mig – de kunderna finns också.

Fru talman! Mot den bakgrunden riktar nu finansutskottet, också i bred enighet, ett tillkännagivande till regeringen att skyndsamt återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tydligt skiljer fond- och depåförsäkring från traditionell försäkring i detta avseende. Detta görs med det tydligt uttalade syftet att ytterligare begränsa avgifterna för återköp och flytt av kapitalet i fond- och depåförsäkringar.

Ett viktigt konsumentkrav kan därmed tillgodoses. Det är nämligen högst rimligt att riksdag och regering står på konsumenternas sida, men då gäller det att så långt det är möjligt stå på *alla* konsumenters sida. Det ska inte bara gälla de mest aktiva, utan man ska stå på just alla konsumenters sida.

Fru talman! Jag ska avslutningsvis bara säga några ord om en motion som finns i betänkandet och som handlar om ytterligare åtgärder för att öka flyttfrekvensen på tjänstepensionsområdet. Motionären konstaterar att trots låga avgifter på området är flyttbenägenheten låg. Det är en intressant iakttagelse med tanke på förslagen i betänkandet. Om inte avgifterna har någon betydelse för flyttbenägenheten, vad krävs då? Och framför allt: Är det själva flyttandet i sig som är motionärens mål? Varifrån kommer de idéerna?

Jag har nog hört en och annan aktör på marknaden som önskar ett ökat flyttande även inom tjänstepensionsområdet. Men om nu inte kunderna vill det, trots låga avgifter, är det då flyttandet i sig som är målet? Jag befarar det. Det är en utveckling som knappast är till gagn för konsumenterna, men väl för en del aktörer på marknaden.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 118 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Möjligheterna att flytta sitt pensionssparande från ett bolag till ett annat har diskuterats i många år. Det finns en flytträtt i Sverige, men den är inte obegränsad. Det är uppenbart att det behövs skarpa och kraftfulla förbättringar av flytträtten för pensioner, och i det avseendet var regeringens förslag alldeles för otillräckligt. Det är spararna som ska värnas, inte försäkringsbolagen.

Det privata pensionssparandet blir allt viktigare för den slutgiltiga pensionen, och därmed ökar behovet av ett konsumentskydd som gör det möjligt för en sparare att välja bort dyra och dåliga pensionslösningar som över tid innebär lägre pensioner för den enskilde och stora intäkter för pensionsbolagen. Ett viktigt steg i detta är en förbättrad möjlighet att flytta pensionssparandet.

Regeringens förslag hade till syfte att förbättra flytträtten, men det var otillräckligt och tog inte hänsyn till de centrala skillnader som finns inom olika försäkringslösningar. De höga flyttavgifterna skulle i många fall i praktiken bestå, och merparten av spararnas kapital skulle exkluderas från förändringarna.

Bland annat gör propositionen inte någon åtskillnad mellan traditionella försäkringar och fond- och depåförsäkringar när det gäller vilka avgifter som ska få tas ut vid flytt av försäkringsvärden. Medan traditionella pensionsförsäkringar har kollektiva försäkringsmoment och ofta investerar i mer illikvida tillgångar, som kräver viss inlåsning för att fungera, har fond- och depåförsäkringar andra spelregler. Flytträtten kan därför vara mer generös för fond- och depåförsäkringar. Regeringen har i stället valt att klumpa ihop dem, och regelverket för fond- och depåförsäkringar blir därför svagt och tandlöst ur ett konsumentperspektiv.

Fru talman! Mot den bakgrunden föreslår utskottet att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen att skyndsamt återkomma till riksdagen med lagförslag som tydligt skiljer fond- och depåförsäkringar från traditionella försäkringar. Syftet med detta är att ytterligare begränsa avgifterna vid återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar.

Mer specifikt bör regeringen återkomma med ett lagförslag gällande fond- och depåförsäkringar som är utformat enligt följande riktlinjer.

För det första: Flyttavgifterna ska begränsas. Utgångspunkten är att de enbart ska motsvara de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar beräknade för försäkringar av samma slag.

För det andra: Ett avgiftstak på flyttavgiften bör införas, där kostnaderna uttrycks i kronor och ören och följer den administrativa kostnaden för flytt. Detta gör flyttavgiften tydlig och överblickbar för konsumenten vid tecknandet av en försäkring.

För det tredje: Försäkringar tecknade före den 1 juli 2007 bör omfattas av flytträtten på samma sätt som försäkringar tecknade därefter.

För det fjärde, och slutligen: Möjligheten att införa ett fribelopp vid flytt av små försäkringsvärden och automatisk flytt av försäkringsvärden under fribeloppet vid byte av arbetsgivare bör utredas. Det skulle underlätta för den enskilde, som i dag riskerar att få stora delar av kapitalet uppätet av avgifter vid flytt av små belopp.

Ett pensionssparande kan ses som en uppskjuten förvärvsinkomst som ska trygga försörjningen under pensionstiden. Det är därför av stor vikt ur konsumentperspektivet att marknaden fungerar tillfredställande och effektivt. Nu är det upp till regeringen att precis som vi här i riksdagen stå upp för pensionsspararna.

(Applåder)

Anf. 119 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har de senaste åren drivit frågan om flytträtten i Sveriges riksdag, i finansutskottet. Därför var det ett mycket välkommet och angeläget besked för landets alla småsparare när regeringen under förra mandatperioden aviserade att man skulle gå fram med ett förslag som skulle förbättra den lagstadgade flytträtten på pensionsförsäkringsmarknaden.

Bakgrunden är att Konkurrensverket 2016 och Finansinspektionen 2017 i sina respektive rapporter konstaterade att det är dyrt och komplicerat att flytta pensionsförsäkring. Det finns ett antal barriärer som försvårar ett byte, bland annat höga avgifter som man som kund måste betala om man vill byta till ett presumtivt mer förmånligt alternativ.

Därför var det välkommet när regeringen presenterade sin intention att åtgärda detta problem, i enlighet med de synpunkter som verket och Finansinspektionen fört fram. Sedan gick detta ut på remissrunda och kom tillbaka i form av ett mer eller mindre urvattnat förslag. Jag tänkte kommentera anskaffningskostnaderna, eftersom det är i dessa som det gjorts betydande försämringar i relation till ursprungsförslaget. Det är också kring dessa som mycket av debatten har kretsats.

När ett försäkringsbolag eller vilket bolag som helst säljer en produkt eller tjänst uppstår kostnader relaterade till försäljningsprocessen. Det kan som i detta fall handla om provisioner till försäkringsförmedlarna. Vissa försäkringsbolag har valt att balansera denna kostnad som en tillgångspost och sedan skriva av den under ett antal års tid, i stället för att ta den direkt på årets resultat och därmed belasta årets resultaträkning. Det är därför logiskt att en del av försäkringsbranschen är mån om en lång avskrivningstid, eftersom alternativet innebär betydande nedskrivningar av nuvarande tillgångar.

Det är detta som är pudelns kärna: Bolagen äger rättigheten att göra denna redovisningsmetod till en del av sin affärsmodell, men de äger inte rättigheten att få denna affärsmodell skyddad av Sveriges riksdag. Det är en grundläggande marknadsekonomisk princip att konkurrens bidrar till utveckling, till innovation och till en effektiv prissättning av varor och tjänster. Detta är därför ett klockrent exempel på vad som händer när konkurrensen tillåts begränsas: Konsumenterna får bära kostnaden i form av omotiverade prisökningar och välfärdsluster.

Jag måste säga att jag är något förvånad över regeringens offensiv mot människors privatekonomi, speciellt när man erkänner problemet. Hur kommer det sig att man gör en 180-graderssväng på så kort tid? Det är ingen liten positionsförflyttning man gjort när man gått från fem års anskaffningskostnader till en dubblering.

På ett annat sätt är jag ändå inte förvånad över detta agerande. Först gav man sig på folks besparingar genom att höja ISK-skatten. Sedan ställde man sig på försäkringsjättarnas sida och vägrade förbättra flytträtten. Samtidigt har Sverigedemokraterna konsekvent och tveklöst hela tiden stått upp för landets alla småsparare.

Fru talman! Propositionen mötte sedermera motstånd i utskottet, så pass mycket motstånd att vi pressat regeringspartierna och nu nått en majoritet för de förslag som är nödvändiga för att ställa saker och ting till rätta. Det gäller de fyra punkterna om anskaffningskostnaderna, avgiftstaket, retroaktiviteten och fribeloppet. För detta vill jag passa på att tacka övriga partier, speciellt Kristdemokraterna som tillsammans med SD har varit drivande i denna fråga.

Men jag måste säga, fru talman, att jag inte känner mig helt bekväm med att nu lämna detta ansvar till regeringen att infria. Tillkännagivanden bygger som bekant på konstitutionell praxis, vilket betyder att regeringen inte är rättsligt bunden att följa dem. Regeringen har tidigare beskrivit tillkännagivanden i termer av riksdagens "viljetryningar", vilket gör mig ge-

nuint orolig och ger all anledning att bevaka frågan mycket noggrant i framtiden. Riksdagen har också verktyg för att hantera en situation där ansvarigt statsråd inte följer ett tillkännagivande.

Regeringen måste nu leverera. Jag hoppas att man hedrar tillkännagivandet och ser till att landets alla småsparare faktiskt får den konsumentmakt som är samhällsekonomiskt motiverad. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 120 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Ingemar Nilsson sa i sin inledning att det var en spännande rubrik. Jag tror att vi har lite skilda uppfattningar om vad spänning består av.

Jag kan konstatera att det även i det här fallet kanske har varit en något annorlunda process i utskottet än vad det brukar vara. Men jag kan också konstatera att när utskottet kom överens om att skilja depå- och fondförsäkringar från de traditionella kunde vi också finna en gemensam väg framåt i att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden.

Som jag har tolkat regeringen har man utgått från den befintliga lagstiftningen, som reglerar dessa försäkringar gemensamt. Så var det även under den borgerliga regeringen. När det sedan har funnits olika politiska initiativ, bland annat i motioner från bland andra Vänsterpartiet, har man kommit med i processen och sett att det går att skilja försäkringarna åt i lagstiftningen, vilket skulle förbättra konsumenternas ställning på finansmarknaden.

Det är rimligt att särskilja dessa försäkringsprodukter från varandra. Traditionella försäkringar är ett långvarigt avtal där bolagen tar ansvar inte enbart för dem som flyttar sina försäkringar utan självklart också för det stora flertal som ligger kvar. Man bär tillsammans med dem som ligger kvar i försäkringarna ett ömsesidigt risktagande. Kunderna har tecknat långvariga avtal med bolaget, och bolaget har gjort långsiktiga placeringar för att uppfylla de avtalen. På det sättet funkar inte en depå- eller en fondförsäkring.

I detta betänkande föreslås alltså ett tillkännagivande till regeringen om att skyndsamt återkomma med lagförslag som skiljer de olika försäkringsformerna från varandra. Syftet med detta är, precis som har framgått här i talarstolen, att kraftigt begränsa avgifterna vid återköp och vid flytt av fond- och depåförsäkringar.

Vänsterpartiets förslag om att införa ett tak för flyttavgiften i kronor och ören ingår också i tillkännagivandet, vilket vi självklart uppskattar. Folk ska kunna veta vad deras ingångna avtal innebär och vilka konsekvenser i form av kostnader de får *innan* de tecknar sin försäkring, inte vara utlämnade till bolagens svårförståeliga och många gånger ogenomträngliga beräkningar i efterhand.

I tillkännagivandet finns också ett krav på flytträtt för depå- och fondförsäkringar tecknade före den 1 juli 2007, det vill säga en retroaktiv lagstiftning. När inte de traditionella försäkringarna innefattas i det kravet har vi gjort bedömningen att det kan ingå i regeringens arbete med ny lagstiftning, särskilt som det finns en brasklapp om ”att inte avgörande skäl talar mot detta”. Det är inte brukligt att vi håller på med retroaktiv lagstiftning, men med den brasklappen tycker vi att detta är värt att titta på.

Totalt sett menar vi att betänkandet och tillkännagivandet stärker konsumenternas ställning, minskar deras kostnader, ökar konkurrensen samt sätter press nedåt på konsumenternas avgifter och därmed förbättrar deras privatekonomiska situation framöver. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 121 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Möjligheten att flytta sin pension är viktig på två sätt. Dels är det en grundläggande konsumentpolitisk princip att man har möjlighet att påverka det som är ens eget, dels är det ett implicit hot mot ett bolag som överväger att slarva med våra pensionspengar att då kan kunderna helt enkelt sticka.

Det är viktigt att flytträtten är reell. Vi måste komma till rätta med de avarter som fortfarande finns med hutlösa priser för flyttar. Därför är det oerhört viktigt, det steg som vi nu tar genom tydligare regler för vilka kostnader som försäkringsföretag får beakta när de fastställer avgifter för återköp och flytt. Vi tar oerhört viktiga steg med den proposition som regeringen har lagt på vårt bord.

Men ytterligare arbete kvarstår. Vi har fört diskussioner i utskottet, och som Ulla Andersson redovisade har vi kommit överens om att möjligheten att skilja på olika affärsupplägg är en nyckel i de samtalen. Vi är överens om att det är något som vi ger regeringen i uppdrag att återkomma om tillsammans med några andra punkter.

Vi ska inte vara nöjda förrän vi verkligen har en riktigt bra reglering så att flytträtten är reell. När vi beaktar om den är tillräckligt bra är det viktigt att vi beaktar rätten både för dem som vill flytta, som vill vara aktiva, och för alla som väljer att inte flytta. Deras konsumentskydd är också viktigt. Jag tar upp detta eftersom min bild är att det ofta försvinner i debatten. Deras rättighet att behålla värdet av det de har lagt in är lika viktig, och det får inte skeva åt något håll.

När vi gör detta tycker jag också att det är viktigt att ha med sig att det är rimligt att anta att pensionerna för gruppen som väljer att ha kvar sina pengar och inte flytta dem följer samma mönster som övriga pensioner. Det är en grupp som tenderar att ha lägre utbildning och tillgång till mindre information. Det är helt enkelt en grupp i samhället som vi politiskt måste värna mer. Det tycker jag är viktigt att vi har med oss i diskussionen när vi fortsätter arbeta med detta framöver.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 10 Köp på saklig grund

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU17
Köp på saklig grund (skr. 2018/19:148)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 18.)

Prot. 2019/20:31
13 november

§ 11 Transmissionsledningar för naturgas mellan EU och tredjeland

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU8
Transmissionsledningar för naturgas mellan EU och tredjeland (prop.
2019/20:16)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 12 Byggnaders energiprestanda

Civilutskottets betänkande 2019/20:CU3
Byggnaders energiprestanda (skr. 2018/19:152)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 13 Ändrade mervärdesskatteregler vid gränsöverskridande handel mellan företag

Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU4
Ändrade mervärdesskatteregler vid gränsöverskridande handel mellan företag (prop. 2018/19:160)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 18.)

*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Portugal*

§ 14 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Portugal

Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU6
Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Portugal (prop. 2019/20:5)
föredrogs.

Anf. 122 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Detta ärende handlar om ändringar i det tidigare skatteavtalet mellan Portugal och Sverige som framförhandlades 2002 och började gälla från den 31 december 2003. Som för alla skatteavtal handlar det om att undvika dubbelbeskattning och förhindra skatteflykt för i detta fall skatter på inkomst, där också pensioner ingår.

Regeringens och ett enigt skatteutskotts förslag är att anta en ny lag om ändring i lagen om skatteavtal mellan Sverige och Portugal. Jag yrkar bifall till förslaget.

Ändringarna innebär att pension och liknande ersättning från tidigare enskild anställning även får beskattas i källstaten. Källstaten är den stat i vilken inkomsten skapats.

I detta nya avtal ska Sverige se till att dubbelbeskattning inte sker genom att göra en avräkning. Om pensionen beskattas i den stat där personen som tar emot pensionen är bosatt får beskattning i källstaten ske, dock tidigast från och med den 1 januari 2023.

I det nya skatteavtalet införs även de nya internationella minimistandarder på skatteavtalsområdet som tagits fram inom ramen för internationellt samarbete för att förhindra skatteflykt.

Den svenska skatteavtalspolicyn är sedan lång tid tillbaka att källstaten ska ha den primära beskattningsrätten. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, har tagit fram en modell för bilaterala skatteavtal där det i en artikel står att pension från tidigare enskild anställning endast ska beskattas i hemviststaten. Hemsviststaten är den stat i vilken inkomsttagaren är bosatt och/eller skriven. Sverige hade under lång tid en reservation mot artikeln för att tydliggöra den svenska avtalspolicyn. Sedan 2005 framgår dock av kommentaren till OECD:s nya modellavtal att källstatsbeskattning är ett likvärdigt alternativ till hemsviststatsbeskattning.

I det gamla avtalet med Portugal accepterade Sverige i en kompromiss att som källstat avstå beskattningsrätten till pension från tidigare enskild anställning. Det gjordes utifrån vad som gällde då: att beskattning skulle ske i Portugal.

Portugal införde 2009 särskilda skatteregler, som i korthet innebar att personer som flyttade dit kunde ansöka om att tillhöra en grupp som inte behövde ta upp bland annat pensioner för beskattning. Genom detta föll underlaget för den kompromiss som Sverige gick med på 2002.

Det har aldrig varit meningen med skatteavtalet med Portugal att skapa en generell skattebefrielse för vissa inkomster. I Sverige medges skattemässigt avdrag för pensioner hos arbetsgivaren eller den enskilde då beskattning i stället sker vid uttaget. Alltså är principen att pensioner beskattas när de tas ut, av källstaten eller hemsviststaten.

Om en hemsviststat, i detta fall Portugal, inte uppfyller det som var intentionen med tidigare avtal får beskattning ske av källstaten Sverige, som betalar ut pensionen. Sverige är inte ensamt om att tycka detta. Flera andra länder har agerat för att påverka Portugal i denna fråga och fått nya avtal. Finland har till och med sagt upp skatteavtalet med Portugal, då ingen förändring skedde.

Herr talman! I ett alltmer gemensamt Europa ska givetvis medborgarna när de så vill kunna flytta och skriva sig i vilket medlemsland som helst. Vi socialdemokrater har också den uppfattningen att det är nationalstaterna som äger sin skattepolitik, och den ska inte utsättas för någon europeisk likriktning i devalverande syfte. Ett relativt högt skatteuttag på breda skattebaser är och förblir grunden för att kunna bygga och utveckla välfärden oavsett vilket land det gäller.

I umgänget mellan medlemsländerna är det därför viktigt att till exempel genom skatteavtal täppa igen hål i skattesystemet som det vi haft i avtalet med Portugal. Det är rättfärdigt att både ta ut och betala skatt. Det är glädjande att samtliga partier i utskottet tillstyrker propositionen i sin helhet och därför nu säger ja till detta skatteavtal, som täpper igen det kryphål som funnits vad gäller Portugal.

(Applåder)

Anf. 123 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag vill ta upp den oanständiga och oansvariga retorik som har föregått ändringen av skatteavtalet med Portugal samt klargöra några av de felaktiga uppfattningar som har spridits.

Faktum är att den socialdemokratiska regeringen har piskat upp en upprörd stämning, helt i onödan. Det har talats om kryphål i lagen, helt grundlöst. Det är inget kryphål utan helt i enlighet med OECD:s modellavtal att Portugal har rätt att beskatta svenska privata tjänstepensioner.

Att Portugal 2009 införde ett nytt regelverk där inflyttade EU-medborgare beskattas enligt särskilda regler under tio år är en helt annan fråga. Det är Portugals angelägenhet, och det infördes framför allt för att locka tillbaka utflyttade portugiser från bland annat Frankrike och Brasilien. Men det gäller självklart även andra EU-medborgare eftersom EU-lagstiftningen kräver likvärdig behandling.

Om den portugisiska regeringen har bedömt att det gagnar det egna landet att pensionärer flyttar dit, konsumerar och skapar jobb är det rätt och bra för dem att ha regler som främjar detta. Oftast betalar dessa EU-pensionärer mer skatt i Portugal än vad en portugis gör under hela sitt liv.

Exempelvis betalar köparen av en bostad en skatt på mellan 5 och 7 procent. Vid inköp av en bil betalar man bilaccis på 35 procent av bilens pris plus moms på denna skatt. Fastighetskatten där är dubbelt så hög som den svenska fastighetsavgiften. Man betalar också vägavgifter, konsumtionsskatter och så vidare. Portugal har ett samlat skattetryck på 35 procent, men eftersom pensionerna är mycket låga betalar många portugisiska pensionärer ingen skatt alls.

Men dagens debatt handlar om de pensionerade svenskar som bor i Portugal. Den gruppen är ganska liten – enligt uppgift från Pensionsmyndigheten 1 448 personer, som betalar SINK-skatt på sina allmänna pensioner, skatt på tjänstepensioner från offentlig sektor, skatt på privat pensionssparande, kupongskatt på utdelningar från svenska bolag, avkastningsskatt på kapitalförsäkringar och avkastningsskatt på individuella sparkonton. Någon skattefrihet är det alltså inte tal om. Av dessa 1 448 personer uppbär kanske hälften även privata tjänstepensioner.

Dessa människor har kallats för skattesmitare. Det har skadeglatt uttryckts att det är slut på sötebrödsdagarna för dem. Man har skapat en föreställning om att dessa personer på något sätt inte gör rätt för sig. Det är helt fel. Dessa människor har betalat skatt under hela sitt yrkesliv och betalar nu skatt på alla delar av sina pensioner, utom just den privata tjänstepensionen.

Det finns många skäl att flytta utomlands på ålderns höst. Men det är inte något man gör lättvindigt bara för att plocka ut sin privata tjänstepension och sedan återvända till Sverige för att belasta sjukvården, vilket har gjorts gällande. Om regeringen befarar sådana upplägg är det bättre att se över reglerna för vem som har rätt till sjukvård i landet, vilket för övrigt är välbehövligt med tanke på att till exempel de som vistas illegalt i Sverige har rätt till sjukvård.

Herr talman! Jag vill understryka att vi precis lika mycket som vi är emot att stora grupper människor felaktigt kallas för skattesmitare är emot skatteflykt.

En sak är säker – avtalet med Portugal kunde ha hanterats på ett mycket bättre sätt. Magdalena Andersson har föga diplomatiskt uttryckt att vi nu har släpat portugiserna till förhandlingsbordet samt hotat att säga upp avtalet. Det är således bristen på alternativ som gör att vi står bakom beslutet.

En uppsägning av dubbelbeskattningsavtalet skulle få oanade och mycket allvarliga konsekvenser, inte minst för handeln mellan Sverige och Portugal. Därför bör regeringen använda sig av diplomati och inte av hot om avtalsuppsägning.

Det skulle vara intressant att få veta hur många arbetstimmar som har lagts ned på Finansdepartementet för att driva ändringar i skattelagstiftningen i ett annat land gällande några hundra utflyttade svenskar som inte längre nyttjar den svenska välfärden, eller snarare det som är resterna av den svenska välfärden. Det regeringen borde lägga kraft på är att se till att alla som bor i Sverige har ett arbete och betalar skatt. Regeringen borde också primärt fokusera på att de som betalar skatt i Sverige ska få något tillbaka för sina surt förvärvade skattepengar.

(Applåder)

Anf. 124 HAMPUS HAGMAN (KD):

Herr talman! Syftet med internationella skatteavtal är att fördela beskattningsrätt mellan stater. Man vill undvika att inkomster av olika sorter beskattas flera gånger men också att skattefrihet uppstår för vissa inkomster genom att de inte beskattas i något land. Detta var syftet också när avtalet mellan Sverige och Portugal tecknades en gång i tiden.

De förändringar som därefter har skett i Portugal har lett till en situation som alltså inte överensstämmer med de intentioner som fanns när avtalet tecknades. Syftet var aldrig att medge skattefrihet för vissa inkomster i båda länder. När förutsättningarna förändras, som de har gjort efter att Portugal införde de så kallade NHR-reglerna, måste också avtal kunna uppdateras. Det är det som sker nu.

Jag vill, precis som tidigare talare, i detta sammanhang påpeka att den skattefrihet som uppstått har gällt vissa inkomster. Det är inte så att svenska pensionärer har levt ett liv i total skattefrihet i Portugal, vilket det har låtit som i debatten, inte minst från finansministern. Tvärtom betalas många både lokala skatter och skatter hemma i Sverige, som Borianas Åberg tidigare var inne på. Vi kristdemokrater står alltså inte bakom den retorik som Magdalena Andersson har använt i den mediala diskussionen kring detta.

Prot. 2019/20:31
13 november

*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Portugal*

Skatteutskottet har varit enigt i behandlingen av detta ärende, och det finns inga reservationer eller yttranden från något parti. Detta markerar att alla anser att det är rimligt att skatt ska betalas på dessa inkomster.

Däremot kan och ska nivån på beskattningen givetvis diskuteras. Kristdemokraterna har länge drivit på för lägre skatter, generellt men också särskilt för pensionärer. Vår långsiktiga målsättning är att det samlade skattestrycket ska ned. Särskilt prioriterat är det att sänka skatterna på inkomst av arbete. Pension är som bekant uppskjuten lön och ska därmed självklart inkluderas i detta.

Med det sagt yrkar jag bifall till skatteutskottets förslag, herr talman.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

Straffet för mord

§ 15 Straffet för mord

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU4
Straffet för mord (prop. 2018/19:138)
föredrogs.

Anf. 125 GUSTAF LANTZ (S):

Herr talman! Rätten till liv är den viktigaste rätt som staten har att värna. Den tillhör de mänskliga rättigheternas absoluta kärna. Samtidigt är livstidsstraffet vår mest ingripande åtgärd mot en enskild. Det är därför med en speciell vördnad inför riksdagsuppdraget som jag i dag deltar i denna debatt om straffet för mord, eller närmare bestämt om i vilka fall lagens strängaste straff ska kunna utdömas när någon har mördats.

”Sorg är kärlek som inte vet vart den ska ta vägen.” Orden kommer från ett barn i Svenska kyrkans barnverksamhet i Linköping. De återgavs nyligen på en begravning som jag deltog vid. Meningen fångar precis vad som sker med omgivningen när en människa rycks ifrån oss. När en människa dödas är det inte bara en värld som släcks för den vars hjärta slutar slå. Döden förändrar världen för alltid för dem i offrets närhet som lever vidare.

När barnets kärlek till sin mamma inte vet vart den ska ta vägen förvandlas den till en olidlig sorg. När pappans kärlek till sitt barn inte vet vart den ska ta vägen fylls bröstet av sorgens omätliga tyngd.

Ett mord släcker livet för den mördade och skymmer världen för dem som lever vidare. Varje mord drabbar så många fler än den mördade.

Herr talman! Under flera år har gapet mellan vad domstolarna ansett vara juridiskt korrekt och vad allmänheten anser rättvist blivit allt större när det gäller straffet för mord. Det finns en stark gemensam vilja i denna kammare att minska detta gap genom att göra livstidsstraffet till utgångspunkten vid mord och inte som nu undantaget.

Syftet med regeringens lagförslag är glasklart: Fler livstidsstraff ska dömas ut. Det vanligaste straffet för mördare ska vara lagens strängaste, det vill säga livstids fängelse. Det och inget annat ska vara den naturliga påföljden när någon har mördats.

Ytterst handlar det om förtroendet för rättsstaten och demokratin. Vi har många fall där de flesta av oss har sett det uppenbart orimliga i straffen som dömts ut. Vi har sett hur förövare undgått livstidsstraff när kvinnor mördats i hemmet framför sina egna barn. Det förslag som vi nu ska ta ställning till ger domstolarna helt andra möjligheter att döma ut livstidsstraff i sådana situationer.

Gällande lagstiftning ger i dag vägledning om när livstidsstraffet ska komma i fråga genom orden ”om omständigheterna är försvårande”. Nu föreslår regeringen att domstolarna ska döma med följande lagtext som grund: ”Som skäl för livstids fängelse ska det särskilt beaktas om gärningen föregåtts av noggrann planering, präglats av särskild förslagenhet, syftat till att främja eller dölja annan brottslighet, inneburit svårt lidande för offret eller annars varit särskilt hänsynslös.”

Senast 2014 gjordes en lagändring för att åstadkomma att fler mördare skulle möta livstidsstraffet. Den dåvarande alliansregeringen gjorde samma bedömning som nuvarande regering om angelägenheten att skärpa lagstiftningen. Denna lagstiftning blev dock ett misslyckande efter att Högsta domstolen år 2016 konstaterade att lagens utformning inte kunde föranleda någon annorlunda tillämpning i landets domstolar än den som rådde före lagändringen. Annorlunda uttryckt: Domstolarna dömer på som vanligt efter HD:s avgörande, och de flesta mördare döms nu inte till livstids fängelse.

Det är därför bra att regeringen med ett brett stöd i riksdagen går fram med ett nytt och skarpare förslag, så att livstidsstraffet vid mord används på ett sätt som bättre svarar mot vad lagstiftare och allmänhet under en längre tid önskat.

Herr talman! Gällande frågan som väckts i utskottet om att ta bort pre-skriptionen avseende mord för gärningsmän under 21 år vill jag säga att regeringen arbetar med frågan. Det pågår nu en beredning av Ungdomsreduktionsutredningens förslag i betänkandet *Slopad straffrabatt för unga myndiga*. Vi anser att den pågående beredningen inte bör föregripas och är därför inte beredda att ställa oss bakom ett sådant tillkännagivande som föreslås i betänkandet.

En fullständig belysning av angelägna frågor som rör lagens strängaste straff är viktigt och har nu initierats av regeringen. Det är bra.

Jag yrkar bifall till reservation 4.

(Applåder)

Anf. 126 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Jag är glad över att vi i den här kammaren tycks ha en bred enighet om att livstidsstraffet ska finnas och att de flesta partier är överens om att livstidsstraffet ska vara normalpåföljden för ett brott som mord.

Att livstidsstraffet ska vara normalfallet för mord har varit den lagstiftande församlingens intention ganska länge i vårt land, men ändå har inte detta återspeglats i de domar vi alltför ofta får läsa. Nu avser justitieutskottet att det ska bli större tydlighet och en konsekvent hållning där mord ska generera livstidsstraff.

I betänkandet har Sverigedemokraterna tillsammans med andra oppositionspartier lagt till textstycken som gör att det blir tydligare.

För cirka en vecka sedan kunde vi läsa i tidningarna om ett beställningsmord där en skyldig 28-åring dömdes till 18 års fängelse för mord, trots att tingsrätten på sex punkter ansett att det fanns försvärande omständigheter:

1. Mordet planerades under lång tid och präglades av särskild förslagenhet.
2. Mördarna agerade särskilt hänsynslöst genom att använda automatvapen i ett bostadsområde bland barn och vuxna.
3. Mordet måste ha varit särskilt skräckfyllt och framkallat dödsångest hos offret.
4. Flera gärningsmän attackerade offret.
5. Offret var försvarslöst.
6. Det var ett beställningsmord med vinningssyfte.

I tingsrättsdomen anges att den åtalade suttit häktad i ett och ett halvt år som en förmildrande omständighet, och domen blev därför inte livstid utan 18 års fängelse. Detta visar på att det krävs en tydligare angivelse i lagen om att mord som exempelvis sker mellan kriminella nätverk eller med ett vinningssyfte alltid ska leda till livstidsstraff. Lagen behöver också bli tydligare, så att mord generellt leder till livstidsstraff.

Särskilt magstarkt blir det när kvinnor kan slås ihjäl under ett långt och plågsamt förlopp utan att påföljden blir livstid. Än mer fränstötande blir det att en och samma gärningsperson kan slå ihjäl flera kvinnor, sitta av fängelsestraffet, komma ut och slå ihjäl kvinnor igen utan att dömas till livstids fängelse.

I det här sammanhanget kan det vara värt att tänka på att Vänsterpartiet vill avskaffa livstidsstraffet och garantera samtliga kvinnohatande mördare en upprepad möjlighet att släppas ut och mörda igen. Vänsterpartiet har lagt fram det förslaget som en reservation i betänkandet, och det tänker de rösta på. Det är något som Sverigedemokraterna aldrig tänker ställa upp på.

Sverigedemokraterna vill på många sätt förändra väldigt många straff. Vi vill exempelvis införa en påföljd om förvaringsdom, där en dokumenterat farlig individ ska kunna hållas inlåst i förlängd tid efter ett tidsbestämt straff om individen inte har kunnat dömas till ett livstidsstraff.

I huvudsak står vi bakom det nu aktuella betänkandet med förhoppning om att livstidsstraffet blir normalpåföljden för ett brott som mord, men vi har också en reservation som syftar till att noggrant följa domstolarnas praxis och återkomma med förändringar om lagstiftarens intentioner inte återspeglas i praktiken. Därför väljer jag avslutningsvis att yrka bifall till reservation 2.

Anf. 127 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Herr talman! Hemmet är den farligaste platsen för en kvinna att befinna sig på. Det är hemmet som i 80 procent av fallen är brottsplatsen när en kvinna mördas. Det är i hemmet som den relativt väletablerade mannen med en stabil tillvaro och ett arbete utför dödligt våld mot kvinnor. Det är

mannen som så många av oss tror ”aldrig skulle göra någonting” som just gör någonting.

Mäns våld mot kvinnor skiljer sig från mäns våld mot män. Runt hälften av förövarna av dödligt våld mot kvinnor är inte tidigare dömda för något brott. Bara en fjärdedel av dem har tidigare dömts för våldsbrott. När det gäller gängkriminalitet och skjutningar är det narkotikabrott, illegala vapen, arbetslöshet och avsaknad av stabilitet och utbildning som utlöser våldet.

Våld ser olika ut. Mord sker av olika anledningar. Men gemensamt för gärningsmännen är att de är just män. Män mördar och slår kvinnor men framför allt andra män. Män är förövare, och män är brottsoffer. Det är för att gärningsmännen har så pass mycket gemensamt men ändå så pass mycket som skiljer dem åt som jag har svårt att se att alla ska dömas till samma slags straff vid brottet mord.

Livstidsstraffet är inte det enda svaret. Brottsoffret får inte livet tillbaka.

Däremot kan mäns våld drastiskt minska. Det görs dock inte genom höjda straff, för män som slår har redan passerat så många gränser att straffet inte spelar någon roll. Mäns våld kan bara stoppas genom att män slutar att slåss och vara våldsamma och slutar att fostras till att tro att kvinnor och barn är lägre stående varelser.

Tro mig: Jag önskar att just ett långt straff skulle kunna stoppa mäns våld mot kvinnor, men det här är en epidemi som inte verkar ha något slut. Jag önskar att ett långt straff skulle få stopp på skjutningarna i Malmö så att vi inte får fler föräldrar som aldrig mer kan säga godnatt till sin älskling på kvällen. Men narkotikan och vapnen kommer att finnas kvar trots höjda straff.

Det här är ett hänsynslöst våld som kostar människoliv och enorma summor för samhället. Därför behövs helt andra åtgärder. Det behövs en ändrad maskulinitetsnorm och ett mer jämställt samhälle. När brottet tyvärr begås behövs ett gediget brottsofferstöd och en särskild brottsskadeersättning för kvinnor som är utsatta för mäns våld. Det behövs stöd till kvinnojourer, en socialtjänst som kan stötta och bostäder att flytta till. Det är detta vi borde debattera i dag.

Forskningsresultat både i Sverige och i utlandet visar att frihetsberövande påföljder är ineffektiva. Kriminalvården efterfrågar inte längre straff utan menar att myndigheten kan göra mer och bättre arbete inom frivårdens ramar med behandlingsprogram och vård i frihet. Både dåvarande och nuvarande generaldirektör på Kriminalvården efterfrågar en utveckling av straff i frihet i stället för längre perioder av inlåsning.

Brotsförebyggande rådet anser att straffskärpning för mord inte har någon belagd brotsförebyggande effekt, att det är olämpligt att lagstifta utifrån kvantitativa mål och att förslaget åsidosätter de bärande principerna om proportionalitet. Med det här förslaget kommer domstolarna att bindas vid det yttersta straffet i stället för som när det gäller all annan brottslighet utgå från straffmätning utifrån proportionalitet.

Ja, den som begår ett brott ska ha ett straff. Straffet ska stå i proportion till brottet. Det är bland annat därför som Vänsterpartiet har stöttat straffskärpningar för mord som gjordes 2009, då det infördes att fler omständigheter kunde tas till vara vid straffmätningen. Men vad som nu sker är att denna princip tas bort.

Herr talman! Kriminalvården befinner sig i ett mycket ansträngt läge med överbelagda anstalter och häkten. Risken för konflikt och våld ökar, och personalen får sämre arbetsmiljö. Vi vet ännu inte vad överbeläggningarna kommer att få för effekt på återfallsbenägenheten, men det är antagligen bara en tidsfråga innan vi får svar på det.

Här är regeringen svaret skyldig: Vad tänker regeringen göra? Ni höjer straffet för vartenda brott som finns i brottsbalken, men var är satsningarna på kriminalvården? Var är satsningarna på dem som ska behandla alla de klienter som straffas?

När ett mord har begåtts är det redan för sent. Det finns inget straff som kan få den mördade personen tillbaka. Det finns inget som kan ge upprättelse för det som skett. Straffet kommer när det redan är för sent, när brottet redan har begåtts och det oförklarliga har skett. Brottsoffret kan enbart få upprättelse om brottet inte sker över huvud taget.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och avslag på propositionen.

Anf. 128 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Linda Westerlund Snecker säger i talarstolen att det är den väletablerade mannen som till synes aldrig skulle kunna mörda som oftast är mördaren och som misshandlar kvinnor i deras hem tills de dör.

Men det finns också fall där dömda kvinnomördare och kvinnomisshandlare av kriminalvården bedöms ha en hög återfallsrisk och som ändå släpps ut, för att sedan återigen kunna misshandla, förfölja och tortera kvinnor och i värsta fall även slå ihjäl kvinnor – för att sedan dömas till ett tidsbestämt straff.

Det tycker Linda Westerlund Snecker är rimligt, och hon vill också att de här personerna ska komma ut efter att ha avtjänat två tredjedelar av straffet, det vill säga tolv års fängelse med dagens lagstiftning. De här personerna kan alltså komma ut och slå ihjäl igen.

Jag vill bara veta hur Vänsterpartiet motiverar sitt ställningstagande om att avskaffa livstidsstraffet i det här betänkandet, när det finns uppenbart väldigt farliga människor som upprepade gånger förstör livet för väldigt många kvinnor och som sätter skräck i samhället i övrigt. Förtjänar inte dessa män att sitta i fängelse på livstid? Förklara gärna detta!

Anf. 129 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Det är behjärtansvärt hur Sverigedemokraterna låtsas bry sig om kvinnors utsatthet. Det är nästan skrattretande med tanke på er häxjakt på vad ni kallar ”vänsterliberala feminister” – sådana som jag, som år efter år tar upp de här frågorna i Sveriges riksdag, som är med och kör igenom straffskärpningar, samtyckeslagstiftning och högre brottskadersättning för kvinnor som är utsatta för mäns våld.

Sverigedemokraterna är brutalt fixerade vid straffets längd. Det är det enda ni kan inom rättspolitik. Inom alla andra frågor är ni helt inkompetenta, särskilt när det kommer till det brottsförebyggande arbetet.

Jag är den person som allra mest i det här utskottet lyfter upp mäns våld, hur maskulinitetsnormer formar er män till att mycket lättare begå våldshandlingar och hur män fostras in i en norm som gör att unga pojkar på Malmös gator i dag tar till illegala vapen som flödar in.

Det här skrattar ni åt. Ni tycker att det är vänsterliberalt trams när vi ifrågasätter själva strukturen i samhället, det vill säga att vi har en överord-

ning av män och en underordning av kvinnor som är så genomgående på varje politikområde. Det handlar inte bara om det här utskottet utan om hela samhällsutvecklingen.

Det är någonting som ni är helt ointresserade av. Det enda ni bryr er om och pratar om i dag är att låsa in ett fåtal män på väldigt långa straff. Det är inte seriöst.

Anf. 130 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Det här är alltså Vänsterpartiets svar på en ganska konkret fråga, det vill säga hur man motiverar att avskaffa livstidsstraffet för kvinnomördare som kanske upprepade gånger på grund av en sjuk, snedvriden syn på kvinnor har mördat flera kvinnor i sitt liv. Till det blir svaret från Vänsterpartiet svepande anklagelser vitt och brett i kammaren utan någon konkret argumentation över huvud taget. Det är en kränkning mot alla de brottsoffer och deras anhöriga som har råkat ut för en lagstiftning som gör att gärningsmännen till dem som har mördats får ett tidsbestämt straff och tack vare tvåtredjedelsfrivivningen kommer att bli fria människor inom en närbelägen tid, som Vänsterpartiet värnar så varmt.

För Sverigedemokraterna är det solklart att det finns personer som måste kunna låsas in på livstid i vårt land om vi på riktigt ska trygga vårt samhälle i fråga om gängkriminella miljöer och våld i nära relationer. Det är fråga om personer som inte förmår att hålla ihop sitt sinne så pass mycket att de kan hålla sig borta från våld, och det kan vara missbruk eller andra psykiska sjukdomar som ligger till grund – det kan vara vad som helst.

En sak är säker, nämligen att Sverigedemokraterna aldrig kommer att ställa upp på den politik som Vänsterpartiet förespråkar genom att ge garanterad rätt till livsfarliga personer att släppas ut för att kunna begå nya brott när de har begått så allvarliga brott som mord och kanske upprepade gånger har slagit ihjäl kvinnor och män.

Anf. 131 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Jag hörde inte Adam Marttinen en enda gång nämna problemen vi talar om, nämligen att mäns våld förgör samhället. Det är detta som är problemet med er politik, det vill säga den enorma fixeringen vid straffet – hur länge någon ska vara inlåst. Det är den enda politiken ni har att komma med.

Du har inte en enda gång pratat om det brottsförebyggande arbetet, det vill säga hur vi ser till att våldtäkter inte sker, att skjutningar inte sker. Inte en enda gång!

Detta är ointressant för Sverigedemokraternas politik. Ni vill att Sverige ska befinna sig i en otrygg situation. Ni vill att det ska skjutas på Malmös gator eftersom ni då kan komma med förslag om att sätta upp fler kontroller, fler kameror och minska asylinvandringen. Ni vill att kvinnor ska känna otrygghet och vara rädda när de går ut på gatorna eftersom ni då kan komma med förslag om långa, hårda straff.

Då kan du i den här talarstolen prata om personer i stället för män. Återkommande säger du personer utan att komma till pudelns kärna, nämligen mäns våld mot kvinnor. Det är anledningen till att kvinnor är rädda för det du pratar om, det vill säga att bli våldtagen eller mördad. 80 procent av de kvinnor som mördas, mördas i hemmet av en person som de har en

nära relation till. Men detta vill du inte prata om. Du och ditt parti vill skylla på asylinvandring och invandrare som det stora problemet och anledningen till otryggheten i Sverige. Det är falskt!

Anf. 132 TALMANNEN:

Jag påminner stillsamt om att vi i kammaren inte brukar säga du rakt över golvet utan talar via talmannen.

Anf. 133 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Att ta en annan människas liv genom mord är det värsta brottet som kan begås. Därför ska också straffet för att begå mord vara det svåraste straffet.

Propositionen som nu behandlas går ut på att fler av dem som blir dömda för mord ska dömas till det svåraste straffet som finns, livstids fängelse, än som sker i dag. Noggrann planering, präglad av särskild förslagenhet, i syfte att främja eller dölja annan brottslighet, som har inneburit svårt lidande för offret eller annars varit särskilt hänsynslöst, är de rekvisit som nämns i förslaget. Det här är tyvärr beskrivningar som de mord som sker ofta är förknippade med.

Att det handlar om det grövsta brottet med det hårdaste straffet innebär att vi som lagstiftare måste vara noggranna i de överväganden vi gör. Det går inte att slarva när det handlar om att utforma straff som innebär att människor låses in på icke tidsbestämda livstidsstraff. Vi måste vara noggranna och korrekta.

Herr talman! Den tidigare regeringen Reinfeldt 2 och den dåvarande justitieministern Beatrice Ask försökte 2014 att göra just det vi gör i dag, nämligen skärpa straffet för mord så att fler av dem som döms ska få livstids fängelse. Det gick inte som planerat den gången. Det var slarv i arbetet med lagen, och resultatet blev att den inte kunde tillämpas i domstol. I stället för vad som var avsikten, nämligen att fler skulle dömas till hårdare straff för mord, blev resultatet att färre dömdes till livstid.

Oavsett vad man tycker i sak, om det var rätt eller fel, kan man inte tydligare än så se vad ett politiskt misslyckande är. Frågan är då om de partier som var involverade har lärt sig något av den hanteringen. Det är tveksamt – tyvärr.

Det som har hänt är följande. Justitieutskottet mottog propositionen för att behandla den. Det fanns en stor enighet i utskottet för förslagen i propositionen – man ville gå den vägen. Men Moderaterna var inte nöjda utan ville ha in fler saker i rekvisitet, och de samlade en majoritet för att sätta igång en process i utskottet för att stifta lag.

Detta kan få ett par olika konsekvenser. En är att under en period av ungefär ett år kan det finnas tre olika lagstiftningar för samma brott. Den som finns nu, den som ligger på bordet och den som sedan ska processas fram. Självklart ska lagar kunna ändras över tid, och det är jätteviktigt att kunna göra det. Men att ha en sådan ryckighet är inte bra.

Men än värre än detta, herr talman, är att jag ser en risk i att den situation som uppstod förra gången ska uppstå igen. Vi har i Sverige en ordning med beredningstvång av ärenden – riksdagen stiftar lagar, men det är regeringen som bereder. Formellt kan riksdagen hantera hela processen. Det har funnits tillfällen då riksdagen har försökt göra det, till exempel 2008 när alliansregeringen inte kunde enas i frågan om samkönade äktenskap

eftersom Kristdemokraterna höll emot på Socialdepartementet. Men de andra partierna ville få igenom förslaget. Det lyckades, lyckligtvis. Men i flera andra fall har det inte gått att stifta lagar från ax till limpa genom riksdagsbehandlingen.

Herr talman! Det beslut som vi ska fatta om denna produkt är bra. Förhoppningsvis lyckas vi denna gång med det riksdagen inte lyckades med 2014. Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 4.

Anf. 134 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag tror inte att det har undgått någon i kammaren eller någon som tar del av debatten på åhörarläktaren eller hemma framför tv:n att det tyvärr råder en växande otrygghet i landet. Jag tror inte heller att det har undgått någon att Sverige på många sätt har förändrats, ibland till det bättre men i fråga om otryggheten otvivelaktigt till det sämre.

Skjutningar inträffar så ofta att många människor i landet vaknar och inte bara ställer sig frågan hur det kommer sig att det skjuts utan snarare var någonstans det har skjutits i natt. I år har det varit uppemot 200 sprängningar, trots att det fortfarande bara är november. Faktum är att man måste söka sig till andra sidan jordklotet, mot Afghanistan, för att hitta länder eller områden med lika många sprängningar som det har varit i Sverige.

Allt fler faller tyvärr också offer i de gängkrig som just nu pågår framför våra ögon. Malmö är ett exempel. Men problemen är inte isolerade till just den staden. De finns tyvärr i allt fler andra städer också.

Det här sprider sig allt längre ned i åldrarna, med 15-åringar som skjuts ihjäl på gator och torg och med barn som själva begår brott mot andra barn. Det är en helt ny typ av kriminalitet och framför allt en helt ny magnitud av dessa problem som vi nog aldrig tidigare har sett i Sverige.

Den dåliga nyheten är såklart att det är så här Sverige ser ut. Den bra nyheten är att det inte behöver vara på det här sättet. Det är alltså ingen naturlag att Sverige ska jämföras med Afghanistan vad gäller sprängningar. Det är ingen naturlag att vi ska ha ett gängkrig som rullas fram framför våra ögon och som drabbar så många människor. Det går att förändra denna situation.

Då handlar det om att göra flera saker samtidigt. Satsningar på polisen är viktigt – vi behöver ytterligare polisiära verktyg. Men vi behöver också straff som speglar brottets allvar, inte minst när det gäller lagens strängaste straff: livstids fängelse. Precis som tidigare har beskrivits i talarstolen gjorde alliansregeringen ett försök att skärpa straffet här. Jag tycker att det var en vällovlig ambition. Lagstiftning togs fram, men på grund av hur den var formulerad blev den sedan inte tillämpbar i domstolarna. Det var beklagligt att det blev på det sättet.

Nu gör regeringen ett nytt försök. Det tycker jag i grund och botten är bra – vi välkomnar att lagstiftningen förändras så att vi kan säkerställa att fler personer som begår väldigt allvarliga brott, som mord, döms till livstids fängelse.

Men det är också viktigt, herr talman, att försöka dra lärdom av vad man har gjort tidigare. Vi befarar att det finns en uppenbar risk att regeringen med den produkt som nu har lagts fram på riksdagens bord upprepar just det misstag som alliansregeringen gjorde tidigare, nämligen att formulera en lagstiftning som inte är tillräckligt tydligt formulerad. Vi vet av erfarenhet att det då blir svårt för domstolarna att tillämpa lagstiftningen

och att det då finns en uppenbar risk för att lagstiftningen inte får den effekt som jag egentligen tror att de flesta av oss i kammaren – inte alla, men de flesta av oss – faktiskt vill se.

För oss moderater är utgångspunkten att livstids fängelse ska gälla vid mord. Detta tycker vi bör vara lagstiftningens utgångspunkt, och sedan kan man göra avsteg om det finns förmildrande omständigheter. Den modellen hade vi moderater föredragit. Det är ingen nyhet vad vi tycker här, utan vi har drivit detta under lång tid.

Men en sådan förändring behöver utredas. Samtidigt tycker vi att detta är så viktigt och så centralt, inte minst mot bakgrund av den utveckling vi har just nu, att vi måste göra vad som står i vår makt för att den lagstiftning som läggs fram på riksdagens bord ska bli så bra som den kan bli givet förutsättningarna. När regeringen inte gör vad den borde göra, eller kanske inte lyssnar tillräckligt noga på vad de andra partierna tycker och tänker, får oppositionen i riksdagen försöka att träda fram och hantera situationen.

Herr talman! I väntan på att en sådan ändring kan komma till stånd har vi från Moderaternas sida valt att lämna in en skarp följdmotion med två förändringar.

Man bör tydliggöra direkt i lagstiftningen att gärningar mot närstående – alltså mord – samt mord som sker inom ramen för organiserad brottslighet är så allvarliga gärningar att mord som sker med denna utgångspunkt ska bestraffas med livstids fängelse.

Vi har lämnat in en sådan skarp motion. Det är inte väldigt vanligt att man gör på det sättet, men det har skett vid flera tidigare tillfällen. Det har inte bara skett 2009, utan det finns också flera exempel i närtid då – tror jag – samtliga partier har varit eniga om att det var rimligt att göra på det sättet. Vi tycker från Moderaternas sida att skälen för att göra den här typen av förändringar även denna gång är väldigt starka.

Nu tar vi inte ställning till just detta i dag, herr talman. Vi kommer att fortsätta bereda denna fråga inom ramen för justitieutskottet. Jag hoppas att vi kan ha detta uppe på riksdagens bord inom en nära framtid – så viktigt är det att vi säkerställer att vi har straff som speglar brottets allvar, inte minst för så fruktansvärda gärningar som mord.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 135 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Gängkrig. En ny typ av kriminalitet. Det är så här Sverige ser ut. Så förklarar Johan Forssell den situation som Sverige i dag befinner sig i.

Men det finns också en annan bild av verkligheten. Polisens trygghetsmätning i Region Syd, som kom i förra veckan, visade att tryggheten ökar och att förtroendet för polisen gör detsamma. Andelen medborgare som utsatts för våld, stöld eller liknande är nere på historiska 14 procent – det är alltså en väldigt låg siffra.

Jag hade själv lite svårt att tro det när jag läste det första gången; jag fick läsa om polisen pressmeddelande ett par gånger. Men det är faktiskt så: Tryggheten ökar, även i den region som Malmö ligger i.

Herr talman! Vi är vana att höra Moderaternas numera konstant ganska höga bröstoner och förslag om olika former av straff och saker som ska ske här och nu. Men jag skulle vilja höra om det som Moderaterna aldrig

talar om i detta utskott – om det som ni inte nämner men som faktiskt är lösningen på den situation som Sverige befinner sig i, nämligen det brottsförebyggande arbetet.

Jag längtar efter att höra Moderaterna tala om det brottsförebyggande arbetet, som inte är mer bevakning, längre straff och mer repressalier. Detta är inte brottsförebyggande arbete. Jag vill höra Moderaterna tala om det som är själva grunden till den situation som Sverige i dag befinner sig i och som är anledningen till att antalet skjutningar ökar. Det handlar om den ökade ojämlikheten mellan människor, om arbetslösheten och om avsaknaden av en gedigen utbildning för alla. Låt oss höra, Johan Forssell!

Anf. 136 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Det är ju glädjande att Linda Westerlund Snecker längtar efter att Moderaterna ska ta till orda. Det gör jag gärna. Jag tror dock att väldigt många människor i Sverige längtar efter en förändring, för de ser och känner vad det nu är som håller på att ske i Sverige.

Man kan med statistik alltid visa olika saker, men jag tror att man får vara mer än lovligt isolerad från händelseutvecklingen i vårt land för att inte märka vad det är som har inträffat. Eller kanske är det så att vi har blivit så vana vid skjutningarna och sprängningarna att vi inte längre reagerar utan vaknar på morgonen och tänker ”Var har det skjutits i natt?” snarare än att reagera med det som jag tycker är den rimliga utgångspunkten, nämligen att det är fruktansvärt att det ska vara på detta sätt och att det inte ska ske i Sverige.

Sedan är det så här: Om man som politiker ska kunna hantera dessa problem måste man, tror jag, klara av att ha två tankar i huvudet samtidigt. Det är inte enkelt, men jag tror att de flesta faktiskt klarar av det.

Här och nu behövs det kraftfulla satsningar på att de personer och de kriminella gäng som plågar Sverige och som plågar väldigt många oskyldiga ska bort från våra gator. Det i sig, skulle jag säga, är oerhört brottsförebyggande.

Men på lite sikt krävs det också andra saker. Vi har talat om detta. Vi kom till förhandlingarna med regeringen med tre skarpa förslag. De är diarieförda i Regeringskansliet; det är bara att begära ut dem. Linda Westerlund Snecker kan också läsa våra moderata kommittémotioner, där dessa förslag beskrivs.

En sak som jag tycker är väldigt viktig är att förändra socialtjänstens arbete och att se till att man kan vidta tidiga och tydliga åtgärder. Jag tror nämligen att det är för sent när en person är 15–16 år och redan har begått brott i kanske fem år. Jag utvecklar gärna detta ytterligare i min nästa replik.

Anf. 137 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Jag vill ju inte gå till Regeringskansliet för att läsa Johan Forssells brottsförebyggande förslag – jag vill att Johan Forssell talar om de brottsförebyggande förslagen i mycket större utsträckning.

Vi fastnar just nu i att det Moderaterna vill egentligen inte är att skapa en bild av det som polisen säger, nämligen att tryggheten ökar samt att risken för att utsättas för våld minskar och ligger på en väldigt låg nivå i Region Syd. Detta passar inte riktigt in i den bild som Moderaterna

tillsammans med sina nya konservativa vänner på andra sidan blocket vill måla upp.

Det är intressant att Johan Forssell inte litar på polisens statistik, för statistik kan man ju göra lite vad man vill med. Det är samma myndighet som Johan Forssell är beredd att ge väldigt stora befogenheter med olika visitationszoner. Man ska kunna gå in mycket mer i människors liv. Den tilltron har han till Sveriges polis, men han litar inte på Sveriges polisstatistik. Det är intressant.

Jag håller med Moderaterna om att vi inte kan ha ungdomar som kommer in i kriminalitet så tidigt, helst inga ungdomar alls, för har vi inga ungdomar som är kriminella har vi sedan inga vuxna som blir kriminella. Där är socialtjänsten oerhört viktig. Vi måste ha en stark och trygg välfärd med kapacitet, med socialsekreterare och fältare som får tag i och har kontakt med de här ungdomarna i väldigt tidig ålder. Det är vi helt överens om. Men det kommer man inte åt om man samtidigt pratar om att ungdomar tidigare och i mycket större utsträckning ska in på anstalt, in på vissa låsta institutioner, till exempel genom LVU på SIS-institutioner, som tyvärr ofta har rakt motsatt effekt. Låses man in väldigt tidigt som ung är garantin i princip solklar att man är kriminell när man väl kommer ut från de låsta ungdomshemmen.

Jag tror att lösningen är en stark välfärd. Jag vet att Johan Forssell har en helt annan syn på det. Men sluta att snacka straff och börja snacka brottsförebyggande åtgärder!

Anf. 138 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att Linda Westerlund Snecker ska fundera på om inte straff också kan vara brottsförebyggande. Det kan ju ibland vara klokt att lyssna till vad andra säger och inte bara ha olika argument och pingismatcher hit och dit. Det är faktiskt svårare att begå nya brott om man är inlåst än om man rör sig på gatorna, och apropå att lyssna till polisen är det ofta en beskrivning som de gör. Jag tycker faktiskt att Linda Westerlund Snecker ska ta sig en allvarlig funderare på det.

När det sedan gäller socialtjänsten har man stora problem inte minst i Malmö i dag med unga personer som blir LVU-placerade i hemmen. Det är en verksamhet som inte fungerar. I realiteten är möjligheten att avbryta de här brottskarriärerna i dag väldigt starkt beroende av var någonstans i landet man bor, därför att det påverkar kommunernas ekonomi väldigt mycket. Det här är dyra placeringar, och i många kommuner drar man sig för att göra detta för att man helt enkelt inte har råd.

Vi har från Moderaternas sida sagt att det i större utsträckning borde bli ett nationellt ansvar. Vi anslår medel i vår moderata budget till en nationell satsning för att kunna lyfta ut de mest brottsaktiva unga. Vi tror också att man bör flytta huvudansvaret för de här personerna till kriminalvården, inte för att låsa in dem – vi låser inte in 15-åringar i dag heller – utan därför att kompetensen för att hantera de här individerna snarare finns där än i en liten kommun som aldrig har jobbat med de här frågorna tidigare. Som jag sa: När de här personerna är 15–16 år och har ägnat sig åt tung kriminalitet i många år är det för sent. Då kan vi stå här i kammaren och prata om alla typer av brottsförebyggande åtgärder, men det är för sent. Så är det.

Här och nu är det dock inte det som löser situationen, utan det är andra typer av saker, att helt enkelt se till att rättsstatens hårda kärna fungerar. Där skiljer vi oss åt. Men det är klart att om man inte ser problemen är det väldigt svårt att göra något åt dem.

Prot. 2019/20:31

13 november

Straffet för mord

Anf. 139 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Herr talman! Det finns väldigt mycket positivt i mitt huvud när jag hör Johan Forssell tala. Jag är glad att vi har en bred uppslutning kring det lagförslag som nu ligger på kammarens bord. Jag har också stor respekt för att man vill se ytterligare lagförändringar på det här området. Det är en del av oppositionsrollen som ni tar på allvar.

Det som gör mig lite fundersam är hur det här ska gå till i praktiken. Det är väldigt viktigt att vi noggrant utreder och analyserar lagstiftning som vi inför i Sverige och låter berörda parter få tycka till för att upptäcka brister i lagstiftning som läggs fram. Jag tycker att vi har all anledning att vara stolta över det utredningsväsen vi har i Sverige. Det är enligt konstitutionen regeringen som har makten att styra utredningsväsendet, och det ligger på Regeringskansliet att hantera sådana utredningar.

Då kan man, som Moderaterna nu har gjort, lägga ett skarpt lagförslag i en motion. Då måste förslaget utredas i utskottet. Jag känner mig lite fundersam över det. Jag vet också att konstitutionsutskottet har yttrat sig över detta och sagt att utskotten förutsätts vara restriktiva med att själva arbeta fram omfattande förslag utan beredning inom Regeringskansliet.

Jag skulle gärna vilja höra Johan Forssells synpunkter på min oro här.

Anf. 140 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Tack, Gustaf Lantz, för frågan!

Jag tror att vi är eniga om att man såklart ska utreda lagstiftning. Jag känner också stor stolthet över det utredningsväsen vi har. Det är ju en fin svensk förvaltningstradition som vi ska vårda.

Ju mer man sysslar med de här frågorna nås man dock av insikten, som troligtvis också har nått Gustaf Lantz, att det inte finns någon garanti för att lagstiftningen blir bra bara för att det har tagit väldigt lång tid att ta fram den. Det finns tyvärr olika exempel på precis detta, ibland från Alliansen och ibland från Socialdemokraterna. Det handlar inte bara om att det ska ta lång tid, utan det handlar också om att det ska bli rätt. Och den produkt som vi talar om, betänkandet om livstidsstraff för mord, är ett aktuellt exempel på just detta.

Vi kommer från majoritetens sida såklart att respektera beredningskravet; det är inte konstigare än så. Detta ska beredas på samma sätt som när lagstiftningsförslag kommer från regeringen. Jag kan väl ändå i sammanhanget påpeka att flera av de kanske viktigaste saker som den här regeringen har utfört inte har beretts på ett helt fullödigt sätt. Jag skulle till exempel kunna ta upp id-kontrollerna, som ju hade en mycket ambitiös tidsplan och tämligen kort remisstid, några dagar vill jag minnas. Det finns alltså flera tidigare exempel där det har gått fort.

Med detta sagt vill jag säga att jag önskar att vi inte hade behövt vara här egentligen. Jag hade hoppats att regeringen skulle ha gjort rätt från början och lyssnat på de uppfattningar som finns. Men när så ändå inte är fallet och regeringen på påfallande många områden, tycker jag, inte lyssnar på de tillkännagivanden som finns hamnar man ju här.

Vi avser nu att göra vad vi kan för att skärpa straffen på de punkter som är aktuella.

Anf. 141 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Herr talman! När konstitutionsutskottet yttrar att man förutsätter att utskotten ska vara restriktiva med att själva arbeta fram mer omfattande förslag utan beredning inom Regeringskansliet betyder det någonting för mig. Därför blir jag väldigt orolig när jag läser Moderaternas motion om de frågor som vi diskuterar i dag. Där skriver man: Det finns en bestämmelse i brottsbalken som handlar om organiserad brottslighet. Därför behövs inte några ytterligare beredningsåtgärder eller utredningsförfaranden för att definiera begreppet.

Det som gör mig orolig är vikten av den fråga som vi diskuterar. Det handlar om lagens strängaste straff, statens största ingripande i enskildas liv och om det allvarligaste brottet. Det gör mig uppriktigt orolig att man i det läget klipper och klistrar i lagboken, tar en definition från ett helt annat sammanhang och placerar in det i utskottet, lägger fram ett skarpt lagförslag och hänvisar till att man då inte behöver utreda saken ytterligare.

Min enkla fråga till Johan Forssell blir: Står ni fast vid vad ni har skrivit i motionen om att denna sak inte behöver beredas i, som jag förstår nu, utskottet?

Anf. 142 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Grundanledningen till att vi är här är att regeringen har valt att inte dra lärdom av tidigare misstag. Vi riskerar nu att få en lagstiftning på detta område som är tillämpbar men inte kommer att få avsedd effekt. Hade regeringen valt att dra lärdom av det som hände 2014 och lyssnat på andra partier hade vi inte varit här i dag. Det är faktiskt inte konstigare än så. Vi moderater, och majoriteten, känner att vi inte kan vänta med att få till stånd en förändring. Så allvarlig tycker vi att situationen är.

Detta är ovanligt men inte unikt. I socialförsäkringsutskottet hade vi under den tidigare mandatperioden ett betänkande där vi med full enighet försökte få stopp på kompetensutvisningar. Det skedde dessutom från scratch, för det fanns ingen produkt från regeringen. Jag hörde aldrig Socialdemokraterna protestera då, utan tvärtom anslöt sig Socialdemokraterna och tyckte att det var bra.

Man får alltså lite välja vilken fot man står på. Det kan väl inte vara så att Socialdemokraterna anpassar sin position efter vad andra partier tycker och tänker snarare än efter hur verkligheten ser ut, för det hade inte varit riktigt seriöst.

Svaret på Gustaf Lantz fråga är att vi givetvis står bakom det som står i motionen. Vi har fortfarande inte själva produkten, utan den bearbetas just nu av utskottskansliet och kommer att remitteras och beredas på sedvanligt sätt. Vi kommer givetvis att lyssna på både remissinstanserna och Lagrådet.

Det finns inga garantier för att vi kommer att lyckas. Men vi kommer att göra vad vi kan, och det är kanske den stora skillnaden: Vi försöker få till stånd en förändring.

Anf. 143 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Vilken sorgens helg, vilket sorgens år, vilken sorgens tid då unga människor faller offer för brutalt våld och då alltför många unga i stället för att drömma om en ljus framtid och ett gott liv med kärlek och gemenskap hemfaller till kriminalitet – en kriminalitet som leder till ett bottenlöst mörker som orättvist, hänsynslöst och meningslöst berövar andra liv och hälsa, sätter skräck i hela samhällen och stjälar andras frihet och trygghet. Den yttersta spetsen av detta våld är till stor del det vi debatterar i dag: mord och straffen för mord.

Att beröva en annan människa livet ska i normalfallet ge lagens strängaste straff: livstids fängelse. Om detta finns en bred enighet i Sveriges riksdag, och det är bra. Denna enighet har funnits ett tag, vilket tidigare talare har nämnt.

Vi försökte göra det här tidigare med en lag som trädde i kraft 2014. Men lagstiftning är emellanåt ett trubbigt instrument, och vi tvingades efter en tid konstatera att lagändringen inte fick avsedd effekt.

Detta borde vara ett pedagogiskt exempel på hur viktig lagstiftningskvaliteten är. Att stifta lagar är inte som att styra samhället med rep och talja, utan det är ge instruktioner till myndigheter och domstolar om hur de ska göra i olika situationer.

Den rättspolitiska debatten blir lätt förenklad, och i en befogad upprördhet över vedervärdiga brott reses rättmätiga krav på åtgärd och bättring. Men som de flesta förstår efter en stunds eftertanke är sällan enkla lösningar svaren på komplexa problem.

På många håll i världen och nära oss i Europa blir molnen allt mörkare över ganska grundläggande demokratiska värden. Rättsstatens principer naggas i kanten när domstolarnas roll och oberoende ifrågasätts och kring-skärs. För den som har argumenterat för den enkla lösningen som sedan visar sig inte fungera är kanske lockelsen stor att försöka styra över domstolarna så att de agerar som det var tänkt. Men det dunkelt sagda är ofta det dunkelt tänkta, och det dunkelt tänkta blir aldrig bra lag.

Domstolarnas oberoende är en väsentlig del av maktindelningen, och maktindelning är en väsentlig del av demokratin. Ingenstans i världen har ett samhälle blivit tryggare av brist på maktindelning och demokratisk kontroll. Det enda som händer är möjligen att otryggheten byter avsändare. Det spelar, herr talman, ingen roll om denna brist föranletts av socialistiska eller höger-nationalistiska motiv.

Ansvar vilar på oss att stifta lagar som håller så hög kvalitet att de fungerar och att de tar hänsyn till andra lagar i allmänhet och grundlag i synnerhet.

Ansvar vilar också om att även i svåra stunder för vårt land visa politiskt ledarskap och inte rusa iväg och ställa ut löften till medborgarna som vi inte är säkra på att kunna infria.

Herr talman! Det är vanligt, åtminstone i liberala kretsar, att vi talar om detta ur just rättsstatliga perspektiv, men det är inte bara därför detta är viktigt. Som vi så tydligt har sett genom lagstiftning på precis det område vi debatterar i dag är kvaliteten också enormt viktig för att lagarna faktiskt ska få avsedd verkan och löser de problem vi med lagen vill lösa.

Jag kan i stora stycken dela den frustration som många känner över systemens tröghet, i synnerhet när vi tar del av mediernas rapportering om hänsynslöst skjutvapenvåld och annat. Samtidigt vet alla som har läst

justitieutskottets betänkande att effektiv lagstiftning tarvar en extraordinär skicklighet och att det finns många fällor att gå i.

Om maktindelning och lagstiftningskvalitet är demokratins grund är polemik och debatt dess livsluft. Att bryta åsikter mot varandra och att plädera för nya idéer och utmana gamla är alldeles väsentligt för att parlamentarismen ska kunna leverera lösningar och vara relevant i en ny tid.

Det finns också tillfällen då vi måste kavla upp ärmarna och ta gemensamma tag för att komma framåt. Ibland måste vi lägga partiprestigen åt sidan och ta ansvar efter bästa förmåga för att göra någonting viktigt för vårt land. Ibland måste detta också ske fastän vi inte tycker att våra motståndare förtjänar vår hjälp och trots att det kanske inte gynnar oss i opinionen. Men vi måste göra det för Sveriges bästa och för vår gemensamma framtid i vårt land.

Jag vill rikta ett särskilt tack till Moderaterna som genom sin partiledare Ulf Kristerssons sensommartal öppnade för samtal över blockgränserna. Jag vill också rikta ett tack till regeringen som sedan bjöd in till sådana samtal.

Även om vi i dessa samtal bara kom en bit på väg fick vi ändå tillfälle att lyfta, vrida och vända på några mycket viktiga åtgärder som nu kan bli verklighet. Ett tack ska också riktas övriga deltagande partier för engagemanget som visades i samband med detta.

När det gäller betänkandet om straffen för mord finns ett par viktiga tillägg. För det första har vi i utskottet en majoritet för att ta bort preskriptionstiden för mord i samtliga fall där gärningsmannen är vuxen. Det finns också flera intressanta idéer. Moderaterna föreslog att även mord som följd av våld i nära relationer i normalfallet ska ge livstid och att mord som sker inom ramen för organiserad kriminalitet också ska ge det.

I det första fallet nämns det i förarbetena, och det verkar vara regeringspartiernas uppfattning att det ändå är lagens mening att det ska vara så. Det kan finnas olika skäl till att det inte nämns explicit i förslaget till ändring i brottsbalken, men det är ändå intressant att titta vidare på.

När det gäller en straffskärpande grund för organiserad brottslighet är det något som till del kan sägas finnas redan i gällande rätt. Det är också något vi var överens om bland de 34 punkter som de korta gängsamtalen ändå kom fram till, och detta är något som ska genomföras med ikraftträdande våren 2021.

Herr talman! Jag hade hoppats att vi kunde processa även dessa frågor enligt den praxis vi stiftar lag med i Sverige. Nu prövas en annan lösning, och vi får se vad det landar i. Detta kommer dock att prövas i ett annat betänkande. Eftersom så sker yrkar jag inget annat än bifall till utskottets förslag.

Anf. 144 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande *Straffet för mord*. Debatten har varit ganska bred, vilket är naturligt med tanke på situationen i landet med växande otrygghet, skjutningar och uppemot 200 sprängningar.

Jag tycker att det är intressant att höra företrädare vrida och vända på hur det ser ut. Man kan också lyssna på rikspolischefen, som i förra veckan beskrev att vi i Sverige har en unik situation internationellt sett. Vi har även hört kriminologer säga att inget annat jämförbart land i Europa

upplever det Sverige och i högsta grad människor i Sverige upplever på gator och torg just nu. I förra veckan skrev Expressen, tror jag, att familjer på olika gator i Malmö flyttar barnens sängar från väggar och fönster av rädsla för sprängdåd i anslutning till bostadshuset.

Det är klart att vi har en växande otrygghet, och det är klart att vi måste ta detta på allra största allvar. Inget kan vara viktigare för oss i detta hus än att få bukt med och göra allt vi kan för att stoppa utvecklingen. Där tror Kristdemokraterna att skärpta straff är ett sätt att förebygga brott. Vi kan återkomma i många andra debatter där Kristdemokraterna har en politik för sociala insatser, stöd till familjer och andra åtgärder för att stärka civilsamhället för att komma åt orsakerna långsiktigt.

Fler poliser och skärpta straff är en oerhört viktig del i att stoppa den skenande utvecklingen. Därför är det positivt att det finns en så bred uppslutning här i kammaren för att skärpa straffen också för mord och för att livstidsstraffet ska vara norm för just mord.

Jag noterar en avvikande mening, och det är från Vänsterpartiet, som visserligen säger att straffet ska stå i proportion till det brott som begåtts. Då kan man verkligen fundera över vilket straff som faktiskt står i proportion till ett så oåterkalleligt brott som mord. Flera partiers företrädare har lyft fram hur det slår inte bara mot den enskilde personen utan mot en hel värld och en hel omgivning och mot föräldrar och barn, som förlorar en kär människa som rycks från jordelivet. Det är klart att Kristdemokraterna tycker att det proportionellt riktiga straffet är livstidsstraff och att detta ska vara norm i lagstiftningen och rättstillämpningen.

Det är därför positivt med de rekvisit som finns i propositionen, som vi stöder. De har räknats upp tidigare. Vi tycker dock att regeringen missar två rekvisit som finns omnämnda i förarbetena men som inte finns inlagda. Det gäller brott riktade mot närstående och om gärningen har utgjort ett led i en brottslighet som utövas i organiserad form.

Jag noterar Rasmus Lings oro över att vi inte har lärt oss någonting av hur det var förra gången, då den dåvarande Alliansen ville skärpa straffen och få till att livstidsstraff ska vara norm. Men det är precis tvärtom – det är ju detta vi har gjort. Vi har lärt oss av historien och vill nu hjälpa regeringen, som inte tycks ha lärt sig av historien, på traven genom att lyfta in de två viktiga rekvisiten i lagstiftningen. Som det står i betänkandet har man brutit ut detta ur ärendet och kommer att bereda det på sedvanligt sätt och återkomma med ett betänkande för avgörande här i kammaren längre fram.

Det som det finns en avvikande mening om i en del partier i utskottets behandling rör preskriptionstiderna. Kristdemokraterna har motionerat om att ta bort preskriptionstiden för mord om gärningsmannen är mellan 18 och 21 år. Som alla känner till är preskriptionstiden borttagen för mord generellt, men den finns kvar just för 18–20-åringar, vilket vi tycker är olyckligt och helt orimligt. Vi tycker att inte att preskriptionstiden ska finnas kvar när gärningsmannen är mellan 18 och 21 år.

Jag måste säga att jag blir lite förbryllad, herr talman, när jag hör Gustaf Lantz tala om att detta inte behövs eftersom frågan bereds i Regeringskansliet och man tittar på Ungdomsreduktionsutredningens förslag i betänkandet *Slopad straffrabatt för unga myndiga*. I 34-punktsprogrammet aviserar man nämligen att man inte ska gå fram med utredningen utan ha en helt ny konstruktion som ska röra upprepad grov brottslighet, vilket

omfattar en mycket begränsad del av de unga lagöverträdare som kan komma i fråga.

Min fråga är om det är dubbelkommando på Regeringskansliet och om man sitter i en del och jobbar med en utredning, som här sägs beredas, för att ta fram förslag om att ta bort ungdomsrabatten. Detta vore i så fall väldigt välkommet, men då strider det mot det 34-punktsprogram som regeringen redan har aviserat i en annan del av Regeringskansliet. Lite tydlighet vore önskvärd från regeringen, men otryggheten och dubbelkommandot kanske ändå kan förklara en del av den saktfärdighet som finns och som präglar regeringen arbete på rättspolitikens område.

För Kristdemokraternas del är det självklart: Preskriptionstiden ska tas bort.

Vi yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 145 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Herr talman! Jag tänkte slå in på samma spår som jag var inne på tidigare i mitt replikskifte med Johan Forssell. Jag skulle vilja ha svar på frågor som rör hanteringen av det skarpa lagförslag som har inkommit i justitieutskottet genom den motion som Moderaterna med flera har väckt.

Jag funderar på samma sätt som tidigare kring skrivelsen i motionen, där det står att det redan finns en bestämmelse som handlar om organiserad brottslighet – en definition i brottsbalken – och att det därför inte behövs några ytterligare beredningsåtgärder eller utredningsförfaranden.

Min enkla fråga till Andreas Carlson blir därför om han delar den uppfattningen och kommer att motsätta sig en sådan utredning.

Anf. 146 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Det är ett ganska enkelt svar: Vi kommer inte att motsätta oss att man bereder ärendet på sedvanligt sätt, har remissrundor, skickar det till Lagrådet och prövar det precis som all annan lagstiftning, men vi menar att definitionen finns. Just denna definition tycker vi inte behöver utredas mer, men däremot ska frågan givetvis beredas, prövas och remissbehandlas.

Vi har remissinstanser som har uttalat sig om propositionen i dess helhet och som skulle kunna få uttala sig om den del som handlar om att lyfta in förarbeten i rekvisiten. Det är inga konstigheter mer än att vi givetvis ska följa de principer som finns liksom beredningskravet.

Jag är däremot tacksam för att Gustaf Lantz tar till orda. Då kanske han kan ge svar på frågan huruvida man bereder utredningen om slopad ungdomsrabatt på Justitiedepartementet och hur aktivt man bereder den, med tanke på att man har ett 34-punktsprogram som går i en helt annan riktning. Hur ska regeringen egentligen ha det? Jag vet att Gustaf Lantz inte sitter i regeringen själv, men han företräder ett regeringsparti och kan ge klarhet om detta i denna debatt. Det skulle vara väldigt välkommet.

Anf. 147 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Herr talman! Min replik handlade om hur vi bereder ärenden i utskott. Vi ska komma ihåg att detta är en främmande fågel när det gäller hur vi brukar stifta lag i Sverige. Det är ingen slump att regeringen styr utredningsväsendet och att det är där de stora tunga resurserna finns för att komma fram till ny lagstiftning.

Jag är utbildad jurist och vet vilka goda viljor som kan spelas bort i ett lagstiftningsarbete där man har haft en god intention men där det kan bli svårigheter när lagen sedan ska tolkas. Om det till exempel finns en vilja att precisat ange något kan det i olyckliga fall bli så att en domstol tolkar detta som att det som inte har pekats ut särskilt har mindre vikt. Det finns en rad sådana överväganden.

Det som är viktigt att komma ihåg i detta ärende är att vi är överens om syftet. Det finns i förarbetena. Det är ett förfaringssätt som hör till svensk rättstradition att förarbetena har en stark ställning. Därför tycker jag att det är särskilt viktigt när vi pratar om brottets allvarliga art – detta är inte en helt lätt materia att gå igenom – att vi får en beredning som är fullgod.

Jag känner en väldig oro nu över att detta kanske inte är det enda fallet. Det gäller livstidsbrottet, som utskottssekretariatet ska hantera. Detta är inget man är van vid, och man har redan en stor arbetsbörda. Det skulle kännas mycket tryggare om oppositionen ville gå fram med ett tillkännagivande till regeringen och be den att återkomma med den lagstiftning som efterfrågas, så att regeringen kan ta ansvar för att vi utreder detta på ett sätt som är i enlighet med den goda utredningstradition vi har i Sverige.

Anf. 148 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag har stor respekt för Gustaf Lantz oro. Den är i och för sig givetvis präglad av att han företräder ett regeringsparti. Jag har stor respekt för att det är bekvämare för regeringen att få tillkännagivanden, som man uppenbarligen kan göra vad man vill med. Det är väl det som är problematiken på detta område, att en majoritet i riksdagen gång på gång påtalar sin vilja att gå vidare fram med förslag som skulle kunna ha effekt men som regeringen i många fall har dragit i långbänk.

Där kommer vi från oppositionens sida och från Kristdemokraternas sida inte att snällt sitta och vänta på att regeringen återkommer med en politik som på allvar kan göra skillnad för att vända utvecklingen, där jag tror att alla delar bilden att mycket går åt fel håll med växande otrygghet, skjutningar och sprängningar. Det är upp till regeringen.

Vi kommer inte att vila på hanen när det gäller att lägga fram skarpa förslag även framåt i tiden. Men självklart ska de beredas. Självklart ska de leva upp till de beredningskrav som finns. Jag tycker att ledamoten Lantz är lite nedlåtande när han säger utskottssekretariatet. Det är högt utbildade jurister. Vi har kompetens i riksdagen, och vi kan ta fram underlag som ligger till grund för lagstiftning. Det är inte en helt främmande fågel. Det har gjorts tidigare.

Det är rätt att man ska vara restriktiv till det när det gäller omfattande lagstiftningsärenden. Men detta är förtydliganden och handlar om missar som regeringen har gjort. Vi vill lyfta in saker från förarbetena till rekvisiten för att de misstag som tidigare har gjorts inte ska upprepas. Här tycker jag inte att Gustaf Lantz behöver vara orolig.

Sedan är det givetvis så att om man tar replik får man vara beredd på att svara på en fråga från den man tar replik på. Där noterar jag att Gustaf Lantz inte har något svar på frågan om problemet med att man i ena hörnet på Justitiedepartementet bereder en lagstiftning åt ena hållet och i det andra hörnet bereder den åt ett helt annat håll. Då finns det problem med att tiden drar iväg.

Anf. 149 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Mord är såklart ett av de allvarligaste brotten. Längre var det några hundra uppklarade mord i Sverige. I dag är vi snart uppe i 650 uppklarade mord. Konsekvenserna är enorma, och lidandet är obeskrivligt för de drabbade och deras anhöriga.

Ämnet för detta betänkande är inte så komplicerat – Liberalerna yrkar självklart bifall till förslaget i betänkandet – och straffet för mord ska vara livstid som utgångspunkt. Sedan kan det eventuellt finnas någon förmildrande omständighet som skulle kunna ändra på detta. Man kan säga att vi med detta förslag försöker komma fram till det för andra gången. Vi lägger också till ett uppdrag om att vi vill se till att det verkligen blir så.

Då väcks frågan om detta är lämpligt, som jag hörde tidigare i debatten. Detta väcker frågor om hur vi jobbar i riksdagen. Då är det mycket bra att talmannen sitter i presidiet i dag. Vi hade en EU-debatt på förmiddagen. Den handlade inte så mycket om att riksdagen och Sverige måste modernisera sitt sätt att utreda och stifta lagar – men det berördes i något inlägg – med tanke på att vi måste ligga i samklang med det som händer ute i Europa för att reformera till exempel lite av det svenska kommittéväsendet.

När vi har den situation som vi har i riksdagen nu, med en regering som vilar på ett avtal om en budget och ett januariavtal med 73 punkter, är det klart att det kommer att uppstå andra majoriteter på andra områden i till exempel justitieutskottet. Då måste riksdagen vara beredd att ta sitt lagstiftningsansvar. Det är fullt möjligt. Det gäller bara att följa beredningskraven enligt riksdagsordningen. Då handlar det om att vi långsiktigt kanske måste förstärka riksdagens utredningstjänst och se till att vi har ambulerande resurser i utskottet för att kunna ta hand om det. Det är nämligen den verklighet som finns. Det är så väljarna har röstat, och väljarnas vilja bör vi följa.

Sedan handlade denna debatt mycket om det förebyggande arbetet. Det blev lite all over the place, så att säga. Det är helt självklart. Det finns ingenting som är viktigare. Det är nämligen alltför ofta unga mördare som vi talar om som hamnar i situationer som är fruktansvärda och begår fruktansvärda dåd. Det är klart att vi ska jobba förebyggande. Hur svårt kan det vara? De breda socialpolitiska penseldragen gäller här liksom överallt. Det gäller att få dessa ungar att ha något annat för sig än att leva i den mentala istid som de av olika skäl gör och få en meningsfull fritid och kanske också en framtid.

Vi talar gärna om detta från Liberalernas sida. Det handlar om allt från mer av ungdomsövervakning till tidigare och tydligare insatser. Jag blev mycket glad när jag i går hörde företrädare från socialtjänsten, eller om det var skolan, i Malmö som lyfte fram vikten av att det måste bli en konsekvens av unga människors handlingar. Och detta måste göras tidigt. Jag brukar tala om detta mellantvång som finns på papperet i den uråldriga svenska socialtjänstlagen. Men om 13- och 14-åringar – framför allt personer under 15 år – begår brott måste det till en konsekvens. Det är den största kärleksförklaring som vi kan ge till dessa unga personer, eftersom de befinner sig på en fruktansvärt farlig väg.

Det handlar också om jourdomstolar för unga, bevisstalan tidigt för att alla brott ska utredas och mängder av andra åtgärder för att vi ska kunna stävja och förebygga unga människors brottslighet. Annars kommer mordandet bara att fortsätta. Men detta står inte i motsatsställning till att

polisen griper, anhåller och häktar personer som sedan kanske kan dömas för mord. Då ska det vara livstid. Det borde vara ganska okomplicerat, även om inte alla här delar denna synpunkt.

Detsamma gäller det hot och våld som finns mot kvinnor, inte minst i det så kallade hedersförtryckets namn. Det är fruktansvärt och måste mötas på andra sätt än livstidsstraff för mord. Här finns det mängder av åtgärder som vi nu vidtar, inte minst inom ramen för januariavtalet för att skärpa synen på förtrycket, för att inte säga hatet, mot kvinnors frihet.

Herr talman! Slutligen ska jag göra en anmärkning om preskription. Det är viktigt att vi lyfter fram den från majoriteten i utskottet. Allt fler brott kan klaras upp med modern teknik. Det är mycket välkommet med möjligheter till breddad DNA-testning med så kallad familjesökning som kan göras för att klara upp mord. Det handlar som sagt om uppåt 650 ouppklarade mord. Det är många människor som inte kan komma till ro med sin sorg förrän dessa brott är uppklarade. Då är det fruktansvärt otillständigt att den som i dag är 19–20 år och avrättar någon på öppen gata kommer undan och att dessa mord preskriberas. Liberalerna anser att det är en anständighet i en rättsstat att dessa mord inte preskriberas och att dessa brottsoffers anhöriga kan få komma till ro. Därför är detta viktigt.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 16 Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU5
Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande (prop. 2018/19:127 delvis och prop. 2018/19:147)
föredrogs.

Anf. 150 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Herr talman! Vi lever i en samhällsutveckling som är lite svår att sammanfatta. I helgen begicks ytterligare ett mord i Malmö, och en alldeles för ung person miste livet. Gängkriminaliteten skördade ytterligare ett offer.

Samtidigt ökar tryggheten i samhället och förtroendet för polisen. Enligt polisens trygghetsmätning utsätts allt färre medborgare i Region Syd för brott. Andelen medborgare som utsätts för våld, stöld eller skadegörelse fortsätter att minska och är nere på historiska 14 procent.

Utsattheten för brott fortsätter att minska, och har minskat kraftigt sedan ett tiotal år tillbaka. Det gäller både våldsbrott och mängdbrott. Men samhället blir, trots sprängningar och skjutningar, både tryggare och säkrare. Det är inte tack vare politiska initiativ från denna kammare. Det är tack vare polisens lokala arbete, tack vare kommunerna och tack vare det civila samhället. De ska ha ett stort tack för det.

Trots detta presenteras förslag efter förslag om hårdare tag, mer övervakning och fler privata väktare. Regeringen tävlar med Moderaterna om

Prot. 2019/20:31
13 november

Straffet för mord

*Kamerabevakning i
brottsbekämpningen –
ett enklare förfarande*

att hänga med i Moderaternas populistiska förslag där det inte verkar finnas några gränser för hur mycket ett samhälle kan övervakas. Det ska kameraövervakas, och det ska inrättas visitationszoner. Nästa steg är väl att varje medborgare ska ansiktsskannas innan vi får gå över torget för att köpa en kopp kaffe, för har du inget att dölja har du ingenting att vara orolig för. Det är spännande, för det här låter precis som den kommunistiska diktaturen Kinas sätt att övervaka sina medborgare. Det är väl därifrån Moderaterna har fått sin inspiration.

Vad som föreslås i det betänkande vi debatterar i dag är att Kustbevakningen, polisen, Säpo och tullen ska få bedriva kameraövervakning utan tillstånd av Datainspektionen. Datainspektionen ska fortsatt bedriva tillsyn, men det är de brottsförebyggande myndigheterna själva som får avgöra om intresset av bevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad.

Herr talman! Vänsterpartiet anser att det vid kameraövervakning ska finnas tillstånd. Regeringens motivering att administrationen är för krånglig för myndigheterna duger inte. Den personliga integriteten väger extremt mycket tyngre än att myndigheterna tycker att det är krångligt med papper och underskrifter.

Med tanke på att tryggheten ökar och att risken att utsättas för brott minskar har jag dessutom svårt att se vad kameraövervakning ska leda till. Kameraövervakning innebär ju inte att det sitter en person och tittar på vad som filmas, vilket många verkar tro. Kameraövervakning kan i bästa fall leda till bättre bevisning när brottet redan har begåtts, men inget visar på att det minskar brottsligheten signifikant. Kameraövervakning tar inte heller bort kriminaliteten, utan däremot flyttar kriminaliteten från torget till gatan bredvid. Jag ska dock erkänna att det finns viss kriminalitet som minskar med kameraövervakning, och det är egendomsbrott och narkotikabrott. Dessa minskar med 13 procent.

Kör man däremot på med ökad polisnärvaro, sociala insatser och förbättrad belysning minskar kriminaliteten med 34 procent. Visst går det att kombinera alla dessa åtgärder, men det har gång på gång visat sig att kameraövervakning snarare invagar befolkningen i falsk trygghet och att andra brottsförebyggande åtgärder försvinner.

Jag kan dock förstå att man vill ha en kamera i sitt bostadsområde. Jag förstår ortens rop på hjälp och på att våldet måste ses som en nationell kris. Men den krisen löses inte genom fler kameror, utan det behövs helt andra åtgärder för att få bort våldet. Därför föreslår Vänsterpartiet att lagförslaget avslås, att en översyn av kamerabevakningslagen ur ett integritetsperspektiv ska göras samt att Datainspektionen får i uppdrag att se över tillståndsförfarandeprocessen så att den blir enklare.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och avslag på propositionen.

Anf. 151 PETER LÖBERG (S):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på de motioner som har väckts, så är det gjort.

I dag är det en ganska dramatisk dag i Sveriges riksdag. Man kan väl säga att ett nytt lågvattenmärke har nåtts när det riktas en misstroendeförklaring mot en av de mest produktiva justitieministrar som vårt land har begåvats med. Vi har lagt fram över 200 propositioner, och vi har stiftat drygt 50 lagar i denna kammare. Udden har varit riktad mot de utmaningar

som den organiserade brottsligheten innebär för vårt land, och det gäller såväl skjutningar och sprängningar som annat. Detta är historiskt stora insatser, men de har även kombinerats med att vi rullar ut lika historiskt stora satsningar på resurser i rättskedjans alla delar. Det handlar alltså om lagstiftning och resurser.

Ibland har vi tagit fram lagstiftning helt från scratch, till exempel när det gäller terrorlagstiftningen. Där hade inte ett penndrag dragits i Rosenbad för att möta de utmaningar Sverige stod inför när det gäller resenärer till IS och andra terrororganisationer – inte ett penndrag.

Andra förslag har kommit efter att regeringen har fått tillkännagivande från oppositionen, som pressar regeringen framför sig. Där har oppositionen tagit sin roll, givet de parlamentariska förutsättningar som finns i denna kammare, på allvar. Det ska vi på ett sätt vara tacksamma för. Regeringen och vi som regeringsrepresentanter försöker ta dessa tillkännagivanden på allvar och beta av dem ett efter ett. I detta ärende om kameraövervakning finns det en del tillkännagivanden i botten.

Med det sagt är det som sagt synnerligen sorgligt att politiker i Sverige i dag, 2019, inte kan undvika att exploatera tragiska händelser på det vis man gör. Det är ett politiskt spel som är ovärdigt, och vi ser fredagens misstroendeomröstning som bara ett steg på ett sluttande plan när det gäller hanteringen av rättspolitikens område.

Dagens debatt handlar om kameraövervakning, och rubriken säger egentligen det mesta: Det ska vara ett enklare förfarande. Som Linda Westerlund Snecker beskrev innebär det att Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket får bedriva kameraövervakning utan tillstånd av Datainspektionen. Myndigheterna ska göra en intresseavvägning där den personliga integriteten ska vägas mot de syften man har när det gäller brottsbekämpning eller brottspreventiva verksamheter. Datainspektionen ska självklart också bedriva tillsyn, och bryter någon mot den värdering som ska göras innan kamerorna sätts upp kan det bli dryga böter – uppemot 5 miljoner.

Det finns egentligen två motiv till detta förslag, och det ena är en ren effektivitetsfråga. Vi vill öka snabbheten och flexibiliteten, eftersom det är en avgörande faktor när det gäller brottsbekämpning. Det är dessutom så att väldigt många av våra myndigheter, inte minst polisen, tyngs av byråkratiska och administrativa regelverk som suger musten ur själva kärnuppdraget. Alla som jobbar inom skolan, inom polisen eller inom förvaltningar generellt vet att vi behöver förenkla och göra det mer flexibelt. Det är ett av de viktiga motiven till detta.

Det andra motivet är att vi också *vill* ha ökad kameraövervakning. Det är vår bild att övervakning av utsatta platser är efterlängtad av pendlare, medborgare och boende, liksom av personal som jobbar i dessa områden och av näringsidkare som har sitt levebröd av verksamheter som affärer och liknande. Det är också efterlängtad av polis och väktare.

Det är dock inte efterlängtad av dem som i dag står på de öppna drogscenerna och till exempel säljer knark. Forskningen visar att knarkförsäljning inte upphör men att den flyttas, och det kan finnas ett stort värde i att den flyttas. Polisen i Järvaområdet beskriver att man räknar med att 70 procent av narkotikaförsäljningen finns kvar även om den flyttar en bit bort, men det är helt oacceptabelt att det förekommer öppen droghandel i anslutning till tunnelbanestationernas ingångar. Människor ska inte behö-

va knö sig förbi langare när de är på väg till jobbet eller skolan. Detta måste vi alltså ta krafttag mot, och det ska vi göra också.

Det finns således en väldigt viktig brottsförebyggande profil i det här förslaget, ironiskt nog. Det är inget repressivt förslag. Det är visserligen en stor vinst för rättskedjan om ett brott beivras, men det är naturligtvis en ännu större vinst om ett brott inte begås i första läget.

Detta är de två huvudsakliga motiven. Blir det då fritt fram med det här lagförslaget? Nej, det blir det inte. Det är inte en oreglerad verksamhet, utan man har ett antal bedömningar att göra, vilket ska dokumenteras på sedvanligt sätt. Det är naturligtvis ett omfattande regelverk som handlar om lägen där det finns oklarheter och där man ska ha samråd med tillståndsmyndigheten i god tid innan bevakningen ska påbörjas. Det handlar också om regelverk kring ändamål, uppdatering och radering av material och så vidare. Detta är alltså ett reglerat område även om vi nu gör det betydligt lättare.

Avslutningsvis kan man föra ett litet resonemang om begreppen trygghetskamera kontra övervakningskamera. Här handlar det om att vi övervakar offentliga platser som vi upplever att polisen har behov av att övervaka i samband med att det kanske förekommer drogförsäljning eller annan brottslig verksamhet.

Att man har bytt fokus från att tala om övervakningskameror och diskussionen på 90-talet till att prata om trygghet är kanske en indikator på samhällets diskussion – trots att vi, som sagt, i många delar har ett betydligt tryggare samhälle än vad vi hade för en generation sedan. Det behöver vi påminnas om. Jag har gjort det många gånger här från talarstolen. Risken att dö av olycka eller brott i vårt land är lägre än för en generation sedan. Vi lever längre och är friskare. Vi är lyckligare än vad man är i många andra länder på jorden. Sverige är det land på jordklotet där det är bäst att vara barn enligt all tillgänglig statistik. Det är det land där det är bäst att vara gammal, och det är det land där det är bäst att vara kvinna. Vårt land är en av de bästa samhällsliga skapelser som har funnits på den här jorden. Den dystopiska verklighetsbild som sannerligen utmålas i vårt land 2019 har onekligen inte bäring på verkligheten i alla dess delar.

Med det sagt tänker vi ta de mått och steg som krävs för att slå tillbaka de destruktiva krafter som skjuter på varandra, spränger varandra och gör vårt samhälle otroggt. Vi tänker inte vika oss en tum. Vi kommer att leverera, och vi kommer att göra det ända fram till dess att målet är nått.

(Applåder)

Anf. 152 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! I dag ska vi debattera justitieutskottets betänkande *Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande*. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Brottsligheten har nått nya hemska höjder i Sverige. De kriminella gängen håller delar av Sverige i ett järngrepp. Skjutningar och sprängningar sker i princip varje dag. Det är knappt någon idé att ta fram aktuella siffror, för de ökar från dag till dag.

Våldet har blivit mycket råare, och gängen drar sig inte för att skjuta en mamma i huvudet när hon håller sitt spädbarn i famnen. Kan ni tänka er det? Tänk att er fru, syster eller vem som helst håller en tvåmånaders bebis i famnen och någon kommer och skjuter henne i huvudet så att hon

dör och barnet ramlar i marken. Jag tycker att det är viktigt att inte bara prata om skjutningar lite så där kallt. Jag tycker att man ska sätta sig in i vad det innebär egentligen. Vad är det för människa som kan göra någonting sådant? Jag tycker att det är så fruktansvärt och kallblodigt att jag nästan inte vill tro att det har hänt.

Nu för tiden sker skjutningar och sprängningar mitt på ljusa dagen mitt bland oskyldiga människor som hamnar i livsfara. Det finns många exempel på det råa våldet. Till exempel har rånen ökat väldigt mycket. I mitten av oktober hade 112 barn rånats i år bara i Göteborg. Det är helt förfärliga siffror, för bakom varje siffra finns ett barn vars trygghet har blivit förstörd för lång tid framöver. Till exempel fick en tolvårig pojke föras till sjukhus när han vid 14-tiden en vanlig måndag var på väg till skolan och det kom en rånare och satte en kniv mot halsen på honom.

Tänk att ni skickar ert eget barn till skolan mitt på ljusa dagen och tror att det är säkert, och så kommer någon och sätter en kniv mot halsen på barnet som bara är tolv år. Pojken blev knivskadad, visserligen i handen, för han stötte väl bort kniven, och fick åka till sjukhus. Det är så fruktansvärt förfärligt. Man får inte svära i talarstolen, men det här är så förfärligt och jag blir förbannad, arg och faktiskt rädd för utvecklingen i Sverige.

Sedan kan man säga att brottsligheten har sjunkit, men att det har skett 112 rån mot barn i år fram till oktober bara i Göteborg är förfärligt.

Fru talman! Förra lördagen var en svart dag i Malmö. Många har talat om det här. Först sprängdes en bil. Sedan sköts en 15-åring ihjäl. Ytterligare en 15-åring sköts och skadades livshotande. En 25-årig kvinna skadades livshotande då en man kom och misshandlade henne med en planka. Han slog henne sönder och samman. Jag vet inte hur det är med henne nu. Jag har inte läst i tidningen hur det har gått. Ett par dagar senare var det dags igen med ett mordförsök på en tonåring och en sprängning av ett garage.

Jag observerade att Petter Löberg kallade det här för tragiska händelser – och det är inte bara han som använder det uttrycket, utan det är många som gör det. Jag brukar reagera mot det uttrycket, för enligt mig är en tragisk händelse en tsunami eller något annat som bara händer och inte är någons fel. Men det här är inte tragiska händelser. Det är kallblodiga mord. Jag tycker att det är en skillnad. Man ska säga som det är.

Skjutningar, sprängningar och grova våldsbrott har blivit vardagsbrott i Sverige. När jag läser nyheterna på morgonen blir jag förvånad när det *inte* skett en skjutning eller sprängning. Läget är mycket allvarligt i Sverige. Oskyldiga människor mördas och skadas svårt.

Vi moderater är fast beslutna om att knäcka de kriminella gängerna och annan grov brottslighet. Laglydiga människor ska kunna gå på gator och torg utan att bli utsatta för grova brott.

I vår moderata budget för 2020 föreslår vi en mycket stor satsning på rättsväsendet som innebär 2 ½ miljard mer än vad regeringen satsar.

Fru talman! Det här betänkandet gäller kamerabevakning. Det ska bli enklare för polisen, säkerhetstjänsten, Kustbevakningen och Tullverket att bedriva kamerabevakning utan tillstånd av Datainspektionen. Inte heller ska de behöva anmäla detta. Det här gäller platser dit allmänheten har tillträde: gator, torg och parker. Detta är mycket viktigt för att kunna bekämpa kriminaliteten på ett snabbt och effektivt sätt. Kamerabevakning kan förebygga, förhindra och upptäcka brott. Kamerabevakningen är också till

mycket stor hjälp vid utredning och lagföring av brott och kan också vara ett viktigt hjälpmedel när polisen ska upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Myndigheterna ska själva göra en intresseavvägning, vilket innebär att det ska vara viktigare att ha kamerabevakning än den enskildes rätt att inte bli bevakad. Datainspektionen ska utöva tillsyn och kunna ta ut en sanktionsavgift av en myndighet som inte sköter sig.

Det är bra att den här lagen kommer. Den träder i kraft i januari 2020, och det är inte en dag för tidigt. Tvärtom har det tagit väldigt många år. Vi moderater har i flera år arbetat för att polisen själv ska få bestämma över detta. Riksdagen har gjort fyra tillkännagivanden om det här. Det första kom redan 2017, alltså för snart tre år sedan. Man kan inte anklaga regeringen för att ha varit väldigt snabb. Och man kan undra hur många brott som hade kunnat undvikas om regeringen inte hade varit så långsam.

Kamerabevakning är mycket viktig när man ska utreda brott och var till exempel helt avgörande vid terrorattentatet på Drottninggatan. Sedan kan man titta på *Efterlyst* för att inse hur viktig kamerabevakningen är. Det är många brottslingar som åker fast när deras bilder visas.

Det är viktigt att polisen får de resurser som behövs för att kunna utreda brott. Vi satsar 1 865 000 000 kronor mer än vad regeringen gör på Polismyndigheten nästa år för att polisen ska kunna göra det här.

Vi vill se betydligt mer kamerabevakning i landet. När gängkriminaliteten breder ut sig och vittnen skräms till tystnad är kamerabevakning ett verkningsfullt komplement till polisen närvaro.

Vi moderater anser att alla utsatta områden ska utrustas med kamerabevakning. Vi tillför resurser till polisen som ska räcka till att sätta upp fyra gånger så många kameror som det finns i dag.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag är mycket kritisk mot den sittande regeringen som består av Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Den har totalt misslyckats med att bekämpa den grova brottsligheten. Det är bara att öppna tidningen varje dag så förstår man detta.

Som sagt har skjutningar och sprängningar blivit vardagsbrott i Sverige. Regeringen har presenterat några förslag för att bekämpa detta, men det är långt ifrån tillräckligt.

(Applåder)

Anf. 153 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Ellen Juntti beskriver väldigt målande hur hon upplever situationen i Sverige i dag. Ellen Juntti uttrycker att hon är rädd för utvecklingen i Sverige.

Jag håller med om att väldigt mycket är otroligt allvarligt just nu, bland annat händelsen i helgen.

Jag tittar inte lika mycket på *Efterlyst* som Ellen Juntti gör. Men jag brukar kolla upp polisens statistik. Trots att det sker otroligt allvarliga händelser, trots att människoliv spills på grund av den grymma kriminaliteten ökar tryggheten, enligt polisens trygghetsundersökning. Det vill Moderaterna inte riktigt låtas om. Det ingår inte i Moderaternas politiska vision om att Sverige ska bli en mer otrygg plats för att Moderaterna ska kunna sätta in sina politiska förslag. Förslaget om mer övervakning, som vi diskuterar i dag, är ett sådant.

Jag vill att vi fokuserar lite på det vi faktiskt ska debattera här i dag. Jag vill få svar av Ellen Juntti på när Moderaterna tycker att det *inte* är motiverat med övervakning, när kameror *inte* ska sättas upp. Moderaternas förslag är att alla Sveriges utsatta områden ska ha kameror. Det är en enorm mängd kameror. Det finns 60 utsatta områden i Sverige. De ska alltså strösslas med kameror.

Jag vill också höra Moderaternas definition av den personliga integriteten. De två frågorna vill jag ha svar på.

Anf. 154 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Jag tycker att Linda Westerlund Snecker ska titta lite oftare på *Efterlyst*. Många olika brott löses på grund av att man har haft kamerabevakning. Ett exempel är två stycken som för ett tag sedan våldtog en tjej i Skåne någonstans – jag tror att det var i Malmö. Kamerorna hade fotograferat dem. De kände igen sig när de tittade på *Efterlyst* – många brottslingar tittar på *Efterlyst* – och anmälde sig själva. Jag tror, som någon sa tidigare, att kamerabevakning är brottsförebyggande. De kanske inte hade slutat begå en massa brott. De kanske hade fortsatt om de inte hade åkt fast. Kamerabevakning hjälper alltså till att utreda och klara upp brott. Men det är också brottsförebyggande.

Linda Westerlund Snecker säger ungefär att vi moderater skulle bli ledsna om brottsligheten skulle minska. Nej, jag skulle bli jätteglad. Om jag fick välja skulle inte ett enda brott begås i hela Sverige. Det skulle såklart vara den bästa av världar. Men nu när brott sker måste det också finnas konsekvenser.

När det gäller integriteten kan jag säga att jag inte har begått något brott. Jag har också varit polis i 30 år. Jag tycker att man kan skydda också min integritet, så att jag kan gå på en gata utan att bli utsatt för brott. Jag har inga problem med att några kameror filmar när jag går där. Men om någon skulle sätta en kniv mot min hals skulle jag vara otroligt tacksam om det finns bilder så att man kan utreda brottet och sätta den som begår det grova brottet i finkan. Då skyddar kameran min integritet.

Anf. 155 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Jag förstår att *Efterlyst* gillar kameraövervakning. Det blir så mycket bättre tv.

Om vi går utanför underhållningsvärlden, som gillar att visa olika typer av brott, och i stället går på vad forskningen säger om kameraövervakning ser vi att det inte finns någon signifikant påverkan på brottsligheten av att kameror sätts upp. Så ser verkligheten ut, utanför *Efterlyst* och tv-tablån.

Fru talman! Jag blir djupt oroad av Ellen Junttis definition av personlig integritet. Det är just argumentationen att ”jag har inga problem med att bli övervakad, för jag har inget att dölja” som leder till att ett övervakningssamhälle skapas. Sådan argumentation har lett till att länder med mycket tveksam politisk styrning, som Kina, har enormt utbredd övervakning av sin befolkning. Där snackar vi inte bara om kameraövervakning. Där är det ansiktsskanning. Där ska man ha kontroll på varenda person i hela samhället. Det är inte min definition av att leva sitt liv i frihet. Det är statlig övervakning där staten tar kontroll över varje enskild människas liv.

Och det börjar med att man säger ”jag har inga problem med att bli övervakad, för jag har inte gjort någonting”.

Är det dit Moderaterna vill gå? Inspireras Moderaterna av länder som Kina, som ligger i framkant när det gäller att övervaka sin civila befolkning? Är det den vägen Moderaterna vill gå, för att Ellen Juntti har kollat på *Efterlyst* och sett att övervakning kan få brottslingar att ringa in och anmäla sig själva? Då blir jag djupt oroad över Moderaternas politik.

Anf. 156 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Fru talman! Jag tror att Linda Westerlund Snecker står lite närmare Kina och dess diktatur än vad Moderaterna gör. Linda Westerlund Snecker behöver alltså inte oro sig. Jag tror nämligen att risken är lite större att Lindas parti går mot ett övervakningssamhälle än att vi gör det.

Jag har inga problem med att bli övervakad när jag går på stadens gator och torg. Det ger mig trygghet. Om det händer någonting kan man utreda, och polisen kan sätta en grov brottsling i fängelse.

Jag litar på att polisen och andra myndigheter själva kan bedöma var kameror behövs. Linda Westerlund Snecker frågade var det inte ska vara kameror. Det ska inte vara några kameror där man bedömer att det inte behövs. I min lilla by i Norrbotten, Niskanpää, bor 50 personer. Jag tror inte att det behövs där. Det är olika. Man får se på vilka ställen det sker en hel del brott. Där behövs kameror. Det har jag inga problem med.

Vi tycker olika. Jag tycker att det är ett bra lagförslag. Vi har lämnat fyra tillkännagivanden till regeringen sedan tidigare. Det är dags att det blir verklighet nu.

(Applåder)

Anf. 157 PETER LÖBERG (S) replik:

Fru talman! Vi har behov av en mer faktabaserad diskussion om brott och straff i vårt samhälle och i riksdagen i synnerhet. Vi som lagstiftare har ett ansvar för att i alla fall försöka grunda våra antaganden och verklighetsbilder på den statistik som finns. Linda har talat om *Efterlyst*. Man kan tycka att det är ett trevligt program. Man kan också ta anekdotiska berättelser om hemska brott som har skett i vårt avlånga land eller annorstädes och dra slutsatser av det.

Jag tror dock att det är farligt om vi skapar en bild av att våldet i offentliga miljöer hela tiden ökar. Vi vet att det dödliga våldet har ändrat modus. Det har gått från att det farligaste mordvapnet var en brödkniv eller en flaska i huvudet på någon i missbrukarkretsar till att det i dag skjuts. Det innebär andra utmaningar, som det krävs andra metoder för att komma till rätta med. Varje enskilt fall är en tragedi.

Jag skulle vilja ställa en kort fråga till Ellen. Ökar våldet i samhället?

Anf. 158 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Fru talman! Frågan är om antalet brott ökar eller minskar. Vissa brott ökar, och andra minskar. Vilka brott är det som minskar? Är det skadegörelse? Är det bilstölder? I statistiken räknas även sådant med. Det är bra om antalet brott minskar. Ingen gillar att bilen blir stulen eller att någon förstör något som man äger.

Men det som ökar är det grova våldet. Det handlar om skjutningar. Och vad innebär skjutningar? Det är inte bara att man smäller av ett skott. Det är mord. Folk mördas och skadas för livet. Det handlar också om sprängningar. Titta till exempel på den unga tjejen – var det i Lund? – som var på väg hem när någon hade satt en sprängladdning intill ett hus. Hon bara flög ut på gatan. Det har visats bilder på det. Hon är allvarligt skadad. De grova brotten ökar. Det är det farliga i samhället.

Det är jättebra om skadegörelse och bilstölder minskar. Men det är inte det som oroar mig. Jag vill i och för sig att allt ska minska. Jag vill att det ska vara noll brott i Sverige. Det är därför jag har blivit polis. Jag vill bekämpa brottsligheten. Men det grova våldet liksom rån mot barn ökar.

Ta bara det jag lyfte upp i mitt anförande. I Göteborg satte någon en kniv mot halsen på en tolvåring som var på väg till skolan. Detta är allvarligt, och det kan man inte bagatellisera och säga att brottsligheten minskar. Därför anser jag att läget är allvarligt.

Anf. 159 PETTER LÖBERG (S) replik:

Fru talman! Självklart bagatelliseras vi inte sådana gärningar eller de människor som blivit utsatta för brott. Detta ska vi lagföra, bekämpa och framför allt förebygga, vilket vi många gånger talar om här i kammaren.

Vi måste dock också vara tydliga med hur verkligheten de facto ser ut. Statistiskt sett har exempelvis de grova våldsbrotten och våldsbrotten generellt sett i Stockholms city minskat med 40 procent de senaste tio åren. De har gjort det bland annat till följd av att kommunen och polisen jobbar med utskänkningsen och ser till att det inte finns så mycket alkohol och att den inte serveras till människor som är för fulla på krogen. Det är brottsprevention när den är som vackrast. Det har skett en 40-procentig minskning.

När det gäller mord per capita vet vi att det har minskat med närmare 25 procent sedan 90-talet, då det peakade, trots de ökningarna som har skett de senaste två åren. Det sker runt 100 mord om året i vårt avlånga land trots att vi svenskar är betydligt fler i dag.

Om man tittar på Brås officiella statistik för misshandelsfall ser man inte den dystopiska verklighetsbild som Moderaterna med väldigt breda penslar försöker måla upp när det gäller såväl anmälda som lagförda och upplevda misshandelsfall. Det är helt enkelt inte statistiskt korrekt.

Ska man bry sig om det? Ska man berätta en annan verklighet även om man vet att den inte är sann? Det är upp till ens eget samvete som politiker.

Jag är precis lika upprörd som Ellen när det gäller de enskilda människor som drabbas av brott. Och som sagt handlar hela vår gärning i utskottet om att detta inte ska ske. Det är inget vardagsbrott för oss när en ung människas liv släcks för tidigt i en skjutning. Det är ett haveri.

Anf. 160 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Fru talman! Petter Löberg sa att jag skulle titta på hur verkligheten ser ut. Men jag läste ju upp exempel på det. En mamma med en två månader gammal baby blev skjuten i huvudet. Förra helgen blev en 15-åring mördad. En annan 15-åring har livshotande skador. En 25-årig tjej blev helt oprovocerad livshotande skadad när en man slog henne sönder och samman med en plank. Detta är verkligheten.

Om det som Petter Löberg säger stämmer om att brottsligheten har minskat med 40 procent är jag bara jätteglad över. Det kan inte finnas någon i något av partierna här som inte är glad över att brottsligheten minskar i vissa delar. Men den grova brottsligheten har ökat. Rånen har ökat. Sexuallbrotten har drastiskt ökat. Skjutningarna har ökat, det vill säga i stället för mord och mordförsök. Och sprängningarna har ökat. Detta kan man inte blunda för. Denna regering har misslyckats med det här.
(Applåder)

Anf. 161 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Det märks att det var länge sedan som justitieutskottet hade debatt. Vi svävar ibland lite utanför själva betänkandets sakfråga. I detta fall diskuterar vi kamerabevakning och behovet av att göra det enklare för brottsbekämpande myndigheter att använda sig av kameror. Det finns också en bred enighet mellan socialdemokrater och moderater, även om de har duster om allt annat i replikskiftena än om det som rör just denna sak. Men i detta ärende är vi överens om att det är bra att göra det enklare för brottsbekämpande myndigheter att använda sig av kameraövervakning.

Detta är något som Sverigedemokraterna har efterlyst ända sedan vi kom in i Sveriges riksdag 2010. Vi har dock fått avslag år efter år på våra kommittémotioner i sakfrågan med motiveringen att den lagstiftning som funnits har varit väl avvägd.

Precis dagen före terrorattentatet den 7 april 2017 fattade vi senaste beslut i sakfrågan om att göra det enklare för polis och brottsbekämpande myndigheter att använda sig av kameraövervakning. Ni andra yrkade avslag med precis samma motivering. Sedan kom terrorattentatet med bilder som blev avgörande för polisens arbete med att identifiera personen i fråga. Regeringspartierna bjöd in delar av oppositionen till en diskussion – i vanlig ordning inte Sverigedemokraterna – då man förstod allvaret i den efterfrågan som Sverigedemokraterna haft sedan 2010. Kameraövervakning och polisens möjlighet att använda sig av den kan vara väldigt betydelsefullt i många situationer, inte minst när det gäller terrorattentat.

Kameraövervakning är mer effektivt än att bara snabbt identifiera gärningsmän och kunna signalera ut en efterlysning. Den kan också användas för att förhindra att brott uppstår. Man kan använda kameraövervakning för att klara upp andra slags brott. Man kan också använda den för att flytta på kriminalitet. Det kan exempelvis gälla drogförsäljning som sker mer eller mindre öppet i många utsatta områden, i centrumdelar där droghandeln skrämmer vanligt folk från att vistas där, hämta ut sina mediciner i närliggande apotek, handla eller över huvud taget vistas ute. Då kan kameraövervakning vara ett sätt att flytta sådant beteende och kriminella individer bort från dessa miljöer så att vanligt folk kan få leva sina liv som de förtjänar.

Det behöver alltså inte alltid motiveras utifrån att varje enskild kamera måste leda till minst 100 procent uppklarade brott som sker i området. Kameraövervakning kan användas på andra sätt, av taktiska skäl eller av andra skäl, av polisen för att säkra olika miljöer. Därför har det varit väldigt viktigt för Sverigedemokraterna att belysa att jämfört med den brottsbekämpande myndighetens effektivitet och integriteten har man lagt alldeles för stor vikt vid den enskildas integritet. Och som undersökningen visar har man endast haft fokus på de kriminellas integritet. Dem har man

historiskt värat i denna församling när man har varit så avogt inställd till Polismyndighetens förmåga och möjlighet att använda sig av kameraövervakning.

Nu har vi nått en viss framgång. Som vi måste säga i många andra fall kommer detta tyvärr för sent. Detta skulle polisen ha haft mycket tidigare. I många bostadsområden har det varit en eskalerande brottslighet. Skottlossningar sker medvetet och planerat gentemot kriminella individers hem i bostadsområden där barn bor. Skott viner oavsiktligt in i oskyldiga människors hem. Sprängladdningar detonerar så att barns sovrumsfönster sprängs sönder.

Denna situation hade vi kunnat undvika om vi hade haft en mer handlingskraftig regering som förstod behovet av att inte bara jobba med kameraövervakning utan att också ha med det som en del av ett offensivt brottsbekämpande arbete. Nu har vi den situation som vi har i dag. Skulden för denna utveckling ligger tungt i knäet på den rödgröna regeringen.

Vi välkomnar dock utvecklingen och det betänkande som i dag ligger på bordet. Vi hade en följdmotion, precis som vi har haft vartenda år i denna kammare, som är likalydande med det förslag som det nu finns en enighet om i kammaren och utskottet. Vänsterpartiet är även här emot detta och yrkar avslag på utskottets förslag i betänkandet och de brottsbekämpande myndigheternas möjlighet att göra allt det som vi andra är överens om. Även om det finns en bred enighet är det värt att poängtera att Vänsterpartiet också i detta betänkande viker av.

Jag vill tacka för den sena insikten hos er andra. Jag hoppas att kameraövervakning nu kan komma till undsättning vid exempelvis bilbränder. Där har upplklaringsprocenten hittills i princip varit noll. Polisens försöksverksamhet med kameraövervakning mot utsatta stadsdelars parkeringar har visat att man kan förebygga bilbränder. Sverigedemokraterna har föreslagit att vi ska budgetera så att Polismyndigheten har råd att sätta upp kameror i samtliga utsatta områden så att ingen människa i landet, oavsett inkomst, behöver ha råd att vakna upp till en bil som har blivit uppbränd.

I dag har bara hälften av de utsatta områdena någon form av kameraövervakning. Vi tycker att det är alldeles för lite. När ett område är så pass utsatt att det brinner bilar var och varannan helg är det politikens skyldighet att göra något åt det. Detta kan vara ett sätt. Det gäller dels Polismyndighetens möjlighet att sätta upp kameror, dels det budgetära, som vi kommer att hantera senare i december. Där har Sverigedemokraterna föreslagit en riktad satsning till Polismyndigheten för att samtliga utsatta områden ska få kameraövervakning till hjälp för att stävja brottslighet, flytta kriminalitet och öka tryggheten för dem som bor där.

Anf. 162 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Som jag anförde i den förra debatten, den om straffen för mord, är jag en varm anhängare av konstruktivt arbete framåt för att med gemensamma krafter kunna göra Sverige till ett bättre land att leva i. Att kunna diskutera utan medvetna eller omedvetna missförstånd och att kunna dela viktig kunskap som ligger till grund för våra ställningstaganden är en förutsättning för att vi ska kunna förflytta positioner och komma framåt från annars låsta lägen.

Vid varje tillfälle då vi tar fram nya åtgärder för att göra Sverige tryggare måste vi väga fördelar mot nackdelar, potential mot risker och förväntad effekt mot kostnader. Jag skulle verkligen önska att mer av den rättspolitiska debatten kunde handla om just det.

En kritik som kan riktas mot regeringen från min synvinkel är brist på en bärande idé för vad man vill göra med rättspolitiken. Jag upplever den som alltför reaktiv och passiv. Visst agerar man, men det är först efter att andra satt ett politiskt tryck som så sker.

Under förra mandatperioden var det vi i de fyra allianspartierna som satte agendan. Trots att vi är fyra olika partier med de skillnader som finns var vi riktigt bra på att hitta fram till förslag som kunde gå igenom riksdagen hela vägen till tillkännagivande och sedermera lag via vederbörlig beredning.

Vill man åstadkomma förändring är det bra att ha en plan. Annars har man ingen aning om huruvida man går åt rätt håll. Om vissa saker på trygghetsområdet i Sverige blir bättre är det alldeles för många områden som verkligen inte går åt rätt håll.

Utan en tydlig idé om vart vi vill ta rättspolitiken är risken stor att de åtgärder som vi med möda och besvär sätter på plats blir ett lapptäcke utan tydlig riktning, i stället för en solid struktur där varje del adresserar problem som behöver lösas. För att skapa detta tror jag att vi behöver en infrastruktur för hur vi kan enas kring vart rättspolitiken ska ta oss, vilka åtgärder som bäst tar oss dit och hur vi kan mäta och följa upp resultaten, så att vi vet om vi gör rätt.

Centerpartiet har föreslagit att en trygghetsberedning tillsätts. Det blev också en av de 34 punkterna från de avbrutna gängsamtalet. Regeringen har sagt att de ändå ska genomföras. Min fråga till regeringen och dess företrädare är: Vad väntar vi på? Vi behöver denna trygghetsberedning för att kunna ha det här samtalsklimatet.

När det gäller frågan om kameraövervakning hade det nog varit lätt att måla in sig i ett hörn som polemiken ställer oss i. Man är antingen för eller emot. Men faktum är att förutsättningarna förändras över tid. Denna fråga, liksom andra, är en tänkbar åtgärd för att lösa en del av trygghetsproblemen. Är det den enda metoden? Är det den bästa? Nej, och antagligen inte. Men det exemplifierar lite behovet av att se åtgärderna som ett system som tillsammans med andra åtgärder ska bilda den starka struktur som på allvar och varaktigt kan bryta tillbaka brottsligheten.

När jag debatterade kameraövervakning de första gångerna handlade fördelarna om potentialen att förebygga brott. Riskerna handlade om att övervakningskamerornas bilder skulle kunna hamna på villovägar, missbrukas och användas för andra syften än vad som var menat.

Numera finns en helt annan medvetenhet om vikten av dataskydd. Vi har också på plats en solid lagstiftning som reglerar användningen, samtidigt som vi i dag tar ett viktigt steg för att polis och andra rättsvårdande myndigheter ska kunna använda kameror i sitt brottsbekämpande arbete.

Tidigare kunde vi konstatera att forskningen faktiskt inte kan påvisa några signifikanta effekter för just brottsprevention. Kamerabilderna blir i stället en viktig del i bevisningen för att fälla brottslingar i domstol. Det beror också på en teknikutveckling som har gjort kamerabilderna bättre.

Fru talman! Man ska inte underskatta lagföringens normerande kraft. Att fler blir fällda för brott gör att de personerna inte kan begå brott så länge de sitter inlåsta. Men det är också så att andra ser att fler som begår brott åker fast. Jag ser fram emot att tillsammans med er, kära kollegor som sitter här, analysera detta inom ramen för trygghetsberedningen inom kort.

Anf. 163 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Sverige ska vara ett tryggt land att leva i, oavsett om man bor på landsbygden, i en stad eller i en förort. En av statens viktigaste uppgifter är att genom ett väl fungerande rättssystem upprätthålla tryggheten. Våra rättsvårdande myndigheters roll i det brottsförebyggande arbetet är central.

Aldrig tidigare har det svenska rättssystemet gjort lika stora insatser mot den organiserade brottsligheten. Problemen är omfattande, och utvecklingen har pågått under en längre tid. Trots framgångar i kampen mot kriminella nätverk i närtid växer problem med dessa nätverk.

Men för att polisen och övriga myndigheter ska vara effektiva måste de ges de verktyg som behövs för att på ett slagkraftigt och rättssäkert sätt komma åt brottsligheten. Detta är viktigt för att allmänhetens förtroende för polisen och rättssystemet ska upprätthållas.

I dag ska vi tala om propositionen *Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande*. I propositionen föreslås att lagen ändras så att Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket får bedriva kamerabevakning utan tillstånd av Datainspektionen. Syftet är att förbättra möjligheten att bekämpa och lagföra brott med hjälp av kamerabevakning.

Fru talman! Det är verkligen hög tid att gå från förslag till handling. Riksdagen har gjort flera tillkännagivanden, närmare bestämt fyra stycken. Redan 2016 tillkännagav man för regeringen att det är viktigt att åstadkomma en ordning. Man upprepade kravet modifierat 2017 och 2018 för att då inkludera att tillståndsplikten för Polismyndighetens och andra myndigheters kamerabevakning ska tas bort.

I ljuset av denna historik är det verkligen på tiden att vi går till beslut. Hanteringen och beslutet i utskottet visar att det finns en stor enighet i fråga om att genomdriva en förändring. Även denna fråga, som är en liten pusselbit, visar att riksdagen får driva regeringen framför sig för att få på plats relevant lagstiftning som kan förbättra brottsbekämpningen ute i vårt samhälle.

Fru talman! År 2018 gjorde Kamerabevakningsutredningen en kartläggning av behoven av förenklade regler. Man kunde då konstatera att kravet på tillstånd för att få kamerabevaka har orsakat problem i den brottsbekämpande verksamheten och lett till att Polismyndigheten och andra brottsbekämpande myndigheter inte får de förutsättningar som behövs för att fullgöra sina uppdrag.

Riksdagen har vid flera tillfällen framhållit att det är angeläget med en kraftsamling för att förebygga brott och öka tryggheten, inte minst i socialt utsatta områden. Polisen måste kunna agera snabbt för att bryta negativa trender. Till det arbetet behövs verkningsfulla verktyg.

Som tidigare anförts är tillgången till information från kameraövervakning i många fall avgörande för polisens möjlighet att förebygga brott, avbryta pågående brottslighet och utreda begångna brott. Det är därför positivt att regeringen nu, även om det är ganska sent, har överlämnat ett lagförslag som innebär förbättrade möjligheter för våra myndigheter att bekämpa och lagföra brott med hjälp av kameraövervakning.

Vi kristdemokrater delar regeringens uppfattning att reglerna om behandling av personuppgifter och de regler som föreslås ger ett fortsatt starkt skydd för den enskildes personliga integritet.

Fru talman! Vi ser att det behöver vidtas åtgärder. För framtiden kan man fundera på om vi inte även behöver ge möjlighet till ökad användning och samordning av ANPR-kameror för att kunna samköra olika system där vi har en automatisk avläsning. Vi kristdemokrater stöder utskottets beslut, som tillstyrker regeringens proposition. Det ger i våra ögon myndigheterna ytterligare verktyg och möjligheter att bekämpa brott. En stor enighet råder i utskottet, vilket är bra, om att det här förslaget är en liten pusselbit som behövs för att möta behoven och önskemålen hos rättsvårdande myndigheter för att minska brottsligheten i vårt land.

(Applåder)

Anf. 164 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag och Liberalerna ställer oss bakom detta betänkande. Det är viktigt att vi får en möjlighet för våra brottsbekämpande myndigheter att mer offensivt och aktivt använda sig av tekniska hjälpmedel såsom kameraövervakning för att förebygga och klara upp brottslighet. Liberalerna har varit på den bollen rätt många år. Adam Marttinen beklagade sig över att man hade hållit på sedan 2010. Jag har hållit på sedan 1998. Skam den som ger sig!

Förslaget är välvägt, genomtänkt och tyvärr nödvändigt. Invändningarna som vi har hört här är dock lite häpnadsväckande. Linda Westerlund Snecker från Vänsterpartiet är tillbaka i salen. Jag hörde i ett inlägg att detta var någonting att jämföra med kinesisk diktators övervakning för att kartlägga människor. Det är en ganska märklig överdrift och dessutom helt felaktigt.

Detta är nödvändigt. Det mest kloka har sagts. Jag nöjer mig med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 165 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det viktigaste målet för kriminalpolitiken bör vara att antalet brott ska minimeras och allra helst de grävsta brotten. Det är särskilt viktigt att förhindra grova våldsbrott och sexualbrott, brott som hotar liv och hälsa och som hotar demokratin.

För att förhindra att brott sker behöver det förebyggande arbetet vara starkt, konsekvent och genomgripande. Unga pojkar ska inte involveras i kriminalitet. De ska gå i skolan och få det stöd som de behöver. Man bör se strängare på dem som använder barn i sin kriminalitet än vad som är fallet i dag.

Att lösa brott, och att den som begår brott döms, är i sig brottsförebyggande. Det är viktigare att brott kan klaras upp än vilka straffen som utdöms är om man ser det ur ett brottspreventivt perspektiv.

I dag handlar ärendet om nya regler för kameraövervakning. Förslaget går ut på att ett antal myndigheter inte ska behöva det tillstånd som de har behövt fram tills nu av Datainspektionen för att sätta upp kameror. Men myndigheterna behöver även fortsättningsvis göra en avvägning av integritetsaspekterna, vilket är väsentligt att komma ihåg i diskussionen.

Fru talman! Kameraövervakning är någonting som kan hjälpa till att klara upp och lösa brott. I takt med att tekniken blivit bättre har användningen kunnat bli mer effektiv. När frågan tidigare diskuterades för 15 eller 20 år sedan var inte kamerorna lika bra. De var inte ett lika effektivt verktyg för att lösa brott. I dag är de bättre än vad de var tidigare.

Vi ska använda modern teknik för att kunna lösa brott. I den mån det förhindrar att brotten sker är det naturligtvis oerhört positivt. Det är inte bara när det gäller kameror som tekniken har gått framåt. Den har gjort det när det gäller DNA-teknik och också på andra områden.

Vi som politiker ska vara lyhörda för de verktyg som polis och andra behöver. Det är viktigt att de har tillräckliga verktyg för att komma åt brottsligheten. Men det är väsentligt att i det här sammanhanget komma ihåg att finns andra perspektiv som också är viktiga.

För ett antal år sedan – 2007, 2008 och 2009 – var det en stor diskussion. Det var långt före min tid i riksdagen. Diskussionen gällde FRA-lagen och de integritetsaspekter som fanns som följd av den. På den tiden var alla politiska ungdomsförbund mot lagen. Den dåvarande ordföranden för Moderata Ungdomsförbundet Niklas Wykman, efterträdaren till Johan Forssell, hotade med att lämna Moderaterna ifall man skulle gå med på detta.

Diskussionen i dag är väldigt annorlunda. Det är klart att samhället förändras. Men man behöver inte gå från en extrem till en annan. Vi måste ha med oss även integritetsaspekterna när vi diskuterar hur brott ska förhindras och hur man ska kunna lösa brott.

Jag tycker uppenbarligen inte att detta är någonting att jämställa med övervakningen i den kommunistiska diktaturen. Men även om man inte går ända dit måste man ändå värdera de aspekter som rör integritet. När diskussionen förändras i samhället på relativt kort tid måste man se till att det inte drar iväg för långt.

I det här sammanhanget tycker jag att avvägningen är rimlig. Det kan behövas fler kameror. Därför vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och till propositionen.

Fru talman! Slutligen vill jag säga någonting till Johan Hedin som tog upp det förslag som han och Centerpartiet drivit om trygghetsberedningen. Det var ett väldigt klokt förslag. Det var bra att regeringen gick fram med det i 34-punktsprogrammet efter gängsamtalen. Jag ser att ett sådant arbete kan ha väldigt stor potential.

Det gäller att ha blicken lite längre fram och se vilka förslag som kan genomföras för att förhindra och förebygga brott men också se lite mer långsiktigt på vad man ska ha för verktyg och resurser till rättsvårdande myndigheter. Jag ser fram emot att en sådan beredning kan komma på plats.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU7
Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (prop. 2018/19:157)
föredrogs.

Anf. 166 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Det här är en sådan debatt som egentligen aldrig ska behöva ske. Den gäller att riksdagen måste skärpa straffet för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Det är två saker som är så fel i det jag just sa: utnyttjande av barn och köp av sexuell handling. Men det är ett bra förslag som regeringen har lagt på riksdagens bord, och Vänsterpartiet stöder de straffskärpningar som görs.

Det finns ganska många straff som Vänsterpartiet har varit med och drivit igenom. Det gäller att straffet för våldtäkter ska höjas, sexköpslagen, dubbel straffbarhet för sexköp utomlands, att fortkörningsböter ska ges efter inkomst, straffet för trafficking och att vapenlagstiftningen ska bli tuffare. Det finns många fall där Vänsterpartiet anser att straffets längd inte visar på brottets allvarlighet, och då måste en höjning ske.

Det är därför som straffet för sexköp måste bli hårdare. Det är dags att ta bort bötesstraffet och i stället skicka torskarna i fängelse. Alla män som köper sex ska inte komma undan med att betala några hundralappar i böter. Det räcker med ert brutala utnyttjande av utsatta människor. Jag sätter ned foten.

Att sälja sin kropp för sex, att bli tvingad att sälja sin kropp för att andra ska kunna ta på den, utnyttja den och göra vad de vill med den är en så fruktansvärd situation att det är svårt att greppa och förstå.

Att inte höja straffet för brott mot ett av samhällets allra sköraste brottsoffer är ett svek mot brottsoffren, mot alla kvinnor och män som tvingas sälja sin kropp till torsken. Det handlar om att den som begår brottet så enkelt kan komma undan med att bara betala några hundralappar.

Det är därför den som har sålt sex ska få målsägandestatus i rättsprocessen. Då får den som är brottsoffret, den som har sålt sex, också rätt till målsägandebiträde och brottsskadeersättning. Det är att få riktig upprättelse.

Fru talman! Vänsterpartiet är det enda parti som vill höja straffet för sexköp. Det förvånar mig. Men det säger också något om sexköpslagstiftningen och om hur feministiska alla andra partier egentligen är. För helt plötsligt menar andra partier, som Liberalerna, att ett strängare straff skulle försvåra för brottsoffret – för brottsoffret! Om vi sätter dit torsken får alltså brottsoffret en tuffare situation. Ursäkta mig, men gäller det också andra brott? Gäller det gängkriminalitet, kanske? Gäller det misshandel? Nej, jag tänkte väl det.

När det kommer till alla andra former av brott är det snack om att brottsoffret ska få upprättelse genom att gärningspersonen får ett hårt straff. Men inte när män köper sex av andra människor, ett brott som har varit kriminaliserat i 21 år.

Det är att svika brottsoffer – varje kvinna och man som tvingas sälja sin kropp. Men det är också klassförakt. För det är inte samhällets elit som

hittar en sista utväg till överlevnad genom att sälja sin kropp för sex. Det är de som står och balanserar på kanten: fattigdom, missbruk, psykisk ohälsa, utsatthet och utnyttjande. Alla har en egen historia om varför man hamnar där. Vad som är tydligt är att myten om den lyckliga horan lever starkt bland dagens politiska partier. Klassföraktet lyser igenom.

Fru talman! Det är män som upprätthåller och stimulerar efterfrågan på sexuella tjänster – detta oavsett om den som säljer sex är kvinna, man, transperson eller icke-binär. Människors kroppar blir en handelsvara för mäns sexualitet. Det är en vara som kan köpas, förbrukas och göra sig av med. Dödstalet för prostituerade kvinnor är 40 gånger högre än för befolkningen i övrigt. Enligt Europol påträffas årligen hundratals skjutna, strypta och misshandlade kvinnokroppar som blivit utsatta för sexslavhandel.

Det är dags att få stopp på detta vansinne. Det är dags att ta bort bötesstraffet för brottet sexköp.

Jag yrkar bifall till reservationen.
(forts. § 19)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 18 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU13 Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU12 En ny reglering för tjänstepensionsföretag

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU14 En effektivare flytträtt av försäkringssparande

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU17 Köp på saklig grund

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU8 Transmissionsledningar för naturgas mellan EU och tredjeland

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU3 Byggnaders energiprestanda

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:31

13 november

*Straffrättsliga åtgärder
mot utnyttjande av
barn genom köp av
sexuell handling*

SkU4 Ändrade mervärdesskatteregler vid gränsöverskridande handel mellan företag

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU6 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Portugal

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU4 Straffet för mord

Punkt 1 (Straffet för mord)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

295 för utskottet

25 för res. 1

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 65 M, 57 SD, 28 C, 20 KD, 17 L, 14 MP, 1 -

För res. 1: 24 V, 1 -

Frånvarande: 7 S, 5 M, 5 SD, 3 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Punkt 2 (Uppföljning och utvärdering)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

245 för utskottet

57 för res. 2

18 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 65 M, 28 C, 6 V, 20 KD, 17 L, 14 MP, 2 -

För res. 2: 57 SD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 7 S, 5 M, 5 SD, 3 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Hanna Gunnarsson, Tony Haddou, Momodou Malcolm Jallow och Maj Karlsson (alla V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 4 (Preskription)

1. utskottet

2. res. 4 (S, V, MP)

Votering:

188 för utskottet

132 för res. 4

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 65 M, 57 SD, 28 C, 20 KD, 17 L, 1 -

För res. 4: 93 S, 24 V, 14 MP, 1 -

Frånvarande: 7 S, 5 M, 5 SD, 3 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Prot. 2019/20:31

13 november

JuU5 Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

295 för utskottet

25 för res. 1

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 65 M, 57 SD, 28 C, 20 KD, 17 L, 14 MP, 1 -

För res. 1: 24 V, 1 -

Frånvarande: 7 S, 5 M, 5 SD, 3 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 19 (forts. från § 17) Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (forts. JuU7)

Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling

Anf. 167 MARIA STRÖMKVIST (S):

Fru talman! I år är det 20 år sedan sexköpslagen trädde i kraft. Sverige var först i världen med en lagstiftning som kriminaliserar köp, inte försäljning, utifrån värderingen att man inte ska kriminalisera offer. Effekterna har varit positiva, och förbudet har haft en normativ verkan. Vi ska vara glada och stolta över lagen, men visst kan det alltid bli bättre. Trots lagen har nämligen drygt 7 procent av de svenska männen någon gång köpt sex, och så länge som män fortsätter att köpa sex kan vi aldrig uppnå ett jämställt samhälle. En grundläggande värdering i vårt samhälle borde vara att ingen, varken man eller kvinna, har rätt att köpa en annan människa.

Att köpa sex av barn är en kriminell handling och ska så förbli. Och det är naturligtvis orimligt att man kan komma undan med böter för ett sådant brott.

Justitieutskottets betänkande nr 7, *Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling*, är det vi nu debatterar. Jag passar på att yrka bifall till förslaget i detsamma.

Vad handlar det då om? Jo, det handlar om att vi vill skärpa straffen för de fall där man köper en sexuell handling av barn. Barn i det här fallet är i åldrarna mellan 15 och 18 år. I de fall där man köper en sexuell handling av yngre barn är det i stället fråga om våldtäkt mot barn.

Och äntligen tar vi nu bort böter ur straffskalan! Det lägsta straffet blir två veckors fängelse. Dessutom höjer vi det högsta straffet från två till fyra års fängelse.

Vidare föreslår vi en ny brottsbeteckning, utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, i stället för som i dag, köp av sexuell handling. Det kan tyckas vara på marginalen, men det är en signal till samhället att det handlar om utnyttjande. Ojämställdhet och maktstrukturer visar sig nämligen också i prostitution och människohandel.

Fru talman! Jämställdhet kan inte uppnås så länge män köper, säljer och utnyttjar kvinnor och barn genom att prostituera dem. Prostitution och handel med kvinnor är en del av mäns våld mot kvinnor och barn. Sexköp handlar inte om kvinnors sexualitet utan om mäns sexualitet och mäns kontroll av kvinnor.

Trafficking innebär en cynisk och hänsynslös handel med människor som är vår tids slavhandel. Europas länder är i varierande grad destinationsländer, transitländer och ursprungsländer för människohandlarna. Vi vet att det ofta är minderåriga flickor som säljs för prostitution. Arbete mot prostitution och människohandel, barnpornografi och annan sexuell exploatering av barn måste prioriteras.

Att köpa sig tillgång till en annans människas kropp oavsett var – på gatan, på internet eller i något annat sammanhang – handlar om att utnyttja någon som befinner sig i maktunderläge eller beroendeställning. En överväldigande majoritet av personer som befinner sig i prostitution gör det på grund av tvingande omständigheter som till exempel hemlöshet, fattigdom och/eller missbruk. Många har dessutom utsatts för sexuella övergrepp i tidig ålder.

Fru talman! År 2018 anmäldes 131 fall av köp av sexuell handling av barn. Det är förstas 131 för många. Samtidigt vet vi att det finns ett mörkertal.

I oktober dömdes en 43-årig man i tingsrätten för att ha köpt sexuell handling av barn vid tre tillfällen. Flickan var 16 år. Mannen fick kontakt med flickan via en annons för eskorttjänster på nätet, där hon presenterades som ”en ung tjej”.

Sugardejting är termen man brukar använda om eskorttjänster på nätet för att beskriva en relation mellan en äldre person med pengar och status i samhället och en yngre som får betalt med pengar eller presenter för att vara i relationen.

I augusti hörde jag om en 14-årig flicka som sajnade sig på en av sidorna för att – som hon trodde – tjäna lite pengar på att vara sällskap till en äldre man. Hon ville köpa sig lite nya kläder. Hon hamnade snabbt i situationen att mannen ville ha mer än sällskap och blev då sexuellt utnyttjad.

Detta är ett sätt att normalisera prostitution som vi måste se och ta på allvar.

Fru talman! Vi är överens i utskottet om att det behöver vara ett högre lägsta straff, vilket tillkännagivandet i betänkandet ger uttryck för. Detta bereds nu i Regeringskansliet, och regeringen tillsätter inom kort en utredning och kommer därefter tillbaka till riksdagen. Eftersom det finns ett tillkännagivande sedan tidigare och regeringen arbetar med frågan har vi lämnat ett särskilt yttrande gällande den formsaken.

(Applåder)

Anf. 168 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet stöder propositionen som regeringen lagt fram, och jag håller med om väldigt mycket av det som Maria Strömkvist

sa i sitt anförande. Men jag skulle vilja gå över till frågan om sexköp av vuxna.

I dag skriver Aftonbladet att det ligger över 1 200 annonser ute på nätet för prostituerade som säljer sex, och det är bara i Stockholm. Samtidigt har polisen lagt ned prostitutionsgruppen, alltså den grupp inom polisen som arbetade riktat för att komma åt torskarna och hjälpa de prostituerade. Man hade fina upparbetade samarbeten, precis så som jag och Maria Strömkvist vill att det ska fungera. Polisen arbetade med socialtjänsten, med brottsofferstöd och med ideella hjälporganisationer, precis så som vi vill att det ska fungera.

Nu när prostitutionsgruppen inte längre finns och polisen har omorganiserat sig menar hotellen att när de ringer till polisen finns det inte längre någon hjälp. Hashtaggen #intedinhora menar att nu är det fritt fram för torskarna att härja.

Jag har två frågor till regeringspartiet: Varför vill inte regeringen höja straffet för sexköp och ta bort bötesbrottet, och varför har prostitutionsgruppen hos polisen lagts ned?

Anf. 169 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med den andra frågan. Jag kan inte alls svara på varför polisen har gjort det. Men jag kan oroa mig över att det andra som händer i samhället gör att vi minskar resurserna men också minskat ser detta våld mot kvinnor – oavsett ålder, tänker jag i det fallet.

Nu handlar ju det här betänkandet om barnen eller om dem mellan 15 och 18 år. Men annat som regeringen har försökt komma fram med när det gäller vuxna är detta med dubbel straffbarhet, som jag vet att vi är överens om med Vänsterpartiet. Men det finns ju ingen majoritet i Sveriges riksdag för att män som köper sex utomlands ska kunna dömas för det i Sverige. Det skulle vara ett sätt att säkra att vi inte exporterar torskarna. Det är ju torskarna som är problemet, inte offren i form av kvinnor.

Det andra som har hänt är den nya våldtäktslagstiftningen, som vi också är överens om med Vänsterpartiet. Vi ser nu domar där män dömts för våldtäkt när de köpt dem som är utsatta för människohandel.

Jag tänker alltså att det har hänt andra saker som gör att vi kommer framåt även om vi inte har lagstiftning vad gäller högre straff än böter för sexköp av vuxna kvinnor.

Anf. 170 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Precis som Maria Strömkvist gläder jag mig över att vi har en feministisk politik som ger avtryck i rättsprocessen. Samtyckeslagstiftningen är en jättestor seger som vi ska vara otroligt nöjda med.

Om jag förstått det rätt vad gäller dubbel straffbarhet för sexköp utomlands är Kristdemokraterna det parti som står och svajar. Jag hoppas att Kristdemokraterna äntligen kan sätta ned foten och säga saker inte bara i valrörelsen utan också i justitieutskottet. Vi vill inte exportera torskarna.

Jag tror att det är en viktig signal att ta bort bötesbrottet för sexköp även av vuxna. Vi gör det nu för barn. Det är dags att ta nästa steg, just för att polisens prioritering av sexualbrott i stort måste bli mycket högre. Det är det som är Vänsterpartiets främsta motiv till att höja straffet för den formen av brottslighet – att polisen ska lägga mer resurser på och kunna

Prot. 2019/20:31
13 november

*Straffrättsliga åtgärder
mot utnyttjande av
barn genom köp av
sexuell handling*

arbeta tydligare med att få bukt med problemet att män ofta köper kvinnors kroppar.

Därför är det olyckligt att prostitutionsgruppen har lagts ned. Jag vet att man ute i polisregionerna arbetar i liknande former. Bland annat i Jönköping har polisen ett bra upparbetat samarbete med hotellen och kvinnojourerna. Det är precis så vi vet att man ska arbeta med utsatta människor, särskilt utsatta kvinnor.

Jag ser fram emot en rapport från regeringspartierna och initiativ om att vi måste arbeta mer aktivt med olika former av prostitutionsgrupper hos polisen, för detta är en otroligt viktig fråga som vi tillsammans måste få ordning på för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Anf. 171 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Fru talman! Jag kan inte lova något om vad regeringen kommer med för rapport, men jag kan lova att vi kommer att jobba otroligt hårt med frågan framöver. Det är precis som Linda Westerlund Snecker säger: att kvinnor utnyttjas här är inte värdigt ett land som Sverige. Vi måste ta krafttag mot det.

Jag tror också att det är viktigt att vi ser detta i hela landet. I dag handlar det inte om någon gata i Stockholm där det eventuellt finns prostituerade. Det handlar om annonser på nätet och finns i hela landet, och det måste också ses i hela landet. Det är många som behöver öppna ögonen för det som pågår i Sverige just nu.

Om det kommer en rapport eller inte vet jag inte, men det kommer förmodligen fler förslag på detta område lite längre fram.

(Applåder)

Anf. 172 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Den proposition vi nu debatterar är tyvärr ett tydligt exempel på för lite och för sent. Regeringen föreslår i denna proposition åtgärder för att stärka det straffrättsliga skyddet mot köp av sexuell handling av barn. I sak föreslås att straffskalan för köp av sexuell handling av barn ska skärpas, dels genom att minimistraflet skärps från böter till fängelse, dels genom att maxstraflet höjs till fängelse i fyra år. Minimistraflet blir därmed allmänt fängelseminimum, det vill säga fängelse i 14 dagar. Vidare föreslås att brottsbeteckningen ändras till utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.

Moderaterna välkomnar en bättre och förtydligad brottsbeteckning och att det straffrättsliga skyddet mot köp av sexuell handling av barn stärks men invänder att skärpningen är otillräcklig. Det är helt enkelt för lite och för sent, och detta är särskilt olyckligt när det handlar om brott mot barn. Riksdagen beslutade redan för ett och ett halvt år sedan att straffskalan för köp av sexuell handling av barn skulle skärpas.

De gärningar som träffas av bestämmelsen innebär alltid en allvarlig kränkning av barnet. Det finns skäl att tydligt markera att köp av sexuella handlingar av barn har ett högre straffvärde än motsvarande handlingar som begås mot vuxna.

Barn som utsätts för sexuella övergrepp kan skadas för livet och utsätts för ett enormt lidande som inget barn ska behöva utstå. Barn som har blivit utsatta för sexuella övergrepp har det svårare i skolan, lider oftare av

psykisk ohälsa och uppvisar ofta självskadebeteende. Barn är också experter på att intala sig själva att allt som händer i deras omgivning och allt som händer dem är deras fel. Barn som utsätts för sexuella övergrepp lider därför ofta av stor ångest, skam och skuld.

Sverige har kritiserats av FN:s kommitté för barnets rättigheter, den så kallade barnrättskommittén, för att inte se tillräckligt allvarligt på bland annat köp av sexuell handling av barn och för att påföljderna för detta brott inte varit proportionerliga.

Regeringen har haft god tid på sig att bereda och komma till riksdagen med de förslag som riksdagen redan har begärt men har inte förmått åstadkomma de nödvändiga förslagen. Detta är beklagligt, särskilt eftersom det handlar om brott mot barn. Riksdagen blir därför tvungen att i och med morgondagens omröstning på nytt tillkännage för regeringen att straffet för köp av sexuell handling av barn bör skärpas och att minimistraffet bör vara sex månaders fängelse.

(Applåder)

Anf. 173 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! I justitieutskottet har vi något av en unik situation, som Moderaterna driver på. Det handlar om över 100 tillkännagivanden, mestadels om skärpta straff i olika former, som Moderaterna vill putta igenom riksdagen.

Moderaterna har också ett väldigt högt tonläge när det gäller lag och ordning. Det är tydligt att ni vill ha dessa frågor på den politiska agendan. Ni springer efter SD för att matcha deras förslag och vara tuffast på planhalvan. Det ska vara längre, tuffare, hårdare och snabbare i många fall – men inte när det handlar om sexköp. Det verkar vara en blind fläck för Moderaterna.

Jag har en jätteenkel fråga: Varför daltar Moderaterna med torskarna?

Anf. 174 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Det blir lite märkligt när man följer denna debatt under eftermiddagen. Vänsterpartiet skriver i sin reservation att en straffskärpning för sexköp av vuxna skulle markera att samhället ser väldigt allvarligt på detta brott och att det skulle vara en tydlig markering att prioritera detta. Vänsterpartiet har alltså uppenbarligen förmågan att se kopplingen mellan hårdare straff, samhällets markering och en avskräckande effekt. Det hade Vänsterpartiet inte tidigare i dag när vi diskuterade det kanske allvarligaste brottet, mord. Då såg man inte kopplingen mellan hårdare straff, samhällets markering och en avskräckande effekt.

Min fråga tillbaka till Vänsterpartiet blir därför: Varför ser Vänsterpartiet kopplingen mellan hårdare straff och en avskräckande effekt i det här fallet, men inte när det gäller andra brott?

Anf. 175 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Det är spännande med ett parti som knappt har någon brottsförebyggande politik utan lägger krutet på skärpta straff. Man menar att det i sig skulle vara brottsförebyggande att låsa in personer. Jag vet inte vad kriminologer skulle säga om det resonemanget, men stämmer gör det inte.

Då är det spännande med ett parti som inte kan argumentera för att offren för sexköp, de mest utsatta och sköra brottsoffren, som nästan aldrig är på den politiska agendan, ska få upprättelse och rättvisa för det hemska brott de blivit utsatta för medan andra brottsoffer får det.

Ta till exempel straffen för mord, gängkriminalitet och skjutningar. Där får brottsoffret upprättelse genom det hårda straffet. Jag tycker att det är intressant att Moderaterna gör skillnad på brottsoffer. Det är uppenbart att prostituerade brottsoffer inte har samma tyngd och inte behöver samma uppmärksamhet i debatten om lag och ordning som till exempel brottsoffer som utsätts för gängkriminalitet eller skjutningar. Jag undrar varför det är en sådan skillnad. Varför kan man dalta med en typ av gärningsmän medan andra typer av gärningsmän ska få ett mycket hårdare straff?

Jag vet varför jag tycker att det är skillnad på brott och brott. Det handlar om polisens prioriteringsordning. Vi vet att polisen inte utreder sexualbrott i den utsträckning de borde. Det prioriteras inte högt inom organisationen, och kompetensen är inte jättehög. Många våldtäkter anmäls men blir inte utredda, och ingen blir dömd. Därför vill jag skärpa straffet för sexualbrott. Men varför vill du dalta med torskarna?

Anf. 176 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik:

Fru talman! Alla brottsoffer ska få upprättelse. När det gäller köp av sex av en vuxen person finns fängelse på straffskalan och ska användas om det anses behövas. Men vad gäller just det här betänkandet och det vi diskuterar nu föreslår Vänsterpartiet att det ska vara samma minimistraff om man har köpt sex av en vuxen som om man har köpt sex av ett barn. Är det verkligen rimligt att det anses vara samma kränkning att köpa sex av en vuxen som att utnyttja ett barn?

(Applåder)

Anf. 177 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att alla talar via talmannen.

Anf. 178 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Vi debatterar justitieuskottets betänkande om straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. I denna fråga har jag personligen varit med och författat den kommittémotion som Sverigedemokraterna har drivit sedan många år tillbaka om att böter är ett väldigt lindrigt straff för den person som utsätter ett barn för sexuella övergrepp, i detta fall köp av sexuell handling.

Vi har länge varit för att man tar bort böter ur straffskalan för en rad olika handlingar där sexuella övergrepp begås mot barn. Det är inte bara när det gäller köp av sexuell handling som vi har sett ett problem. Denna fråga har dock aktualiserats inte minst genom det tillkännagivande som vi lyckades få igenom för snart ett och ett halvt år sedan, om inte mer, i justitieuskottet. Vi enades om att minimistraffet borde skärpas och att böter eller fängelse i två veckor är för lite. Vi ville ha sex månaders fängelse som ett minimistraff.

Om detta är rimligt eller inte är givetvis en fråga man får diskutera partierna emellan. Det är klart att enskilda partier kan ha uppfattningen att det är för lite, medan en del kanske tycker att det borde vara mindre. Jag

kan tycka att det kan vara för lite med sex månader, men det var det vi lyckades komma överens om i tillkännagivandet till regeringen.

Trots att vi sedan ett och ett halvt år tillbaka har ett tillkännagivande till regeringen har vi för dagen ett betänkande där man har tagit bort böter från straffskalan, och det alltså är två veckors fängelse som gäller. Jag tycker att detta är lite för lite från regeringen. Jag tycker att vi kan begära mer när det har gått så lång tid mellan det betänkande som ligger på bordet i dag och tillkännagivandet i utskottet, där man tydligt stipulerade minst sex månader.

Nu har den här debatten kommit att handla om sexualbrott lite mer generellt. Tyvärr har sexualbrott i lagstiftningen kommit att bli lite av ett lapptäcke. Regeringen har anpassat sig efter tillkännagivanden från oppositionen, och i vissa fall har man inte valt att höja straffen för vissa brott. Därför har Sverigedemokraterna motionerat om att göra en totalöversyn av hela 6 kap. brottsbalken för att få en mer sammanhängande straffskala för en rad olika sexualbrott. Exempelvis har man inte reglerat straffet för våldtäkt medan man har skärpt straffen för de grövre brotten i samma kategori.

Givet detta att vi vill ha en översyn där man på ett tydligare sätt gör en sammanhållen straffskala för flera olika brottskategorier är vi tillfreds med att det finns ett tillkännagivande och att regeringspartierna i betänkandet medger att det är ett tillkännagivande som ska tillgodoses. Jag hade givetvis varit mer tillfreds om vi hade kunnat fatta beslut om detta redan i dag och att lagstiftningen från den 1 januari 2020 hade varit minst sex månaders fängelse. Det hade på ett tydligare sätt visat vilket allvarligt brott detta är.

Men vi sitter i opposition. Vi får vara nöjda med det som ändå händer. Med den sammanfattningen vill jag yrka bifall till utskottets förslag med det tillkännagivande som också finns med.

Anf. 179 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Köp av sexuell tjänst av barn – utnyttjande av barn genom köp av sexuell tjänst – bara benämningen på det vi diskuterar i dag ger en kalla kårar på ryggen, och man kan konstatera att världen inte är vacker. Detta är det värsta av brott mot barn och mot unga flickor och pojkar. Det är obegripligt.

Jag tycker att det är jättekonstigt att det hittills enbart varit belagt med minimistrafvet böter. Det är än mer obegripligt.

Som tur är vill i dag en enig riksdag ändra minimistrafvet. Äntligen, kan man säga, efter att det efterfrågats av samma riksdag i många år. Jag kan ändå tycka att det är mycket otillfredsställande att minimistrafvet inte är tidssatt. Även här har dock en någorlunda enig riksdag ställt sig bakom ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska återkomma med förslag om att tidssätta straffet till minst sex månader. Har regeringen jobbat med denna fråga i flera år får riksdagen helt enkelt ge sitt tillkännagivande om och om igen tills regeringen levererar.

När det gäller sexköp hos vuxna har vi en situation som är mycket otillfredsställande och helt obegriplig. Regeringen har valt att inte lägga fram något ytterligare förslag när det gäller sexköpslagen i den här propositionen, men jag hoppas att vi tillsammans kan driva fram skarpare förslag på det området så småningom.

Prot. 2019/20:31

13 november

*Straffrättsliga åtgärder
mot utnyttjande av
barn genom köp av
sexuell handling*

I dag sker det ca 800 anmälda fall av sexköp årligen. Vi kan lugnt konstatera att det säkert finns ett stort mörkertal. Cirka en fjärdedel av de anmälda fallen leder till dom. Böter är mycket vanligt; fängelse är mycket ovanligt.

Cirka en av tio män köper sex. När sker då sexköpen? En undersökning ger vid handen att den vanligaste tiden för sexköp är mellan fyra och sex på eftermiddagen, innan man hämtar barn på dagis. Det är också vanligt under lunchtid. Man smiter ut lite på lunchen.

Kvinnorna är ju de mest utsatta. De är drogberoende och inte sällan traffickingoffer, alltså offer för människohandel.

Ja, hur ändrar vi detta, då? Om det enklaste vore att höja straffen skulle jag räcka upp handen och ställa mig bakom det. Denna fråga diskuterades även av Människohandelsutredningen, och utredningen föreslog faktiskt inte att straffen skulle höjas.

När vi hade partistämman i Centerpartiet fanns det motioner om detta. Vi kom fram till att det finns ett problem i domsluten i dag. Inte bara när det gäller sexköp utan även andra brott tenderar domstolarna att lägga sig i den nedre delen av straffskalan och sällan i den övre. Detta är något vi behöver se över. Varför är det så här? Det har Centerpartiet lyft fram i sin kommittémotion.

Jag hoppas att vi snarast kan komma tillbaka till riksdagen med förslag på hur vi åtgärdar detta. Det handlar inte bara om att höja minimistraffet utan också om andra saker – kanske höjda maximistraff eller andra lämpliga åtgärder, obligatorisk behandling och så vidare. KAST, köpare av sexuella tjänster, är en metod som man arbetar ganska framgångsrikt med för att de kriminella som köper sex inte ska återfalla i brott.

Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 180 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Ett fungerande rättssamhälle förutsätter att de som bryter mot lagen lagförs och straffas. Det är viktigt för att skydda laglydiga, ge brottsoffer upprättelse och upprätthålla ett signalsystem om vad som är rätt och fel.

Den här debatten gäller straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Det är av utomordentlig vikt att skydda barn och ungdomar från att dras in i prostitution. Det är vi rörande eniga om här i riksdagen. Vid övervägandena gällande köp av sexuell handling av barn är dels skyddsaspekterna för barnet särskilt framträdande, dels finns det ett stort intresse av att motverka att barn utnyttjas genom köp av handlingar. Det bör tydligt framgå av lagstiftningen i Sverige att brottet är oacceptabelt.

Mot denna bakgrund bör synen på brottet köp av sexuell handling av barn skärpas. Straffskalan bör ändras så att minimistraffet höjs från böter till fängelse, och i förslaget ändras man också brottsbeteckningen. Lagändringen syftar till att brottets allvar förtydligas.

Precis som har beskrivits har riksdagen under ett antal år riktat tillkännagivanden till regeringen om ändringar av denna lag.

Som påpekas i propositionen innebär brottet köp av sexuell handling av barn en allvarlig kränkning av barnet. Vi kristdemokrater instämmer i

att det tydligt bör framgå att brottet är oacceptabelt och att synen på brottet bör skärpas.

Vad sedan gäller frågan om straffskalan för brottet beslutade riksdagen redan våren 2018 om ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär en höjning av straffminimum till sex månaders fängelse, eftersom riksdagen anser att de straff vi har i dag inte i tillräcklig grad motverkar och markerar mot det oacceptabla i att köpa sexuella handlingar av barn.

Regeringen har således haft god tid på sig att ta fram ett lagförslag. Men som det verkar är det först nu som regeringen ger en utredare i uppdrag att se över de frågor som har aktualiserats till följd av riksdagens tillkännagivande under 2018. Mot den bakgrunden anser vi kristdemokrater tillsammans med en majoritet i utskottet att riksdagen bör göra ett nytt tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett lagförslag som innebär ett införande av minimistraffet sex månaders fängelse för brottet.

Fru talman! Kristdemokraterna välkomnar regeringens proposition, även om den kommer sent. Jag yrkar bifall till förslaget till beslut, och jag yrkar också bifall till tillkännagivandet. Det är angeläget att ta steg för att från samhällets sida markera att köp av sexuell handling av barn inte är acceptabelt.

Vi vill som sagt att minimistraffet för köp av sexuell handling av barn höjs till sex månaders fängelse. Detta är också vad riksdagen har tillkännagett för regeringen. Tyvärr har regeringen inte bedrivit ett aktivt arbete för att fullgöra uppdraget från riksdagen. Vi förväntar oss nu att regeringen tar tillkännagivandet på större allvar och återkommer med ett förslag till lagändring utan ytterligare dröjsmål.

Anf. 181 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Utsattheten för de barn som drabbas av sexhandel och utsätts för övergrepp är naturligtvis vidrig. Det är lätt för Liberalerna att stödja den här propositionen. Det är lika lätt att stödja det tillkännagivande som görs om vi ska ha ett annat straffminimum för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.

Det här området är obegripligt stort och obegripligt svårt. Det sker saker på distans, barn smugglas och barn handlas. Barn som är mycket, mycket sargade säljer sig själva, och det är klart att straffvärdet för att köpa ett barn bör ligga på en annan nivå än ett mycket kort fängelsestraff.

Jag vill knyta an till det som vi har pratat om tidigare i dag här i kammaren. Ska man komma åt den här verksamheten på lång sikt handlar det naturligtvis om att stärka samarbetet, för det här är ingenting som bara sker i Sverige. Samarbetet inom Europeiska unionen måste fördjupas, och vi måste också agera globalt på alla sätt.

Här förs nu fram mängder av förslag som nästan blir svåra att kommentera. Den ena sekunden tycker man inte att vi ska skärpa straffet för mord, men här ska det skärpas.

Ibland får vi höra att vi vill skärpa alla straff. Jag vill för protokollets skull säga att så är det inte. Vi tycker att det är rimligt att vi har den straffnivå vi har för stöld och misshandel. Man kan inte tro att allting ska skärpas och obligatoriskt leda till fängelse hela tiden. Därför stöder inte

Prot. 2019/20:31

13 november

*Straffrättsliga åtgärder
mot utnyttjande av
barn genom köp av
sexuell handling*

Prot. 2019/20:31
13 november

*Straffrättsliga åtgärder
mot utnyttjande av
barn genom köp av
sexuell handling*

Liberalerna reservationen. Det handlar dock inte om att vi inte ser att kampen för de utsatta kvinnorna är riktig.

Liberalerna yrkar bifall till förslaget i betänkandet och med glädje även till det tillkännagivande som nu kräver att regeringen återkommer snarast. Jag noterar att regeringen själv, företrädd i riksdagen, inte reserverade sig mot detta tillkännagivande.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 november.)

§ 20 Förlängda möjligheter för migrationsdomstolarna att överlämna mål

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU11

Förlängda möjligheter för migrationsdomstolarna att överlämna mål
(prop. 2019/20:19)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 14 november.)

§ 21 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Framställningar

2019/20:RS5 Riksrevisionens ledningsstruktur

2019/20:RS6 Ändrad kompensationsrätt för riksdagens myndigheter för ingående mervärdesskatt vid representation

Redogörelse

2019/20:JO1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 12 november

2019/20:352 En översyn av knivlagen

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:353 Stöd till hbtq-aktivister i Uganda

av *Yasmine Posio* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:354 Statens integrationsmisslyckande

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:355 Vindkraftverk

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:356 Säkerhetsrisker på våra flygplatser

av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:357 Skuggsamhällets fortsatta tillväxt

av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2019/20:31

13 november

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 16.43.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 67 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 121 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 16 anf. 152 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 EU-politisk partiledardebatt	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	4
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	5
Anf. 4 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	6
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	6
Anf. 6 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	6
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	6
Anf. 8 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	7
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	7
Anf. 10 ANNIE LÖÖF (C) replik	7
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	7
Anf. 12 ANNIE LÖÖF (C) replik	8
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	8
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	9
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	9
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	10
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	10
Anf. 18 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	10
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	11
Anf. 20 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	11
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	12
Anf. 22 JOHAN PEHRSON (L) replik	12
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	13
Anf. 24 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	13
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	14
Anf. 26 TALMANNEN	14
Anf. 27 ULF KRISTERSSON (M)	14
Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	16
Anf. 29 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	16
Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	17
Anf. 31 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	17
Anf. 32 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	17
Anf. 33 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	18
Anf. 34 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	18
Anf. 35 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	19
Anf. 36 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	19
Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	19
Anf. 38 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	20
Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	20
Anf. 40 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	20
Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	22
Anf. 42 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	23
Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	23
Anf. 44 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	23
Anf. 45 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	24

Anf. 46	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	24	Prot. 2019/20:31
Anf. 47	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	25	13 november
Anf. 48	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	25	-----
Anf. 49	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	25	
Anf. 50	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	26	
Anf. 51	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	26	
Anf. 52	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	27	
Anf. 53	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	27	
Anf. 54	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	27	
Anf. 55	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	28	
Anf. 56	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	28	
Anf. 57	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	29	
Anf. 58	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29	
Anf. 59	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	30	
Anf. 60	TALMANNEN.....	30	
Anf. 61	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	30	
Anf. 62	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	30	
Anf. 63	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	31	
Anf. 64	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	32	
Anf. 65	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	32	
Anf. 66	TALMANNEN.....	32	
Anf. 67	ANNIE LÖÖF (C).....	32	
Anf. 68	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	34	
Anf. 69	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	35	
Anf. 70	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	35	
Anf. 71	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	36	
Anf. 72	JONAS SJÖSTEDT (V).....	36	
Anf. 73	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	38	
Anf. 74	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	38	
Anf. 75	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	39	
Anf. 76	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	39	
Anf. 77	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	39	
Anf. 78	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	40	
Anf. 79	ULF KRISTERSSON (M) replik.....	40	
Anf. 80	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	41	
Anf. 81	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	41	
Anf. 82	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	41	
Anf. 83	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	42	
Anf. 84	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	42	
Anf. 85	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	42	
Anf. 86	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	43	
Anf. 87	JOHAN PEHRSON (L) replik.....	43	
Anf. 88	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	44	
Anf. 89	EBBA BUSCH THOR (KD).....	44	
Anf. 90	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	46	
Anf. 91	EBBA BUSCH THOR (KD) replik.....	46	
Anf. 92	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	47	
Anf. 93	EBBA BUSCH THOR (KD) replik.....	47	

Anf. 94 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	47
Anf. 95 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	48
Anf. 96 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	48
Anf. 97 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	48
Anf. 98 JOHAN PEHRSON (L)	49
Anf. 99 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	50
Anf. 100 JOHAN PEHRSON (L) replik	51
Anf. 101 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	51
Anf. 102 JOHAN PEHRSON (L) replik	52
Anf. 103 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	52
Anf. 104 ULF KRISTERSSON (M) replik	53
Anf. 105 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	53
Anf. 106 TREDJE VICE TALMANNEN.....	54
Anf. 107 ULF KRISTERSSON (M) replik	54
Anf. 108 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	54
Anf. 109 JOHAN PEHRSON (L) replik	55
Anf. 110 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	55
Anf. 111 JOHAN PEHRSON (L) replik	56
Anf. 112 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	56
§ 2 Yrkande om misstroendeförklaring.....	56
§ 3 Justering av protokoll	58
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	58
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	58
§ 6 Ärenden för bordläggning	58
§ 7 Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet	59
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU13	59
(Beslut fattades under § 18.)	59
§ 8 En ny reglering för tjänstepensionsföretag.....	59
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU12	59
Anf. 113 INGEMAR NILSSON (S)	59
Anf. 114 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	60
Anf. 115 ULLA ANDERSSON (V).....	61
Anf. 116 KAROLINA SKOG (MP).....	62
(Beslut fattades under § 18.)	63
§ 9 En effektivare flytträtt av försäkringssparande	63
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU14	63
Anf. 117 INGEMAR NILSSON (S)	63
Anf. 118 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	65
Anf. 119 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	66
Anf. 120 ULLA ANDERSSON (V).....	68
Anf. 121 KAROLINA SKOG (MP).....	69
(Beslut fattades under § 18.)	69

§ 10 Köp på saklig grund	69	Prot. 2019/20:31
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU17.....	69	13 november
(Beslut fattades under § 18.).....	69	-----
§ 11 Transmissionsledningar för naturgas mellan EU och tredjeland.....	70	
Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU8	70	
(Beslut fattades under § 18.).....	70	
§ 12 Byggnaders energiprestanda	70	
Civilutskottets betänkande 2019/20:CU3	70	
(Beslut fattades under § 18.).....	70	
§ 13 Ändrade mervärdesskatteregler vid gränsöverskridande handel mellan företag	70	
Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU4	70	
(Beslut fattades under § 18.).....	70	
§ 14 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Portugal	70	
Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU6	70	
Anf. 122 ANNA VIKSTRÖM (S).....	70	
Anf. 123 BORIANA ÅBERG (M).....	72	
Anf. 124 HAMPUS HAGMAN (KD).....	73	
(Beslut fattades under § 18.).....	74	
§ 15 Straffet för mord.....	74	
Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU4.....	74	
Anf. 125 GUSTAF LANTZ (S)	74	
Anf. 126 ADAM MARTTINEN (SD).....	75	
Anf. 127 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	76	
Anf. 128 ADAM MARTTINEN (SD) replik	78	
Anf. 129 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	78	
Anf. 130 ADAM MARTTINEN (SD) replik	79	
Anf. 131 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	79	
Anf. 132 TALMANNEN.....	80	
Anf. 133 RASMUS LING (MP).....	80	
Anf. 134 JOHAN FORSSELL (M)	81	
Anf. 135 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	82	
Anf. 136 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	83	
Anf. 137 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	83	
Anf. 138 JOHAN FORSSELL (M) replik	84	
Anf. 139 GUSTAF LANTZ (S) replik	85	
Anf. 140 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	85	
Anf. 141 GUSTAF LANTZ (S) replik	86	
Anf. 142 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	86	
Anf. 143 JOHAN HEDIN (C)	87	
Anf. 144 ANDREAS CARLSON (KD)	88	
Anf. 145 GUSTAF LANTZ (S) replik	90	
Anf. 146 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	90	
Anf. 147 GUSTAF LANTZ (S) replik	90	
Anf. 148 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	91	
Anf. 149 JOHAN PEHRSON (L).....	92	
(Beslut fattades under § 18.).....	93	
§ 16 Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande	93	

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU5.....	93
Anf. 150 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	93
Anf. 151 PETTER LÖBERG (S)	94
Anf. 152 ELLEN JUNTTI (M)	96
Anf. 153 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	98
Anf. 154 ELLEN JUNTTI (M) replik	99
Anf. 155 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	99
Anf. 156 ELLEN JUNTTI (M) replik	100
Anf. 157 PETTER LÖBERG (S) replik.....	100
Anf. 158 ELLEN JUNTTI (M) replik	100
Anf. 159 PETTER LÖBERG (S) replik.....	101
Anf. 160 ELLEN JUNTTI (M) replik	101
Anf. 161 ADAM MARTTINEN (SD)	102
Anf. 162 JOHAN HEDIN (C).....	103
Anf. 163 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)	105
Anf. 164 JOHAN PEHRSON (L)	106
Anf. 165 RASMUS LING (MP)	106
(Beslut fattades under § 18.)	107
§ 17 Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling	108
Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU7.....	108
Anf. 166 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	108
(forts. § 19).....	109
Ajournering.....	109
Återupptaget sammanträde.....	109
§ 18 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	109
FiU13 Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet	109
FiU12 En ny reglering för tjänstepensionsföretag.....	109
FiU14 En effektivare flytträtt av försäkringssparande	109
FiU17 Köp på saklig grund	109
NU8 Transmissionsledningar för naturgas mellan EU och tredjeländ.....	109
CU3 Byggnaders energiprestanda	109
SkU4 Ändrade mervärdesskatteregler vid gränsöverskridande handel mellan företag	110
SkU6 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Portugal	110
JuU4 Straffet för mord	110
JuU5 Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande	111
§ 19 (forts. från § 17) Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (forts. JuU7).....	111
Anf. 167 MARIA STRÖMKVIST (S)	111
Anf. 168 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	112
Anf. 169 MARIA STRÖMKVIST (S) replik.....	113
Anf. 170 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	113
Anf. 171 MARIA STRÖMKVIST (S) replik.....	114
Anf. 172 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	114
Anf. 173 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	115

Anf. 174 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik.....	115	Prot. 2019/20:31
Anf. 175 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	115	13 november
Anf. 176 MAGDALENA SCHRÖDER (M) replik.....	116	-----
Anf. 177 TREDJE VICE TALMANNEN	116	
Anf. 178 ADAM MARTTINEN (SD).....	116	
Anf. 179 HELENA VILHELMSSON (C).....	117	
Anf. 180 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	118	
Anf. 181 JOHAN PEHRSON (L).....	119	
(Beslut skulle fattas den 14 november.)	120	
§ 20 Förlängda möjligheter för migrationsdomstolarna att		
överlämna mål.....	120	
Justitiekammarens betänkande 2019/20:JuU11	120	
(Beslut skulle fattas den 14 november.)	120	
§ 21 Bordläggning.....	120	
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	120	
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 16.43.....	121	